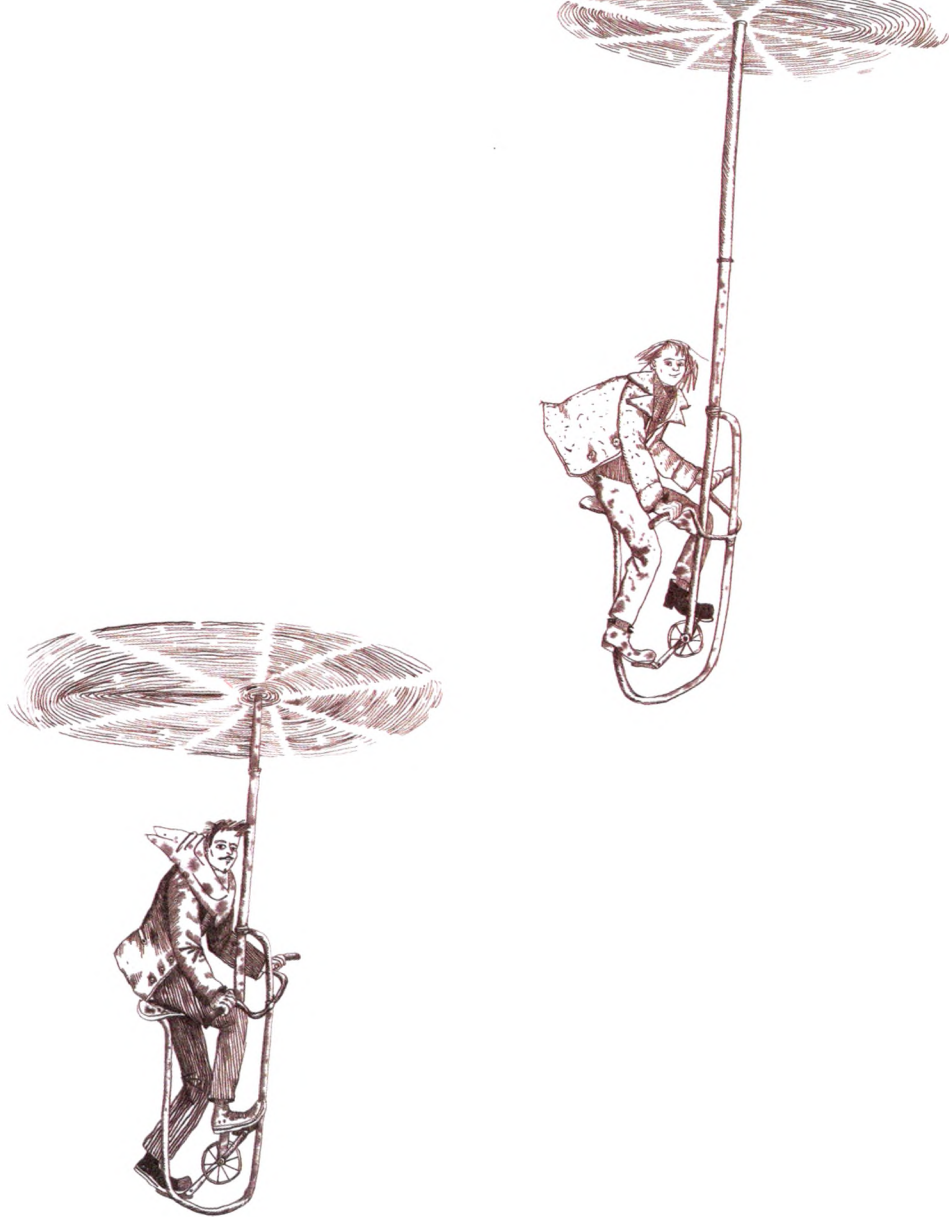

ПІТЭР ЛЭН

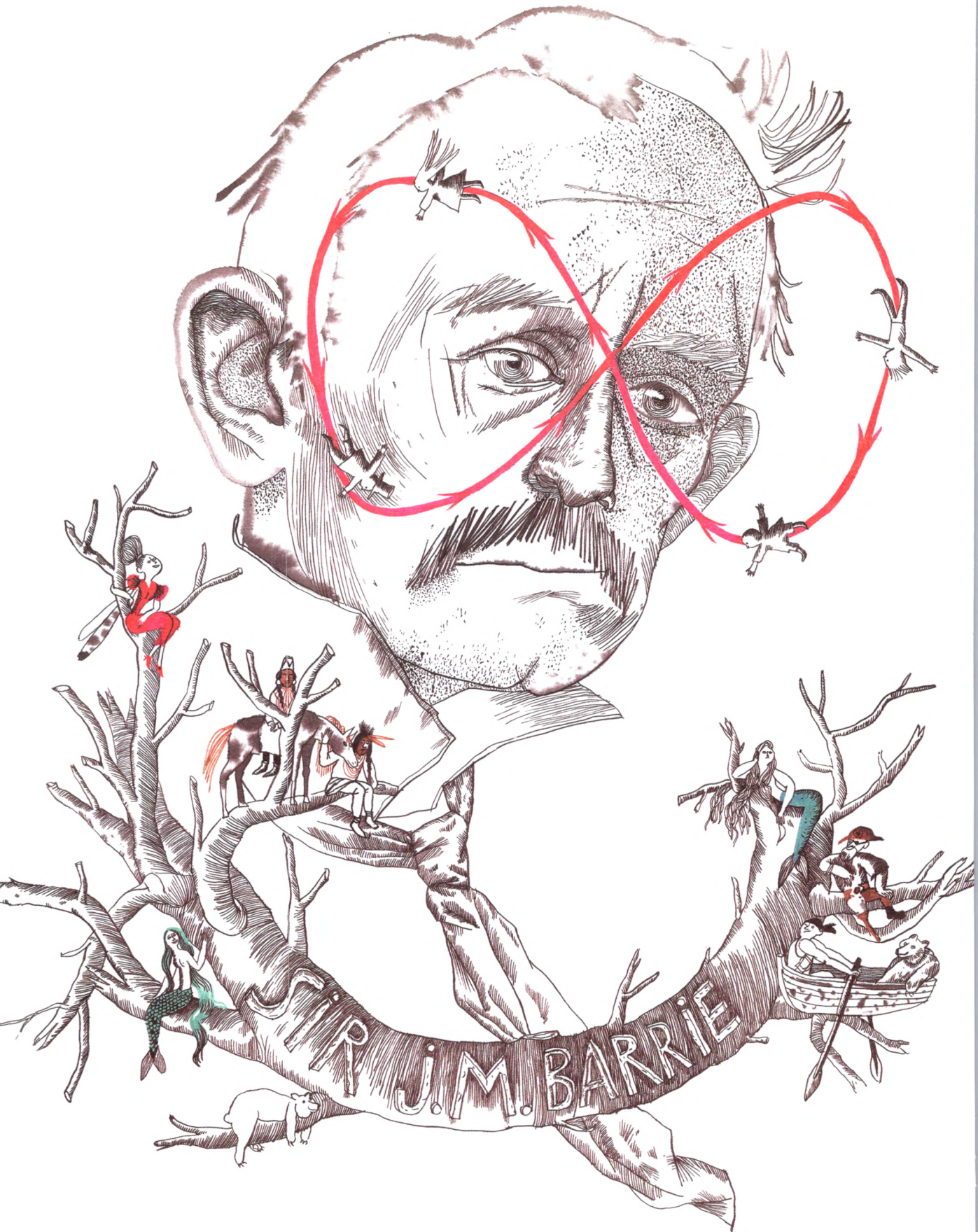

Док. М. Бары

Перакладчык Уладзь Лыткевіч

Мастак Кацярына Дудовіч

Джэймс Мэцью Бары

ПІТЭР
ЛЭН

Тэракнад з антыіскай шовы

Мінск
Кнігазбор
2017

УДК 821.111-93
ББК 84(4Вел)-44
Б24

Бібліятэка Саюза беларускіх пісьменнікаў
“Кнігарня пісьменніка”.

Падсерыя “Каляровы ровар”.
Заснаваная ў 2013 годзе. Выпуск 20.

Бібліятэка часопіса “ПрайдзіСвет” “PostSriptum”.

Пераклад з англійскай Улядзя Лянкевіча паводле выдання:
Peter Pan and Wendy by James Matthew Barrie.
A Millennium Fulcrum Edition, 1991 by Duncan Research.
Gutenberg eBook project, eBook #16, 2008. www.gutenberg.org.

Ілюстрацыі Кацярыны Дубовік

Бары, Дж. М.

Б24 Пітэр Пэн / Джэймс Мэцью Бары ; пер. з англ. Уладзь Лян-
кевіч ; маст. Кацярына Дубовік. — Мінск : Кнігазбор, 2017. —
192 с. : іл. — (Бібліятэка Саюза беларускіх пісьменнікаў “Кнігар-
ня пісьменніка”. Падсерыя “Каляровы ровар” ; вып. 20. Бібліятэка
часопіса “ПрайдзіСвет” “PostSriptum”).

ISBN 978-985-7180-55-4.

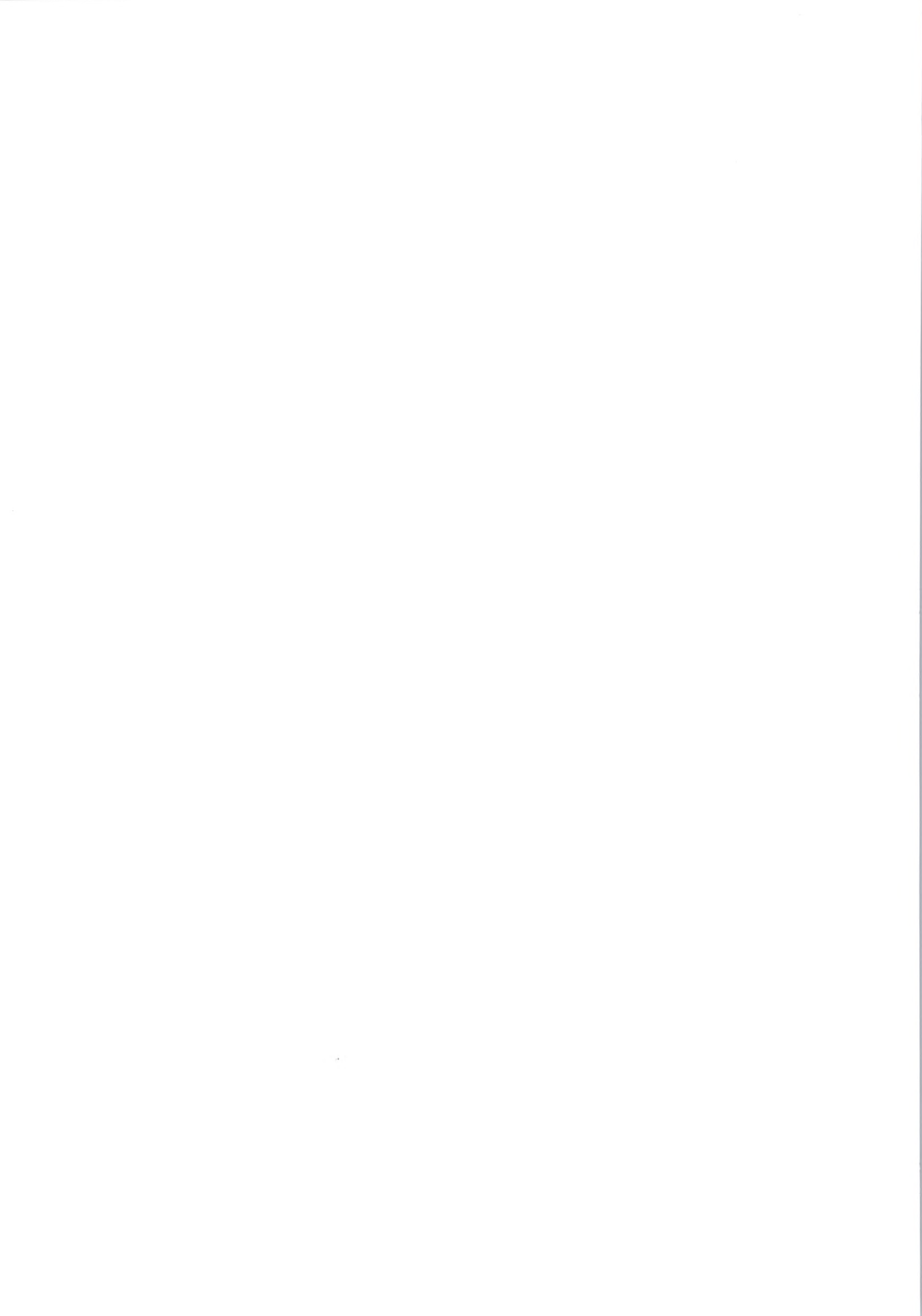
Вы трымаеце ў руках першы пераклад на беларускую мову самага зна-
камітага твора англійскага пісьменніка Джэймса Мэцью Бары пра заўсёднага
хлопчыка Пітэра, пра чароўную краіну Неверляндыю, у якой ён жыве, пра
тое, як туды трапілі Вэндзі, Джон і Майкл — дзеці з нашага свету, — і пра
прыгоды, якія іх там напаткалі.

УДК 821.111-93
ББК 84(4Вел)-44

ISBN 978-985-7180-55-4

© Barrie J. M., 1991, 2008
© Лянкевіч У., пераклад на беларускую мову, 2017
© Дубовік К., ілюстрацыі, 2017
© Выданне на беларускай мове, афармленне.
ПУП “Кнігазбор”, 2017

Питэр Пэн уварвайся

Усе дзеці растуць — усе, акрамя аднаго. Яны рана пачынаюць разумець, што калісьці ўсё-ткі вырастуць. З Вэндзі гэта здарылася так. Адноўчы, калі ёй было два гады, яна бавілася ў садзе, збіраючы кветкі. Нарвала цэлы букет і пабегла да мамы. У той момант дзяўчынка, напэўна, выглядала вельмі-вельмі міла, бо місіс Дарлінг ахнула ад захаплення і ледзьве не заплакала: “Ну чаму ты не можаш застацца такой назаўсёды!” І больш нічога не сказала. Але з таго часу Вэндзі ведала: ёй наканавана вырасці. Калі табе ажно два гады, сорам такога не ведаць. Два гады — гэта пачатак канца.

Адным словам, яны жылі ў доме нумар 14, і пакуль не з’явілася Вэндзі, усё круцілася вакол маці. Яна была прыгожай і рамантычнай жанчынай з чароўнай усмешкай. Яе рамантычны розум нагадваў усходнія куфэрачкі, адзін з якіх хаваецца ў наступным: колькі ні адкрывай, унутры ёсць яшчэ. А на яе чароўных насмешлівых вуснах жыў пацалунак, як Вэндзі ніколі не дастанецца, хоць вось жа ён, добра бачны ў правым кутку ўсмешкі.

А як яе дабіўся містар Дарлінг — гэта асобная гісторыя. Многія джэнтэльмены, якія былі хлопчыкамі ў той час, як яна была дзяўчынкай, раптам у той жа самы дзень зразумелі, што кахаюць яе, і ўсім кагалам пабеглі да яе дома, каб у гэтым прызнацца. Пабеглі ўсе, апрача містара Дарлінга, які злавіў экіпаж і дабраўся першым. Вось так ён яе і заваяваў, толькі да самага глыбокага куфэрачка і таго пацалунку дабрацца не здолеў. Зрэшты, ён пра апошні куфэрак ніколі і не ведаў, а што да пацалунку... містар Дарлінг проста стаміўся яго шукаць. Вэндзі здавалася, што здабыць яго можа хіба што Напалеон, але я так і бачу, як ён пнецца, стараецца, а потым, раззлаваны, сыходзіць, ляпнуўшы дзвярыма.

Містар Дарлінг часта выхваляўся перад Вэндзі, што яе маці не толькі кахае яго, але яшчэ і паважае. Ён быў з тых сур'ёзных людзей, якія ведаюць усё пра акцыі і аблігацыі. Насамрэч усё пра іх не ведае ніхто, але ён лічыў, што ён — ведае, і часта казаў: “Акцыі выраслі, аблігацыі ўпалі”, — і казаў гэта неяк так, што любая кінецца паважаць.

Місіс Дарлінг выходзіла замуж яшчэ зусім дзяўчынай. Спачатку яна з радасцю, ледзь не з захапленнем займалася хатняй бухгалтэрыяй, быццам у гульні гулялася, але аднойчы не ўлічыла брусэльскую капусту, потым і квяцістая пачала прападаць — а замест гэтага з'явіліся малюнкi безыменных дзетак. Яна крэмзала лічбы, а марыла пра дзяцей.

Першай нарадзілася Вэндзі, затым Джон, а пасля Майкл.

Праз пару тыдняў пасля нараджэння Вэндзі было няясна, ці змогуць яны пракарміць яшчэ адзін рот. Місіс Дарлінг страшэнна ганарылася дачкой, але яе муж быў чалавек прамы: ён сеў на край жончынага ложка, узяў яе за руку і пачаў лічыць выдаткі. Яна ўмольна глядзела на яго, маўляў, рызыкнем, паспрабуем, што атрымаецца, але гэта было не ў ягонай натуре. У ягонай натуре — кавалак паперы ды аловак, а калі яна збівала яго сваімі заўвагамі і прапановамі, ён пачынаў зноў і зноў.

— Зараз не перашкаджай, — прасіў ён. — Так, тут у мяне фунт сямнаццаць, плюс два шэсцьдзсят на працы, ну, магу зэканоміць на каве, гэта, дапусцім, дзесяць шылінгаў, значыць, два... дзевяць... шэсць... плюс твае васьмнаццаць... трыццаць... выходзіць... тры... дзевяць... сем... плюс пяць на асабістым рахунку, значыць, восем... дзевяць... сем... коска і, калі ласка, сем, дарагая, памаўчы, і яшчэ фунт ты пазычыла суседу, дзіця, не плач, коска, ага, я казаў дзевяць-дзевяць-сем? Так, я казаў дзевяць-дзевяць-сем, пытанне ў тым, ці зможам мы пражыць у год на дзевяцьсот дзевяноста сем.

— Канечне, зможам, Джордж, — упрошвала яна. Місіс Дарлінг прагнула пакінуць Вэндзі, але ў яго быў цвярдзейшы нораў.

— А як жа свінка? — папярэдзваў ён так, быццам хвароба ўжо вісела ў паветры, і працягваў: — Свінка — адзін фунт, гэта я цяпер так думаю, але, магчыма, і больш — на трыццаць, ска-

жам, шылінгаў, памаўчы, адзёр — паўтара, краснуха — паўгінеі, выходзіць два... пятнаццаць... шэсць... не стукай пальцам, коклюш, скажам, пятнаццаць шылінгаў, — далей працягваў ён. Кожны раз выходзіла па-рознаму, але Вэндзі пашанцавала: на свінку пайшло дванаццаць і шэсць, а краснуха і адзёр лячыліся разам, адным коштам.

Тая самая небяспека чакала іх і пасля нараджэння Джона, а ў Майкла ўвогуле амаль не было шанцаў, аднак іх абодвух пакінулі. Неўзабаве можна было ўбачыць, як яны ўтраіх, пад пільным вокам нянькі, ідуць у садок міс Фулсам.

Місіс Дарлінг любіла, каб усё было як трэба, а містар Дарлінг — каб усё было як у суседзяў, таму яны, безумоўна, узялі няньку. Аднак яны былі небагатыя, бо даводзілася купляць шмат малака для малых, — і таму за няньку яны выбралі строгага ньюфаўндлэнда з мянушкай Нэна. Дагэтуль Нэна была нічыйнай, але заўсёды ведала, што дзеці — гэта вам не проста так. Дарлінгі пазнаёміліся з ёй у Кенсігнтанскім садзе, дзе Нэна бавіла вольны час, назіраючы за дзецьмі ў вазках. За гэта яе не любілі нядбайныя нянькі: яна праводзіла іх дадому і магла паскардзіцца на іх гаспадыням. О, яна была цуд, а не нянька! Вы б бачылі яе падчас купання малых, а ўначы яна прачыналася ў той жа момант, калі нехта з яе выхаванцаў выдаваў першы ўсхліп. Натуральна, яе будка стаяла ў дзіцячым пакоі. Яшчэ ў яе быў талент вызначаць, калі дзіця кашляе проста так і лячыць яго не трэба, а калі варта закруціць горла старой шкарпэткай. Яна заўсёды верыла ў народную медыцыну, кшталту ўсіх гэтых лістоў рэвеню, і з пагардай рыкала, калі чула навагоднія размовы пра мікробаў і ўсё такое. Ацаніць ейнае выхаваўчае майстэрства можна, падгледзеўшы, як яна вядзе дзяцей у школу: вось яна чынна крочыць побач — значыць, тыя добра сябе паводзяць, а вось яна адно за адным вяртае іх у строй — значыць, малыя сваволяць. Калі ў Джона быў футбол, яна ніколі не забывала прыхапіць швэдар, а на выпадак дажджу звычайна несла ў зубах парасон. У школе міс Фулсам, унізе, быў пакой, дзе нянькі чакалі выхаванцаў. Усе сядзелі на лавах, а Нэна — на падлозе, вось і ўся розніца. Іншыя нянькі рабілі выгляд, што яе няма, бо яна была ніжэйшая за іх па

ўсіх параметрах, а яна, у сваю чаргу, ігнаравала іх пустыя размовы. Нэна не любіла, калі сяброўкі місіс Дарлінг раптам заходзілі ў дзіцячы пакой, але калі такое здаралася, яна хуценька нацягвала на Майкла свежы фартушок, папраўляла прычоску Вэндзі і тут жа бралася за Джонавы кучары.

Лепшай нянькі і быць не магло, і містар Дарлінг выдатна гэта разумеў, хаця часам і пераймаўся, што скажуць суседзі. Ён дбаў пра рэпутацыю, бо ўсё ж меў пэўны статус у горадзе.

Нэна непакоіла містара Дарлінга яшчэ і таму, што часам яму падавалася, нібыта яна яго недалюблівае. “Ну што ты, яна ад цябе ў захапленні, Джордж”, — пераконвала яго місіс Дарлінг і падміргвала дзецям, каб тыя былі асабліва ласкавымі з бацькам. Тады пачыналіся слаўныя танцы — да іх зрэдчас дапускалі нават Лізу, адзіную служку ў доме. У доўгай спадніцы і каптуры, яна выглядала маленькай, быццам карузлік, хаця, калі яе наймалі, тая бажылася, што ёй больш за дзесяць гадоў. Гэта былі вар’яцкія танцы! І весялей за ўсіх скакала місіс Дарлінг, вырабляючы такія шалёныя піруэты, што быў бачны ўжо толькі той пацалунак — калі ў гэты момант з ёй сутыкнуцца, яго можна нават атрымаць. Гэта была самая шчаслівая сям’я на свеце, пакуль не з’явіўся Пітэр Пэн.

Місіс Дарлінг упершыню пачула пра Пітэра Пэна, калі наводзіла парадак у галовах дзяцей. Гэта такі вечаровы звычай усіх добрых мам: дзеці засынаюць, а мамы прыбіраюцца ў маленькіх галовах, раскладаючы па палічках тое, што за дзень абы-як паперакручвалася, каб на наступную раніцу ўсё ляжала на сваіх месцах. Калі б ты ўсю ноч не спаў (праўда, ты так не ўмееш), то ўбачыў бы, як гэта робіць твая мама — і табе напэўна спадабалася б: відовішча ўражвае. Гэта як наводзіць парадак у шуфлядах.

Бачыў бы ты яе — стаіць на каленках, з усмешкай дастае штосьці з тваёй галавы і думае, адкуль яно ўзялося, робіць прыемныя і не вельмі адкрыцці, прыціскае вынятае да шчакі, быццам нешта мяккае і пяшчотнае, як кацяня, і таропка прыбірае падалей з вачэй. Калі ты прачынаешся зранку, уся неслухмянасць і выбрыкі, з якімі ты клаўся спаць, змяшчаюцца на невялікай палічцы на самым дне тваёй галавы, а наверху, праветраныя, як новенькія, ляжаць найлепшыя думкі, — і чакаюць, каб ты іх хутчэй прыдумаў.

Не ведаю, ці бачыў ты калі-небудзь карту чалавечага розуму. Часам дактары робяць карты іншых частак твайго цела, і карта ўсяго цябе была б, напэўна, цікавай штукай. Але не так і проста намаляваць карту дзіцячага розуму, якому ўвесь час не сядзіцца: ён круціцца ва ўсе бакі, збіваецца сам і ўсіх вакол збівае з тропу. Ёсць там такія лініі зігзагам, што нагадваюць тэмпературу на медыцынскай карце, — магчыма, гэта дарогі на той самы востраў. Бо Неверляндія — гэта часцей за ўсё востраў, стракаты, каляровы, з каралавымі рыфамі і быстраходным караблём на даляглядзе, дзікунамі і гномамі (збольшага — краўцамі), з адзінокімі зацішнымі логавішчамі і пячорамі, праз якія цякуць рэкі, прынцямі, у якіх ёсць шасцёра старэйшых братоў, з пахілай хаткай і маленькай бабулькай з гарбатым носам. Калі б толькі гэта, то такую карту скласці было б не дужа складана, але ж заставаліся яшчэ першы дзень у школе, паходы ў царкву, бацькі, круглая сажалка, шыво, забойствы, фіранкі, як чуецца, так і пішацца, дзень яблычнага пірага, фігурныя дужкі, сказаць “каГлета”, марозіва за тое, што сам вырваў сабе зуб, і яшчэ, і яшчэ — усё гэта ці то на тым жа востраве, ці то на карце, што прасвечваецца праз яго... Цяжка разабрацца, асабліва калі нічога не стаіць на месцы і лётае туды-сюды.

Безумоўна, у кожнага Неверляндзя свая. У Джона, напрыклад, была затока, над якой луналі фламінга, а ён па іх страляў. А ў Майкла, самага маленькага, быў фламінга, над якім луналі затокі. Джон жыў на пляжы ў перавернутаі дагары дном лодцы, Майкл — у вігваме, а Вэндзі — наогул — у будане, па-майстэрску сплеченым з лісця. У Джона не было сяброў, да Майкла сябры прыходзілі ўначы, а ў Вэндзі быў уласны кінуты бацькамі свойскі воўк. Але наогул усе Неверляндзі — як браты і сёстры: калі іх паставіць у шэраг, вы б казалі, што ў іх падобныя насы і ўсё такое. Дык вось, ля гэтых чароўных берагоў дзеці ў гульнях прышвартоўваюць свае чаўны. Усе калісьці там бывалі і дагэтуль часам чуюць шум чароўнага прыбою, але высадзіцца больш не могуць.

З усіх дзівосных астравоў Неверляндзя — самы ўтульны і такі, разумеце, што яблыку няма дзе ўпасці, не вялікі і расхлябаны, калі ад адной прыгоды да другой — ісці і ісці, а, наадварот, шчыльна ўсім нашпігаваны.

Калі днём ты гуляеш у Неверляндыю з крэсламі ды посцілкамі, яна не такая прыцягальная, але за дзве хвіліны да сну робіцца зусім сапраўднай. І ўсё таму, што існуюць начнікі і настольныя лямпы.

Час ад часу, вандруючы па думках сваіх дзяцей, місіс Дарлінг натыкалася на незразумелыя рэчы, з якіх больш за ўсё яе ўстрывожыла імя Пітэр. Яна не ведала ніякага Пітэра, але ён сустракаўся там-сям у галовах Джона і Майкла, а ў Вэндзі яно было нашкрэбана літаральна ўсюды. Сярод астатніх слоў гэтае імя вылучалася таўсцейшымі літарамі, і, наколькі місіс Дарлінг магла разгледзець, з выгляду ён быў надзвычай дзіўны і дзёрзкі.

— Ён і праўда той яшчэ задзірака, — сумна пагадзілася Вэндзі, калі маці пачала яе распытваць.

— Але хто гэта, даражэнькая?

— Разумееш, мам, ён проста Пітэр Пэн.

Спачатку місіс Дарлінг не разумела, але потым пачала ўспамінаць сваё дзяцінства і прыгадала Пітэра Пэна, што жыў разам з феямі. Пра яго апавядалі незвычайныя гісторыі: калі дзеці паміраюць, ён быццам праходзіць з імі частку дарогі, каб ім не

было страшна адным. Яна верыла ў Пітэра Пэна ў маленстве, але цяпер жа яна замужняя і разважная, а таму дужа сумняецца, што нехта такі існуе.

— Да таго ж, — сказала яна Вэндзі, — ён даўно мусіў вырасці.

— Ды не, ён не расце, — упэўнена заявіла Вэндзі, — ён такі ж, як я.

Яна мела на ўвазе і рост, і ўзрост. Дзяўчынка не памятала, адкуль гэта ведае, проста ведае і ўсё тут.

Місіс Дарлінг вырашыла параіцца з мужам, але ён толькі паблажліва ўсміхнуўся.

— Супакойся, — сказаў ён, — гэта нейкая лухта, што ім Нэна парасказавала: такое можа прыйсці ў галаву толькі сабакам. Не чапай, само пройдзе.

Але яно не праходзіла, і аднойчы назойлівы хлопчык страшэнна ўразіў місіс Дарлінг.

З дзецьмі здараюцца неверагодныя прыгоды, але іх саміх гэта ніколі не палохае. Ну, напрыклад, яны могуць толькі праз тыдзень успомніць, што на мінулых выходных сустрэлі ў лесе свайго памерлага бацьку і мала таго — пагулялі з ім. Гэтак жа выпадкова Вэндзі аднае раніцы зрабіла трывожнае адкрыццё. На падлозе ў дзіцячым пакоі ляжалі некалькі лісткоў з дрэва, хаця ўвечары, калі дзеці клаліся спаць, іх там не было. Місіс Дарлінг вельмі збянтэжылася, калі Вэндзі са спакойнай усмешкай сказала:

— Гэта зноў Пітэр!

— У якім сэнсе, Вэндзі?

— Гэта ў ягоным стылі — не выціраць ногі, — уздыхнула Вэндзі. Яна была акуратнай дзяўчынкай.

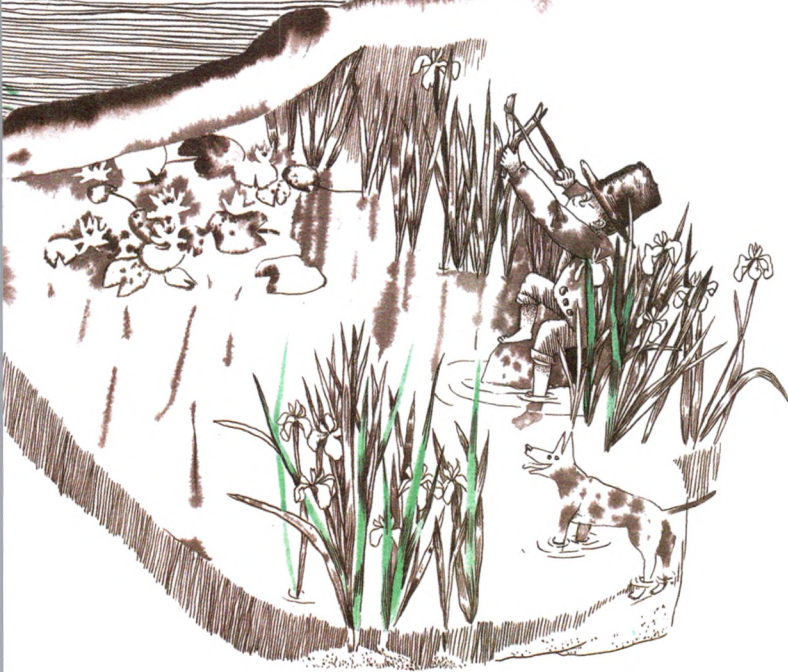
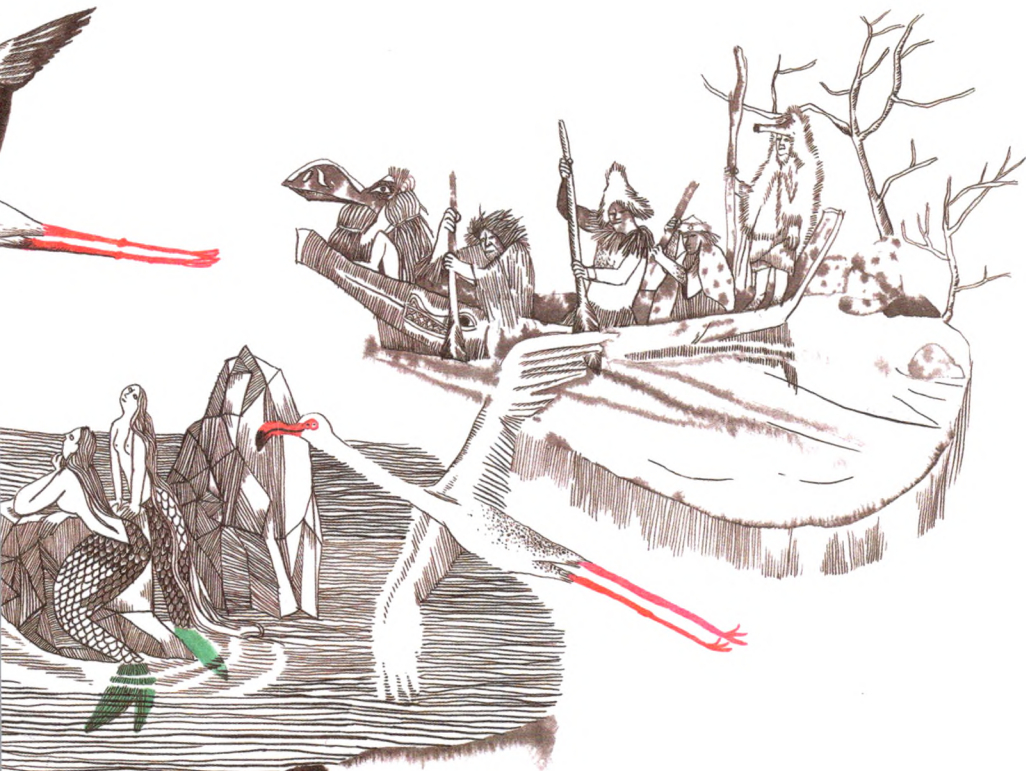
Яна спакойна патлумачыла, што ноччу Пітэр часам прыходзіць у дзіцячы пакой, сядзе ля ейнага ложка і грае на дудцы. Яна, праўда, ні разу не прачнулася, так што не памятае, адкуль яна гэта ведае, проста ведае і ўсё тут.

— Што за бязглуззіца, даражэнькая! Ніхто не можа трапіць у дом, не пагрукаўшы ў дзверы.

— Мне здаецца, ён прыходзіць праз акно, — адказала Вэндзі.

— Любая, мы ж на чацвёртым паверсе.

— А ці няма лісця каля падваконня?

Яна не памылілася: лісце знайшлося і пад самым акном.

Місіс Дарлінг не ведала, што і думаць. Усё гэта здавалася Вэндзі такім нармальным, што маці не магла проста адмахнуцца ад фактаў і сказаць, што гэта быў проста сон.

— Дачуля, — усклікнула маці, — чаму ты раней маўчала?

— Я забылася, — няўважна адказала Вэндзі, бо хацела хутчэй паснедаць.

Ну вядома ж, ёй гэта толькі прыснілася.

Але з іншага боку — адкуль узялося лісце? Місіс Дарлінг вельмі пільна яго разгледзела, і хоць яно было высахлым, яна не сумнявалася, што ў Англіі дрэвы з такімі лістамі не растуць. Яна абпоўзала ўсю падлогу са свечкай, шукаючы адбіткі дзіўных ног. Яна пашуравала качаргой у коміне, прастукала сцены, спусціла вярхоўку з акна да зямлі — роўна 30 футаў, і ніякай трубы, каб залезці ў пакой.

Канечне, Вэндзі гэта прыснілася.

Але Вэндзі не прыснілася, як паказала наступная ноч — ноч, калі, уласна, і пачаліся дзівосныя прыгоды нашых герояў.

16

Той ноччу дзеці ўжо ляжалі ў ложках. У Нэны якраз быў вольны вечар, а місіс Дарлінг выкупала малых і спявала ім калыханкі, пакуль яны адно за адным не адпусцілі яе руку і не адляцелі ў царства сну.

Усё выглядала так бяспечна і ўтульна, што місіс Дарлінг пасмяялася са сваіх страхав, спакойна села пабліжэй да агню і пачала шыць. Напэўна, гэта было нешта для Майкла, у якога хутка мусіў быць дзень народзінаў. Ад агню ішло цяпло, дзіцячы пакой цямяна асвятлялі тры начнікі, і праз нейкі час шытво выпала ў місіс Дарлінг з рук. Яе галава павольна і так грацыёзна схілілася, і місіс Дарлінг заснула. А цяпер паглядзіце на ўсіх чатырох — Вэндзі і Майкл там, Джон тут і місіс Дарлінг ля агню. Не зашкодзіў бы ячшэ адзін начнік.

Пакуль місіс Дарлінг спала, ёй прыснілася, што Неверлянд дзя падплыла блізка-блізка, і сюды ўварваўся тамтэйшы дзіўны хлопчык. Але яна зусім не спалохалася, бо падумала, што колісь бачыла яго твар у тварах многіх бяздзетных жанчын. Магчы-

ма, яго можна знайсці нават у тварах некаторых мам. Але ў ейным сне ён прарваў завесу, што захінае ад нас Неверляндыю, і яна ўбачыла, што Вэндзі, Джон і Майкл зазіраюць туды праз шчыліну.

На сам гэты сон можна было не звяртаць увагі, але пакуль яна спала, акно ў дзіцячы пакой разнасцежыў вецер, і на падлогу сапраўды скочыў хлопчык. Яго спадарожнікам быў забаўны агеньчык памерам з твой кулачок. Агеньчык мітусіўся па пакоі, як жывы, і, відаць, менавіта ён пабудзіў місіс Дарлінг.

Прачнуўшыся, яна ўскрыкнула, а ўбачыўшы хлопчыка, адразу зразумела, што гэта Пітэр Пэн. Калі б вы, або я, або Вэндзі былі там, то заўважылі б, што ён нагадвае той недасяжны пацалунак місіс Дарлінг. На мілым хлопчыку была адзежына з таго самага лісця, склеенага смалой невядомага дрэва, але найбольш здзіўляла тое, што ўсе яго малочныя зубы былі на месцы. Калі хлопчык зразумеў, што яна дарослая, то выскаліўся на яе сваімі зубамі-перлінкамі.

Цень

Місіс Дарлінг завішчэла, і, як па званку, дзверы адчыніліся і ўвайшла Нэна, якая ўжо вярнулася з вечаровай прагулкі. Яна загырчэла і кінулася на хлопчыка, але той паспеў выскачыць у акно. Місіс Дарлінг зноў залямантавала, на гэты раз спужаўшыся за яго, бо падумала, што ён убіўся. Яна пабегла ўніз на вуліцу паглядзець на маленькае цела, аднак там было пуста. Тады яна зірнула ўверх, але нічога не разгледзеўшы ў цемры, заўважыла толькі невялікую знічку.

Місіс Дарлінг вярнулася ў дзіцячы пакой і ўбачыла Нэну, якая нешта трымала ў зубах — аказалася, што гэта хлопчыкаў цень. У той момант, калі Пітэр выскачыў у акно, Нэна рэзка яго зачыніла. І хоць прыхадзень уцёк, ягоны цень выбрацца не паспеў — рама бразнула і адарвала яго.

18

Будзьце пэўныя, місіс Дарлінг вывучыла цень уздоўж і ўпоперак, але ён быў абсалютна звычайны.

Нэна дакладна ведала, як найлепш з ім абысціся. Яна вывесіла яго за акно, і гэта значыла: “Хлопчык, канечне ж, вернецца па свой цень. Дык пакінем яго там, дзе яго лёгка забраць, не патурбаваўшы дзяцей”.

Але місіс Дарлінг, на жаль, не магла пакінуць яго вісець за акном: цень здалёк глядзеўся як памытая бялізна і псаваў агульны выгляд дома. Яна думала паказаць яго містару Дарлінгу, але той падлічваў выдаткі на зімовыя палітоны для Джона і Майкла. Ён абматаў галаву мокрым ручніком, каб мазгі заставаліся яснымі. Лепш было яго не чапаць. Да таго ж, місіс Дарлінг цудоўна ведала мужаў адказ: “Гэта ўсё таму, што ў нас сабака замест нянькі”.

Тады яна вырашыла скруціць цень і пакласці ў шуфлядку, пакуль не з’явіцца зручны выпадак расказаць усё мужу. Гэх, дарэмна!

Зручны выпадак з’явіўся праз тыдзень, у тую самую незабыўную пятніцу. Безумоўна, гэта была пятніца.

— Я мусіла быць больш асцярожнай па пятніцах, — гаварыла яна потым мужу, а Нэна сядзела з другога боку і, здаецца, трымала яе за руку.

— Не, не, — паўтараў містар Дарлінг, — гэта мая віна. Я, Джордж Дарлінг, вінаваты. *Mea culpa, teo culpa*. — У яго была класічная адукацыя.

Так яны сядзелі з ночы ў ноч, пракручваючы падзеі той фатальнай пятніцы, пакуль усе акалічнасці не адбіліся ў іх сьвядомасці гэтак глыбока, што праступілі з адваротнага боку, як профіль на манеце дрэннай чаканкі.

— Каб жа я не прыняў запрашэнне на вячэру да гэтых, з 27-га дома, — казаў містар Дарлінг.

— Каб жа я не праліла лекі Нэне ў місу, — прыгаворвала місіс Дарлінг.

— Каб жа я прыкінулася, што лекі смачныя, — чыталася ў вільготных вачах Нэны.

— Гэта ўсё мая любоў да паходаў у госці, Джордж.

— Гэта ўсё маё кепскае пачуццё гумару, любая.

— Гэта ўсё мая празмерная ўвага да ўсякай драбязы, дарагія гаспадары.

Потым хтосьці адзін або ўсе разам зрываліся. А Нэна думала: “Правільна, правільна, сабака не можа быць нянькай”. Містар Дарлінг неаднаразова выціраў хустачкай вочы Нэне.

— Халера! — выкрыкваў тады містар Дарлінг, і Нэнін брэх адгукаўся рэхам.

Але місіс Дарлінг ніколі не вінаваціла Пітэра. Нешта ў правым куточку яе вуснаў не давала ёй называць ягонага імя.

Яны сядзелі ў пустым дзіцячым пакоі, дарэмна раз-пораз перабіраючы ўсе драбніцы таго жахлівага вечара. Ён пачынаўся абсалютна звычайна, як і сотні іншых вечароў: Нэна напусціла вады ў ванну для Майкла і цягнула яго туды на спіне мыцца.

— Я не хачу класіцца спаць, — крычаў ён так, нібыта гэта магло нешта змяніць. — Не-хачу-не-хачу-не-хачу! Нэна, яшчэ

няма шасці. Ну, калі ласка — калі ласачка, а то я больш не буду цябе любіць. Не буду я мыцца, не буду, не буду!

Потым зайшла місіс Дарлінг, у белай вечаровай сукенцы. Яна адзелася раней, бо Вэндзі вельмі падабалася глядзець на матулю ў вечаровым уборы, з падоранымі Джорджам каралямі. На руцэ ў місіс Дарлінг быў бранзалет Вэндзі, які яна пазычыла ў дачкі на вечар. Вэндзі страшна радавалася, калі мама прасіла яе аб гэтым.

Двух старэйшых дзяцей маці заспела за гульнёй у яе саму і бацьку: яны разыгрывалі сцэну нараджэння Вэндзі, і якраз гаварыў Джон:

— Я рады паведаміць, місіс Дарлінг, што вы сталі мамай, — прамовіў ён адзін у адзін, як сказаў бы гэта сам містар Дарлінг.

Вэндзі радасна танцавала так, як бы гэта рабіла сапраўдная місіс Дарлінг.

А потым нарадзіўся Джон — урачыста, як і мусяць нараджацца хлопчыкі. Тады з ванны прыйшоў Майкл і папрасіў, каб яго таксама нарадзілі, але Джон рэзка адказаў, што яны больш не хочуць дзяцей.

Майкл ледзь не плакаў: “Ніхто мяне не хоча!” І тут, вядома, лэдзі ў вечаровай сукенцы не магла застацца ўбаку.

— Я хачу, — выгукнула яна, — я так хачу трэцяе дзіця!

— Хлопчыка ці дзяўчынку? — без асаблівай надзеі ўдакладніў Майкл.

— Хлопчыка.

Тады ён кінуўся да мамы ў абдымкі. Здавалася б, зусім драбяз, няма чаго цяпер і ўзгадваць. Але не такая ўжо драбязя для апошняй ночы Майкла дома.

Яны ўспаміналі ды ўспаміналі.

— Гэта акурат тады я ўварваўся як ураган, так? — дакараў сам сябе містар Дарлінг.

Тады ён сапраўды ледзь не маланкамі страляў. Зрэшты, і яго можна апраўдаць. Містар Дарлінг таксама збіраўся ў госці, і ўсё ішло як мае быць, пакуль ён не ўзяўся за гальштук. Цяжка паве-рыць, але гэты самавіты мужчына, які разбіраўся ў акцыях і аблі-гацыях, не мог справіцца са звычайным гальштукам. Часам той

даваўся яму без пярэчанняў, але здараліся выпадкі, калі для ўсіх было б лепей, каб ён засунуў свой гонар за пояс і надзеў гальштук з гатовым вузлом.

Гэта быў якраз той выпадак. Містар Дарлінг уляцеў у дзіцячы пакой, патрасаючы скамечаным гальштукам.

— Што такое, што здарылася, татачка?

— Што здарылася?! — ён крычаў, ён насмарэч крычаў. — Гэты гальштук, ён перастаў завязвацца! — надзвычай з’едліва працягнуў ён. — На маёй шыі — ніяк! А вось на слупку ложка — калі ласка! Так, я дваццаць разоў завязаў яго на слупку, але на ўласнай шыі — ні разу! Колькі можна!

Ён вырашыў, што місіс Дарлінг не дастаткова глыбока працула ягоную роспач, і выдаў грозную тыраду:

— Я папярэджваю: калі гэты гальштук не будзе ў мяне на шыі, то мы не пойдзем ні на якую вячэру, а калі мяне не будзе на вячэры сёння, то я больш ніколі не пайду на працу, а калі я не пайду больш на працу, мы памрэм з голаду, а дзеці пойдучь жабраваць.

Але місіс Дарлінг заставалася стрыманай.

— Дай паспрабую, любы, — сказала яна, бо менавіта дзеля гэтага ён сюды і прыйшоў, і спакойна завязала яму гальштук сваімі прыгожымі рукамі, пакуль дзеці стаялі вакол і глядзелі, чым усё закончыцца. Некаторых мужчын зачэпіла б тая лёгкасць, з якой яна справілася з задачай, але містар Дарлінг быў для такога надта лагодны. Ён проста як нічога ніякага падзякаваў жонцы, ураз забыўшыся на гнеў, а ў наступнае імгненне ўжо радасна танчыў па пакоі з Майклам на плячах.

— Як мы дурэлі, — успамінаў цяпер містар Дарлінг.

— Нашы апошнія забавы! — уздыхнула місіс Дарлінг.

— Джордж, а памятаеш, як Майкл раптам кажа мне: “Мам, а як ты са мной пазнаёмілася?”

— Памятаю!

— Яны тады былі такімі мілымі, праўда, Джордж?

— Мілымі і галоўнае нашымі, нашымі! А цяпер іх няма.

Гулі скончыліся, калі з’явілася Нэна, і, на вялікі жаль, містар Дарлінг накінуўся на яе за поўсць на штанах. Гэта былі не проста

новыя порткі — гэта былі першыя ягоныя порткі, на якія трапіла сабачае валоссе, і ён ледзь не плакаў, нават губы кусаў, каб стрымаць слёзы. Натуральна, місіс Дарлінг усё пачысціла адмысловай шчоткай, але муж не мог спыніцца: маўляў, сабака не можа рабіць за няньку ў доме.

— Джордж, Нэна — гэта сапраўдны скарб.

— Не ведаю, але ў мяне часам такое ўражанне, быццам яна гадуе нашых дзяцей, як шчанюкоў нейкіх.

— Ды што ты, дарагі, яна разумее, што яны людзі.

— Я сумняюся, — прамовіў містар Дарлінг, — вельмі сумняюся.

І тады місіс Дарлінг адчула, што зараз трэба расказаць пра хлопчыка-незнаёмца. Спачатку муж паставіўся да гісторыі абыякава, але калі яна дастала з шуфляды цень, задумаўся. — “Я яго, канечне, не ведаю, — гаварыў ён, уважліва даследуючы цень, — але выглядае на нейкага прайдзісвета”.

— Памятаеш, мы абмяркоўвалі гэта, — сказала місіс Дарлінг, — і тады Нэна зайшла з мікстурай для Майкла. Больш табе не давядзецца насіць бутэлечкі ў зубах, Нэна. Гэта ўсё я вінаватая.

Містар Дарлінг быў сур’ёзным чалавекам, але няма сумневу, што з гэтымі лекамі ён абышоўся па-дурацку. Калі ў яго і была нейкая слабiна, то вось якая: ён быў упэўнены, што ўмее мужа прымаць лекі. І таму, калі Майкл адмовіўся піць змесціва лыжкі, якую паднесла ў зубах Нэна, ён з дакорам сказаў сыну:

— Майкл, будзь мужчынам.

— Не буду, не буду, — не слухаўся Майкл.

Місіс Дарлінг выйшла з пакоя па цукерку для малога, але містар Дарлінг палічыў гэта праявай мяккацеласці.

— Дарагая, хопіць яго песціць, — ён крыкнуў ёй услед. — Майкл, калі я быў твайго ўзросту, я піў любыя лекі, нават не пікнуўшы. Я толькі казаў: “Дзякуй, мама, дзякуй, тата, што далі мікстуру, каб я ачуняў”.

Ён сапраўды верыў, што так і было, у тое ж верыла і Вэндзі, якая ўжо паспела пераапануцца ў начную сарочку і пачала падбэдзэрваць Майкла:

— Лекі, якія часам п’е тата, нашмат гідчэйшыя, праўда, тата?

— Наймярзотнейшыя, — адважна прамовіў містар Дарлінг, — я прыняў бы іх зараз дзеля цябе, Майкл, калі б толькі бутэлечка не згубілася.

Вядома, бутэлечка не гублялася, проста неяк сярод ночы містар Дарлінг адчыніў шафу і схаваў свае лекі ў самы дальні куток на верхняй паліцы. Аднак ён не разлічыў, што дбайная служка Ліза знойдзе іх і верне на месца ў ваннай.

— Я ведаю, дзе яны, татка, — Вэндзі заўжды была рада дапамагчы. — Я прынясу.

Дачка пабегла, а ён не паспеў яе спыніць, таму настрой у яго ўпаў.

— Джон, — задрыжаў у яго голас, — гэта наймярзотнейшыя, самыя ліпкія і салодкія лекі на свеце.

— Тата, гэта ж раз-раз — і ўсё, — весела кінуў Джон і пайшоў падганяць Вэндзі.

— Ну як я, хутка? — запыхалася ад бегу Вэндзі.

— Нават занадта, — адказаў бацька з паказнай ветлівасцю, праўда, Вэндзі гэтага не заўважыла. — Спачатку Майкл, — паставіў ён.

— Спачатку тата, — сказаў недаверлівы ад прыроды Майкл.

— Мяне на ваніты пацягне, ты ж ведаеш, — папярэдзіў містар

Дарлінг.

— Тата, давай ужо, — не стрымаўся Джон.

— Лепей памаўчы, Джон, — абсек бацька.

— Я думала, татка, гэта для цябе не праблема, — разгубілася Вэндзі.

— Няважна, — адказаў ён. — Важна тое, што ў маёй бутэ-
лечцы больш, чым у Майклавай лыжцы, — ён ледзь не лопнуў
ад гонару. — А гэта несправядліва. Я буду паўтараць да свайго
апошняга ўздыху: гэта — несправядліва!

— Тата, я чакаю, — халодна сказаў Майкл.

— Я рады, што ты чакаеш, — я таксама чакаю.

— Наш татка — баязлівец.

— Сам ты баязлівец.

— Я не баюся.

— Быццам я баюся.

— Ладна, тады пі.

— Сам пі.

У гэты момант Вэндзі прыйшла да галавы выдатная ідэя:

— А давайце вы вып'еце лекі адначасова?

— Цудоўна, — падтрымаў містар Дарлінг. — Майкл, ты гатовы?

24

Вэндзі адлічыла раз-два-тры — і Майкл сваё выпіў, а бацька
плескануў сваё за спіну. Майкл злосна залямантаваў, а Вэндзі
ўсклікнула: “Тата!”

— Што ты хацела сказаць сваім “Тата!”? — разлаваўся містар
Дарлінг. — Годзе крычаць, Майкл, я збіраўся выпіць, але... бу-
тэлька выслізнула з рук.

Усе трое вельмі непрыязна паглядзелі на бацьку, і гэта было
жудасна.

— Паслухайце, — пачаў апраўдвацца ён, калі Нэна пайшла
ў ванную. — Я прыдумаў файны жарт. Наўем лекі ў Нэніну міс-
ку, а яна падумае, што гэта малако, і вып'е!

Мікстура сапраўды была малочнага колеру, але пачуццё гу-
мару ў дзяцей было не ад бацькі, і яны з дакорам глядзелі, як ён
налівае лекі Нэне.

— Ай смеху будзе! — няўпэўнена сказаў ён, а дзеці не на-
важыліся выкрыць яго, калі вярнуліся місіс Дарлінг і Нэна.

— Нэна, добры цюцька, — пагладжваў ён сабаку, — я табе малачка наліў.

Нэна завіхляла хвастом, падбегла да мікстуры і пачала хлябтаць. Рэзка спынілася, кінула позірк на містара Дарлінга, зусім не злосны — але ў яе на вачах выступілі слёзы, што прымушаюць нас шкадаваць высакародных сабак, — крутнулася і схавалася ў будцы.

Містару Дарлінгу стала страшна сорамна, але ён не хацеў у гэтым прызнавацца. У гнятлівай цішыні місіс Дарлінг панюхала міску.

— О, Джордж, — усклікнула яна, — гэта ж твае лекі!

— Гэта быў проста жарг, — роў ён, пакуль місіс Дарлінг суцяшала хлопчыкаў, а Вэндзі абдымала Нэну. — Цудоўна, — у яго голасе чулася горыч, — я тут з апошніх сіл выбіваюся, каб трохі павесяліць усіх у гэтым доме.

Вэндзі працягвала абдымаць Нэну.

— Канечне, — крычаў містар Дарлінг. — Суцяшайце яе! А мяне хто суцешыць? Што вы, што вы! Я ўсяго толькі нейкі кармілец, нашто мяне суцяшаць — нашто?!

— Джордж, — упрошвала яго місіс Дарлінг, — цішэй, цябе пачуюць служкі. — Неяк так выйшла, што адзіную служку Лізу яны пачалі называць у множным ліку.

— Ну і няхай! — гарачліва адказаў ён. — Няхай хоць усяму свету раскажуць. Але я больш не дапушчу, каб сабака гаспадарыў у маім доме.

Дзеці плакалі, Нэна ўмольна падбегла да яго, але ён адмагнуўся ад яе. Ён ізноў адчуў у сабе сілы:

— Няма чаго тут, — крычаў ён, — тваё месца на двары, вось і адпраўляйся туды, зараз жа!

— Джордж, Джордж, — шаптала місіс Дарлінг, — ты памятаеш, што я табе казала пра хлопчыка-незнаёмца.

На жаль, ён яе ўжо і слухаць не слухаў. Ён вырашыў паказаць, хто ў доме гаспадар, і калі загады не выгналі Нэну з будкі, ён прывабіў яе ласкавым словам і, груба схпіўшы за каршэнь, выцягнуў з дзіцячага пакоя. Яму было сорамна за самога сябе, і ўсё ж гэта не спыніла яго. Вінавата яго надта чуллівая нату-

ра, якая ўвесь час шукала прызнання і захаплення. Навязваўшы Нэну на заднім двары, няшчасны бацька вярнуўся ў дом, сеў і закрыў вочы рукамі.

Тым часам місіс Дарлінг у нязвычай цішыні паклала дзяцей спаць і запаліла начнікі. Было чуваць, як брэша Нэна і румзае Джон:

— Гэта таму што яе пасадзілі на ланцуг.

Але Вэндзі была разумнейшай:

— Гэта не жаласлівае звяганне, — разважала яна, — Нэна гэтак брэша, калі адчувае небяспеку.

Небяспека!

— Адкуль ты ведаеш, Вэндзі?

— Ведаю.

Місіс Дарлінг схамянулася і падышла да акна. Яно было надзейна зачынена. Яна вызірнула — ноч стаяла надзвычай зорная. Зоры тоўпіліся вакол дома, ім было цікава паглядзець, што там дзеецца, але місіс Дарлінг не бачыла ні гэтага, ні нават таго, як адна ці дзве зорачкі падміргнулі ёй. І ўсё ж нейкі невымоўны страх сціснуў ейнае сэрца, і ў яе вырвалася:

— Гэх, як жа мне сёння нікуды не хочацца ісці!

Нават Майкл, ужо ў паўсне, зразумеў, што маці нешта хвалюе, і спытаў:

— А што, нехта можа зрабіць нам дрэнна, нават калі гарыць святло?

— Не, любы мой, — супакоіла яна, — начнікі — гэта маміны вочы, так яна бароніць сваіх дзетак.

Місіс Дарлінг хадзіла ад ложка да ложка, спяваючы чароўную калыханку, і маленькі Майкл абняў яе.

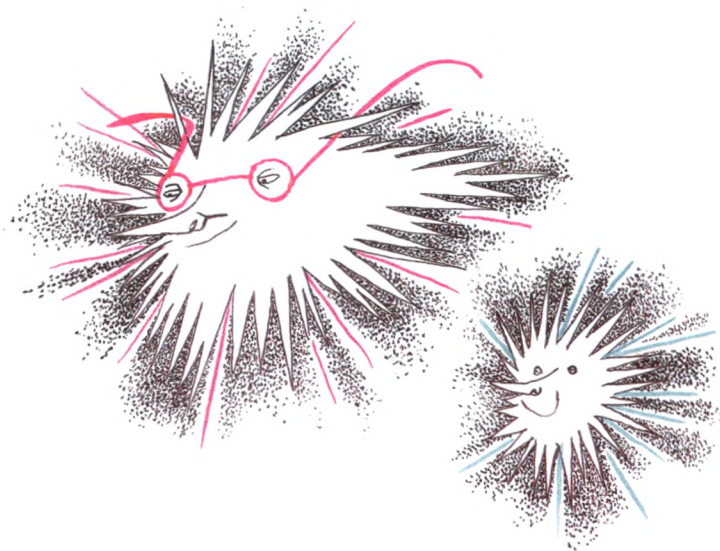
— Мама, — усхліпнуў ён, — я так цябе люблю.

Гэта былі апошнія словы, якія яна пачула ад яго за наступныя паўгода.

Дом нумар 27 быў усяго за некалькі ярдаў, але прайшоў снег, і Дарлінгі вырашылі зрабіць невялікі крук, каб не пэцкаць абутку. На вуліцы апроч іх нікога не было, і зоры сачылі за імі. Зоры дзівосныя, але самі яны нічога не могуць зрабіць і ўсё жыццё проста пазіраюць уніз. Гэта праклён, які нехта наслаў на іх за

вельмі даўнішнюю правіну, — і ні адна зорка сёння ўжо не памятае, за што. Самыя старыя сярод іх носяць акуляры і рэдка размаўляюць (дарэчы, мірганне — гэта зорная мова), а юныя дагэтуль цікавяцца, што ж гэта здарылася тады, даўно. Яны не вельмі любяць Пітэра, які час ад часу гарэзліва падкрадаецца з-за спіны ды спрабуе іх патушыць. Але яны дужа любяць весяліцца, так што ўночы застаюцца на ягоным баку і збіваюць дарослых з дарогі. Таму, як толькі за місіс і містарам Дарлінгамі зачыніліся дзверы 27-га дома, на небе ўсчалася мітусня і самая маленькая з усіх зорак Млечнага Шляху віскнула:

— Давай, Пітэр!

Паміццелі! Паміццелі!

Калі містар і місіс Дарлінг выходзілі з дому, начныя лямпы каля трох дзіцячых ложкаў яшчэ некалі хвіляў ясна свяцілі. Гэта былі вельмі прыгожыя начнікі, і шкада, што ўсё-ткі іх змарыў сон і яны не пабачылі Пітэра. Ліхтар Вэндзі міргнуў і гэтак смачна пазяхнуў, што два астатнія таксама не стрымаліся, і, яшчэ да таго як закрыліся іхнія раты, усе тры адным махам згаслі.

Цяпер у пакоі з'явіўся зусім іншы агенчык, у тысячу разоў ярчэйшы за лямпу, і пакуль мы пра гэта апавядаем, ён шныпарыць па дзіцячай камодзе ў пошуках Пітэравага ценю, абмацвае адзенне ў шафе і выварочвае кожную кішэню. Гэта быў не проста агенчык, ён асвятляў усё навокал, бо вельмі хутка лётаў, але калі спыняўся на хвілю, то можна было пабачыць, што гэта фея, не большая за тваю далонь. Зрэшты, яна яшчэ трохі падрасце. Гэта была дзяўчынка Дзінь-Бом, вытанчана ўбраная ў мярэжысты лісток, скроены простым квадратам, што падкрэслівала перавагі яе фігуры. Яна была крыху схільная да паўнаты.

Праз імгненне пасля з'яўлення феі подых тысяч маленькіх зорак расхінуў акно, і ў пакой уляцеў Пітэр. Частку дарогі ён нёс Дзінь на руках, і таму яны яшчэ блішчэлі ад феянага зорнага пылу.

— Дзінь, — шапнуў ён, упэўніўшыся, што дзеці спяць, — Дзінь, ты дзе?

Акурат у гэты момант яна залезла ў збанок, і ёй там вельмі спадабалася, бо дагэтуль яна ніколі не бывала ў збанках.

— Гэй, вылазь ты з гэтага збана! Лепей скажы, ці знайшла ты мой цень?

Яму адказаў наймілейшы ў свеце звон, падобны да пераліваў залатых бомаў. Менавіта так гучыць мова фей. Звычайныя дзеці

не чуюць яе, але калі б вы ўсё ж пачулі, то яна падалася б вам да болю знаёмай.

Дзінь адказала, што Пітэравы цень ляжыць у здаравеннай скрыні. Яна мела на ўвазе камоду, і Пітэр скочыў на яе і пачаў выкідаць абедзвюма рукамі змесціва на падлогу, як кароль кідае жменямі дробныя манеты бедным. Калі ён урэшце знайшоў свой цень, то ад радасці не заўважыў, як зачыніў Дзінь у адной з шуфлядаў.

Пітэр думаў (калі ён наогул гэта ўмеў, я дык мяркую, што ён ніколі насамрэч не думаў), што калі пакладзе цень побач з сабой, то яны злучацца, як кроплі вады. Але нічога такога не адбылося — ён быў у распачы. Ён паспрабаваў прыклеіць цень мылам з ванны, але таксама дарэмна. Пітэр задрыжэў, сеў на падлогу ды заплакаў.

Ягонае румзанне пабудзіла Вэндзі, і яна прыўзнялася на ложку. Дзяўчынка зусім не спалохалася, калі ўбачыла чужаніцу, які плакаў на падлозе ў дзіцячым пакоі. Яе гэта проста зацікавіла.

— Хлопчык, — сказала яна ветліва, — чаму ты плачаш?

Пітэр таксама ўмеў быць неверагодна ветлівым, добрым манерам ён навучыўся на ўрачыстасцях у фэй, а таму падняўся і прыгожа пакланіўся. Яе гэта ўсцешыла і яна гэтак жа прыгожа пакланілася яму ў адказ, не ўстаючы з ложка.

— Як цябе завуць? — спытаў ён.

— Вэндзі Мойра Анджэла Дарлінг, — з гонарам адказала яна. — А цябе?

— Пітэр Пэн.

Яна і так ужо зразумела, што ён мусіць быць тым самым Пітэрам, але ягонае імя здалося ёй нейкім занадта кароткім.

— І ўсё?

— Усё, — адказаў ён досыць рэзка.

Упершыню ў жыцці ўласнае імя падалося яму сапраўды караткаватым.

— Ой, прабач, — сказала Вэндзі Мойра Анджэла.

— Ладна, забылі, — кінуў Пітэр.

Тады яна запытала, дзе ён жыве.

— Другі паварот направа і проста да самага ранку.

— Які смешны адрас!

Пітэр знікавеў. Упершыню ў жыцці ён задумаўся, што, магчыма, гэта і праўда трохі смешны адрас.

— Нічога не смешны, — запярэчыў ён.

— У сэнсе, на лістах яго так і пішуць? — спытала Вэндзі лагодна, памятаючы, што ён госць.

Лепш бы яна не згадвала пра лісты.

— Мне не прыходзяць лісты, — пагардліва адказаў ён.

— Але ж тваёй маме прыходзяць?

— У мяне няма маці, — патлумачыў Пітэр.

У яго не было не толькі маці, але і ніякага жадання яе мець. Ён лічыў, што іх занадта пераацэньваюць. У той жа час Вэндзі адчула сябе сведкай сапраўднай трагедыі.

— О Пітэр, цяпер я разумею, чаму ты плакаў, — яна ўстала з ложка і падбегла да яго.

— Я плакаў не праз маці, — абурыўся ён. — Я плакаў, бо не змог прыляпіць назад свой цень. Да таго ж, я наогул не плакаў.

— Ён што, адарваўся?

— Ага.

Тады Вэндзі пабачыла цень на падлозе. Ён валяўся бруднай плямінай, і ёй стала вельмі шкада Пітэра. “Які жах!” — выкрыкнула яна, але не змагла стрымаць усмешкі, калі пабачыла, як Пітэр спрабуе прыклеіць яго мылам. (Ну што ты возьмеш з хлопца!)

На шчасце, яна добра ведала, што рабіць.

— Трэба прышыць, — прагаварыла яна крыху апякунскім тонам.

— Якое яшчэ прышыць? — спытаў ён.

— Ты страшна неабазнаны.

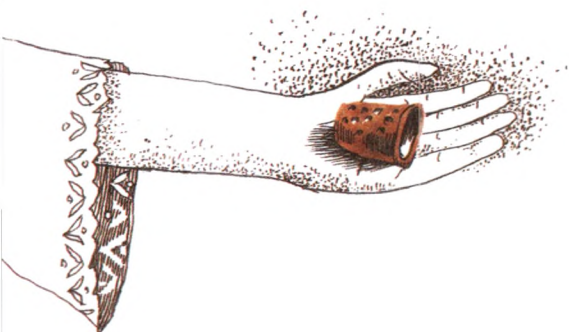
— Усё я абазнаны.

Але яна была ў захапленні ад ягонай неабазнанасці.

— Я прышыю яго да цябе, малеча, — сказала яна, хаця ростам яны былі аднолькавыя.

Вэндзі дастала куфэрак з начыннем для шыцця і ўзялася прышываць цень да Пітэравых ступняў.

— Можа трохі пабалець, — папярэдзіла яна.

— Не хвалюйся, плакаць не буду, — адказаў Пітэр, які быў упэўнены, што ніводнага разу ў жыцці не плакаў.

Ён сціснуў зубы і сапраўды не выраніў ні слязінкі. Неўзабаве цень быў на месцы і паводзіўся як належыць ценю, хоць усё яшчэ заставаўся трохі памятым.

— Я магу яго папрасаваць, — клапатліва прапанавала Вэндзі.

Але Пітэра, як усіх хлопчыкаў, не цікавіў знешні выгляд, ён проста скакаў вакол ад радасці, як шалёны. Да таго ж ён ужо забўся, што абавязаны сваім шчасцем Вэндзі. Ён быў упэўнены, што сам прымацаваў цень назад.

— Які я разумны! — галёкаў ён у захапленні. — От жа майстар!

Сорамна прызнацца, але гэткая ганарыстасць была адной з самых чароўных рысаў у ім. Калі шчыра, гэта быў самы дзёрзкі хлопчык на свеце.

Вэндзі была шакаваная.

— Ну ты і задавака! — ускрыкнула яна і дадала здзекліва: — Я, канечне ж, тут і побач не стаяла.

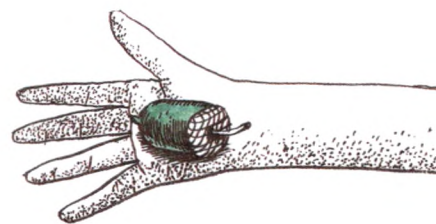
— Можа, трошкі стаяла, — абьякава сказаў Пітэр і танчыў далей, як нічога ніякага.

— Трошкі! — паўтарыла яна ганарліва. — У такім выпадку, калі я тут больш не патрэбная, то я знікаю.

І з пачуццём уласнай годнасці яна залезла з галавой пад коўдру. Каб прымусіць яе вызірнуць, Пітэр прыкінуўся, што сыходзіць, але безвынікова. Тады ён сеў на ўскрайку пасцелі і далікатна патарамасіў яе нагой.

— Вэндзі, не знікай, — сказаў ён. — Я заўжды выхваляюся, калі радуюся.

Яна не адразу высунулася з пад коўдры, але слухала ўважліва.

— Вэндзі, — працягваў ён голасам, якому яшчэ ні адна жанчына не змагла супрацьстаяць, — Вэндзі, адна дзяўчынка карыснейшая за дваццаць хлопцаў.

Цяпер Вэндзі кожным сантыметрам адчувала сябе паненкай, хаця гэтых сантыметраў у ёй было яшчэ не так і многа. Яна вызірнула са схованкі.

— Ты праўда так думаеш, Пітэр?

— Праўда.

— Я лічу, гэта вельмі міла з твайго боку, — прызнала яна. — У такім выпадку я зноў устаю.

І яна села побач з ім на пасцелі. Яшчэ яна сказала, што можа даць яму буську, калі ён хоча, але Пітэр не ведаў, што гэта значыць і таму працягнуў руку, чакаючы, што туды нешта пакладуць.

— Ты ж ведаеш, што такое буська? — здзіўлена ўдакладніла яна.

— Буду ведаць, калі ты мне яе дасі, — суха адказаў ён.

Каб не пакрыўдзіць Пітэра, яна працягнула яму што было пад рукой — напарстак.

— Цяпер, — сказаў ён, — я таксама павінен даць табе буську?

Вэндзі адказала з халоднай абыякавасцю: “Як хочаш”. І ўсё ж яна пайшла на саступку і ў чаканні наблізіла да яго твар, але ён толькі сунуў ёй у руку гузік, зроблены з жолуда. Яна павольна адсунулася назад і ветліва сказала, што будзе насіць гэтую буську на ланцужку на шыі. Вельмі добра, што Вэндзі павесіла гузік сабе на ланцужок, бо пазней гэта ўратуе ёй жыццё.

Калі людзі знаёмяцца, то для іх натуральна цікавіцца ўзрастам адно аднаго, таму Вэндзі, якая любіла рабіць усё належным чынам, спытала ў Пітэра, колькі яму гадоў. Гэта было для яго

пытанне на засыпку, як на экзамене, калі ты хочаш выцягнуць каралёў Англіі, а трапляецца нешта па арфаграфіі.

— Я не ведаю, — збянтэжыўся ён. — Але я яшчэ малы.

Ён насамрэч нічога не ведаў пра свой узрост, толькі здагадаваўся і гаварыў першае, што прыходзіла да галавы.

— Разумееш, Вэндзі, пасля нараджэння я адразу ўцёк з дому.

Вэндзі вельмі здзівіўся, але зацікавілася і вытанчана, па-салоннаму пасунула да сябе край начной кашулі: гэта значыла, што ён можа падсесці бліжэй.

— Я ўцёк, таму што пачуў размову бацькоў, — Пітэр панізіў голас. — Яны гаварылі пра тое, кім я буду, калі зраблюся дарослым, — ён расхваляваўся. — А я ніколі не хачу станавіцца дарослым, — абурэнне перапаўняла яго, — я заўсёды хачу заставацца хлопчыкам і весяліцца. Таму я збег у Кенсінгтонскія сады і доўга-доўга жыў там разам з феямі.

Яна паглядзела на яго з абсалютным захапленнем, і ён вырашыў, што гэта праз уцёкі з дому, але гэта было праз знаёмства з феямі. Вэндзі жыла спакойным хатнім жыццём, таму сяброўства з феямі яе сапраўды ўражвала. Яна пачала распытваць пра іх, і Пітэра здзівіла акурат гэта, бо для яго яны хутчэй былі дакукай — пастаянна круцяцца пад нагамі, і, па праўдзе кажучы, час ад часу ім ад яго дастаецца. Але ўвогуле ён любіў фей і расказаў Вэндзі, адкуль яны ўзяліся.

— Карацей, Вэндзі, калі першае на свеце дзіця засмялася самы-самы першы раз, гэты смех разбіўся на тысячы часцінак. Яны разляцеліся навакол, і з іх паявіліся першыя феі.

Гэта ўсё было трохі нудна, але дамаседкі накшталт Вэндзі любяць такія гісторыя.

— Вось так, — зычліва працягваў Пітэр, — у кожнага хлопчыка і дзяўчынкі павінна быць свая фея.

— Павінна? А што, не ва ўсіх ёсць?

— Не ва ўсіх. Цяпер дзеці надта разумныя, яны рана перастаюць верыць у фей, і кожны раз, калі такі вумнік кажа: “Я не веру ў фей” — недзе памірае адна фея.

Тут ён падумаў, што годзе ўжо балбатаць пра фей, і раптам зразумеў, што чамусьці Дзінь даўно не чуваць.

— Куды яна падзелася? — ён устаў з ложка. — Дзінь! Дзінь-Бом! Сэрца Вэндзі затрымцела ад хвалявання.

— Пітэр, — схапіла яна хлопчыка. — Ты хочаш сказаць, што ў гэтым пакоі ёсць сапраўдная фея?

— Прынамсі, толькі што была, — адказаў ён крыху раздражнёна. — Ты яе выпадкова не чуеш?

Яны абое прыслухаліся.

— Я толькі чую быццам званочкі дзінькаюць, — прамовіла Вэндзі.

— Ну дык гэта Дзінь, так гучыць феяская мова. О, здаецца, я таксама чую.

Гук даносіўся з нейкай з шуфлядак камоды, і твар Пітэра павесялеў. Ніхто на свеце не мог выглядаць больш радасна, чым Пітэр, а ягоны смех звінеў прыгажэй за ўсе смехі свету. Бо ў ім усё яшчэ заставаўся той самы-самы першы смех.

— Вэндзі, — шапнуў ён радасна. — Па-мойму, я зачыніў яе ў камодзе.

Ён выпусціў бедную Дзінь з шуфляды, і яна замітусілася па дзіцячым пакоі з шалёным віскам.

— Нельга так казаць, — абсек Пітэр. — Канечне, прабач, але адкуль я мог ведаць, што ты ў камодзе?

Вэндзі зусім яго не слухала і толькі выкрыкнула:

— О Пітэр, папрасі яе спыніцца на хвілінку, каб я яе разглядзела!

— Феі амаль ніколі не спыняюцца, — сказаў ён.

Але на імгненне Вэндзі пабачыла, як дзівосная постаць прысела адпачыць на ходзікі, што віселі на сцяне.

— Якая прыгажуня! — вырвалася ў яе, хаця Дзінь-Бом усё яшчэ курчыла незадаволеную гримасу.

— Дзінь! — ветліва прамовіў Пітэр. — Гэтая лэдзі кажа, што хацела б, каб ты была ейнай феяй.

Дзінь рэзка адказала.

— Што яна гаворыць, Пітэр?

Яму давялося перакласці.

— Яна не вельмі прыязная. Кажа, што ты — аграменная па-чварына і што яна мая фея.

Пітэр паспрабаваў запырэчыць Дзінь:

— Ведаеш, Дзінь, ты не можаш быць маёй феяй, бо я хлопчык, а ты дзяўчынка.

На гэта Дзінь адказала літаральна наступнае:

— Ты ёлупень, — і шмыгнула ў ванны пакой.

— Яна звычайная фея, — быццам выбачаючыся, тлумачыў Пітэр. — Яе завуць Дзінь-Бом, яна рамантуе рондалі ды чайнікі.

Цяпер яны сядзелі разам у фатэлі, і Вэндзі працягвала задаваць пытанні.

— Значыць, ты больш не жывеш у Кенсінгтонскіх садах?

— Ну, часам пажываю.

— Але дзе ты часцей за ўсё жывеш?

— Разам са згубленымі хлопчыкамі.

— Што за яны?

— Гэта дзеці, якія выпалі з вазочкаў, пакуль нянька глядзе-ла ў іншы бок. Калі на працягу сямі дзён іх ніхто не забірае, то, каб зменшыць выдаткі, іх адпраўляюць далёка ў Неверляндыю. Я ў іх за капітана.

— Гэта, напэўна, так весела!

— А то, — пацвердзіў хітры Пітэр. — Але мы такія самотныя. Бо сярод нас няма ніводнай дзяўчынкі.

— Зусім-зусім няма дзяўчынак?

— Зусім. Дзяўчынкі, ведаеш, не такія дурныя, каб на прагулцы вывальвацца з вазочкаў.

Гэта вельмі пацешыла самалюбства Вэндзі.

— Я лічу, — сказала яна, — што ты вельмі міла гаворыш пра дзяўчат. Джон вунь толькі грэбуе намі.

У адказ Пітэр устаў і адным выспяткам выбіў Джона з ложка разам з коўдрай ды ўсім астатнім. Вэндзі палічыла гэта занадта грубым для першага знаёмства і ганарліва адказала яму, што тут, у ейным доме, ён не капітан. А сам Джон, нягледзячы ні на што, па-ранейшаму ціхамірна пасопваў на падлозе, таму Вэндзі вырашыла яго не турбаваць і пакінуць там.

— Я ведаю, ты не ад злосці, — памякчэла яна, — так што давай мне буську.

Яна на хвілю забыла, што пра буські ён нічога не ведае.

— Я думаў, што ты мне аддала яе на заўсёды, — сумеўся ён і сабраўся вярнуць ёй напарстак.

— Ой не, прабач, — спахапілася Вэндзі. — Я мела на ўвазе не буську, а напарстак.

— А што гэта?

— Вось што, — і Вэндзі яго пацалавала.

— Цікава! — адказаў Пітэр разважліва. — А цяпер я павінен даць табе напарстак у адказ?

— Калі хочаш, то так, — адказала Вэндзі, гэтым разам твар нікуды не набліжаючы.

Пітэр даў ёй “напарстак”, але яна тут жа завішчэла.

— Што такое, Вэндзі?

— Мяне быццам нехта рэзка пацягнуў за валасы.

— Гэта, напэўна, Дзінь. Першы раз бачу, каб яна так гарэзнічала.

Дзінь і праўда зноў лётала туды-сюды ды выкрыквала гадасці.

— Яна кажа, што будзе так рабіць кожны раз, як я буду даваць табе напарсткі.

— Але чаму?

— Чаму, Дзінь?

І на гэты раз Дзінь адказала: “Ёлупень”. Пітэр не мог даўмецца, з чаго гэта яна, але Вэндзі зразумела, бо таксама расчаравалася, калі ён прызнаўся, што завітаў у дзіцячы пакой праз акно не для таго, каб пазнаёміцца з ёй, а каб паслухаць казкі.

— Разумееш, я не ведаю ніводнай казкі. Ніхто са згубленых хлопчыкаў не ведае казак.

— Які жах! — уразілася Вэндзі.

— А знаеш, чаму ластаўкі віюць гнёзды пад стрэхамі дамоў? — працягваў Пітэр. — Каб слухаць казкі. Гэх, Вэндзі, твая маці апавядала табе такую цудоўную гісторыю.

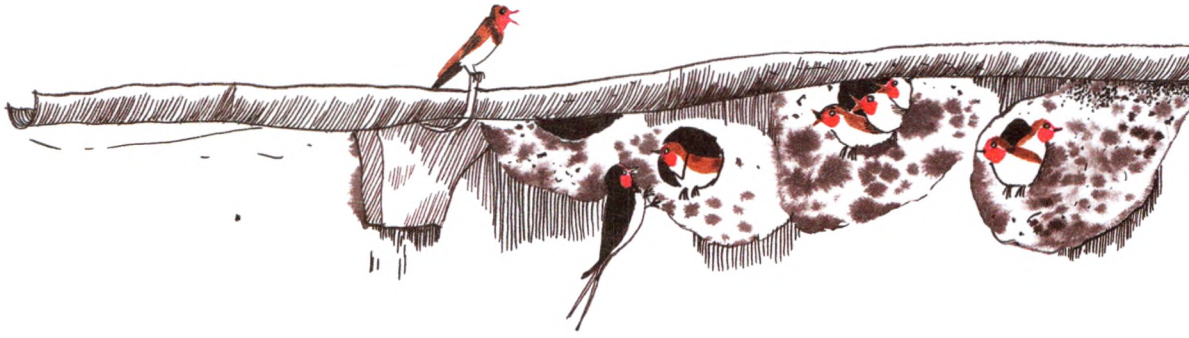
— Ты якую маеш на ўвазе?

— Пра прынца. Ён шукаў паненку, якая згубіла крышталёвы пантофлік.

— Пітэр, — адказала Вэндзі ўсхвалявана, — гэта ж Папялушка — у канцы ён яе знайшоў і яны зажылі шчасліва.

Пітэр ад радасці ўсхапіўся з падлогі і кінуўся да акна.

— Ты куды? — спужалася Вэндзі.

— Расказаць астатнім.

— Пітэр, застанься, — папрасіла яна. — Я магу апавесці яшчэ кучу казак.

Так яна і сказала, слова ў слова, таму варта прызнаць, што Вэндзі сама пачала звабліваць яго. Ён павярнуўся і зірнуў на яе прагнымі вачыма, што мусіла яе насцярожыць, але не насцярожыла.

— О, якіх бы я казак панарасказвала хлопчыкам! — усклікнула яна.

Тады Пітэр злёту схапіў яе за руку і пацягнуў у бок акна.

— Адпусці! — загадала яна.

— Паляцелі са мной, Вэндзі, будзеш нам баяць казкі.

Гэткая прапанова, безумоўна, пацешыла ейнае самалюбства, але яна адказала:

— Мне так шкада, але я не магу. Як жа мама? Тым больш я не ўмею лятаць.

— Дык я цябе зараз навучу.

— І што, я сапраўды змагу лятаць?

— Я навучу цябе, як засядлаць вецер, і мы паляцім адсюль.

— Ого! — захоплена ўскрыкнула яна.

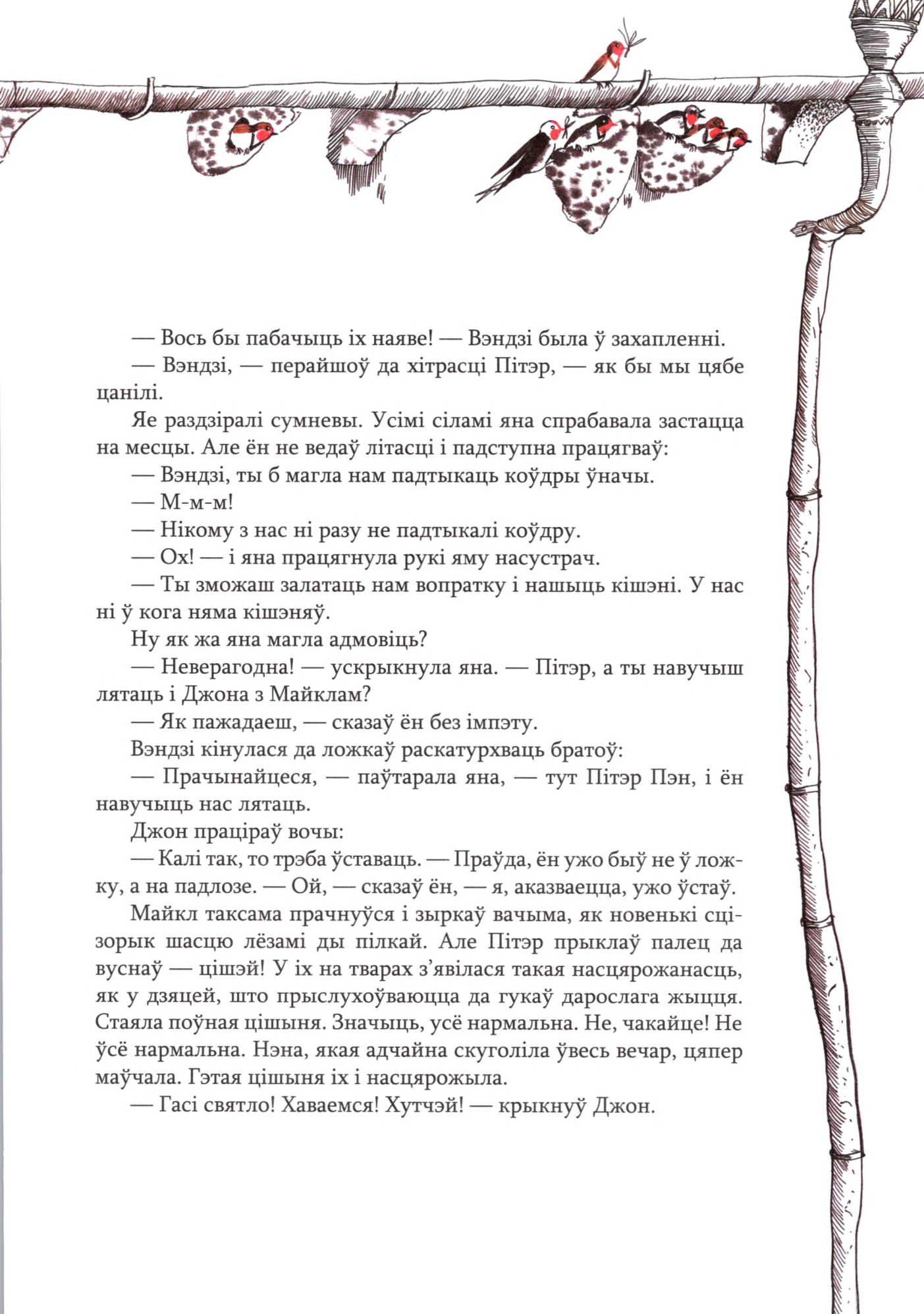
— Гэх, Вэндзі, замест таго, каб дрыхнуць у сваёй дурацкай пасцелі, ты магла б лётаць разам са мной ды размаўляць з зоркамі.

— Нічога сабе!

— А яшчэ ў нас жывуць русалкі.

— Русалкі? З хвастамі?

— З во такімі даўжэзнымі.

— Вось бы пабачыць іх наяве! — Вэндзі была ў захапленні.

— Вэндзі, — перайшоў да хітрасці Пітэр, — як бы мы цябе цанілі.

Яе раздзіралі сумневы. Усімі сіламі яна спрабавала застацца на месцы. Але ён не ведаў літасці і падступна працягваў:

— Вэндзі, ты б магла нам падтыкаць коўдры ўначы.

— М-м-м!

— Нікому з нас ні разу не падтыкалі коўдру.

— Ох! — і яна працягнула рукі яму насустрач.

— Ты зможаш залатаць нам вопратку і нашыць кішэні. У нас ні ў кога няма кішэняў.

Ну як жа яна магла адмовіць?

— Неверагодна! — ускрыкнула яна. — Пітэр, а ты навучыш лятаць і Джона з Майклам?

— Як пажадаеш, — сказаў ён без імпэту.

Вэндзі кінулася да ложкаў раскатурхваць братоў:

— Прачынайцеся, — паўтарала яна, — тут Пітэр Пэн, і ён навучыць нас лятаць.

Джон праціраў вочы:

— Калі так, то трэба ўставаць. — Праўда, ён ужо быў не ў ложку, а на падлозе. — Ой, — сказаў ён, — я, аказваецца, ужо ўстаў.

Майкл таксама прагнуўся і зыркаў вачыма, як новенькі сцізорык шасцю лёзамі ды пілкай. Але Пітэр прыклаў палец да вуснаў — цішэй! У іх на тварах з'явілася такая насцярожанасць, як у дзяцей, што прыслухоўваюцца да гукаў дарослага жыцця. Стаяла поўная цішыня. Значыць, усё нармальна. Не, чакайце! Не ўсё нармальна. Нэна, якая адчайна скуголіла ўвесь вечар, цяпер маўчала. Гэтая цішыня іх і насцярожыла.

— Гасі святло! Хаваемся! Хутчэй! — крыкнуў Джон.

Ён камандаваў першы і апошні раз за ўсе наступныя прыгоды.

Тут, трымаючы Нэну, да іх увайшла Ліза, але дзіцячы пакой быў, як заўсёды, ціхі, поўнасьцю цёмны, і можна было паклясціся, што ў ім чутно, як тры ягонныя хуліганістыя жыхары па-анёльску дыхаюць у сне. І яны сапраўды старанна саплі, схаваўшыся за шторамаі.

Ліза была не ў гуморы, бо Нэніны бязглуздыя падазрэнні адарвалі яе ад гатоўкі каляднага пудыngu — нават прыліпляя разынка яшчэ вісела на шчацэ. І яна вырашыла, што каб супакоіць Нэну, лепш за ўсё пусціць яе на хвілінку ў дзіцячы пакой, пад наглядам, канечне.

— Ну што, недаверлівая псіна, — Ліза была яўна задаволеная, што Нэна ашукалася. — Бачыш, з імі ўсё добра. Усе анельчыкі спяць ціхенька ў ложках. Чуеш, сапуць.

Якраз у гэты момант Майкл, падбадзёраны поспехам, засоп надта гучна, чым ледзь не выдаў усіх. Нэна распазнала фальшывае сапенне і пачала вырывацца з Лізіных рук. Але Ліза была не дужа кемлівая.

— Усё-усё, годзе, — сказала яна строга і выпхала Нэну з пакоя. — Я цябе папярэджваю: калі зноў завядзеш катрынку, то я пайду праменька да гаспадароў, забяру іх з гасцей, і калі містар Дарлінг вернецца, ён, далібог, адлупцуе цябе як след.

Яна навязала няшчаснага сабаку ўнізе, але што вы думаеце — Нэна перастала брахаць? Не, давай, кліч гаспадароў з гасцей! Менавіта гэтага яна і хацела! Няўжо вы лічыце, што ўласная шкура яе клапаціла больш за бяспеку ейных гадаванцаў? Ліза ж, на жаль, проста пайшла дарабляць пудыng, і Нэна, пабачыўшы, што няма адкуль чакаць дапамогі, пачала тузаць ланцуг усё мацней ды мацней, пакуль не сарвала яго. Праз імгненне яна ўварвалася ў гасцёўню дома нумар 27 і ўскочыла на заднія лапы — гэта быў ейны самы дзейсны спосаб нешта сказаць. Містар і місіс Дарлінг адразу зразумелі, што з дзецьмі здарылася бяда і, нават не развітаўшыся з гаспадарамі, кінуліся на вуліцу.

Але з моманту, як трое падшыванцаў пасопвалі за шторамаі, прайшло дзесяць хвілін, а за дзесяць хвілін Пітэр Пэн здольны нарабіць многа чаго.

Тым часам у дзіцячым пакоі...

— Усё чыста, — абвесціў Джон, вылазячы са схованкі. — Дык што там, Пітэр, ты сапраўды ўмееш лятаць?

У адказ Пітэр без лішніх слоў проста абляцеў кола па пакоі, па дарозе адштурхнуўшыся нагой ад паліцы над камінам.

— Неверагодна! — казалі разам Джон і Майкл.

— Дзівосна, — усклікнула Вэндзі.

— О так, я дзівосны, я дзіва, — Пітэр зноўку забыўся на манеры.

Гэта выглядала наймаверна лёгка, і астатнія таксама паспрабавалі паляцець, падскокваючы то на падлозе, то на ложках — але ўвесь час ляцелі не ўверх, а ўніз.

— Патлумач, як ты гэта робіш? — папрасіў Джон, паціраючы каленку. Ён быў даволі практычным хлопчыкам.

— Проста думайце дзівосныя думкі, — паясняў Пітэр, — і яны падымуць вас у паветра.

І ён яшчэ раз узляцеў.

— Ты занадта шпаркі, можаш паказаць павольна? — не адступаў Джон.

Пітэр паўзлятаў і хутка, і павольна.

— Я зразумеў, Вэндзі! — закрычаў Джон, але неўзабаве выявілася, што не да канца.

Ніхто з іх так і не здолеў ані кропелькі праляцець, хоць нават Майкл ужо ўмеў чытаць па складах, а Пітэр не адрозніў бы А ад Б.

Вядома, Пітэр іх надурываў, бо ніхто не можа лятаць, не пасыпаны чароўным пылам. На шчасце, як я ўжо згадваў, адна Пітэрава рука была цалкам перапэцкана ім. Ён крыху чмыхнуў на кожнага з дзяцей, і гэта дало надзвычайны вынік.

— А цяпер проста рухайце вось так плячыма і давайце.

Яны стаялі на сваіх ложках, і адважны Майкл “даў” першы. Ён не дужаразумеў, што значыць “даваць”, але яму ўдалося — яго вокамгненна штурханула праз увесь пакой.

— Я лячу! — завішчэў ён, лунаючы пасярод спальні.

Джон зрабіў тое ж і спаткаўся з Вэндзі ўжо каля ванны.

— Нічога сабе!

- Чароўна!
- Бачыце мяне?
- Глядзі сюды!

Да грацыі Пітэра ім было далёка і яны пакуль што дрыгаліся абы-як, але ўсё-ткі да столі галовамі даставалі, а ў гэтым увесь смак. Спачатку Пітэр падтрымліваў Вэндзі за руку, але потым давялося яе адпусціць, бо яго даймала Дзінь. Яны лёталі ўверх і ўніз, і па коле, і яшчэ раз па коле. Вэндзі безупынку прыгаворвала: “Чароўна”.

— Я прыдумаў, — закрычаў Джон, — а давайце паляцім на вуліцу!

Пітэр, канечне, ад самага пачатку на гэта іх і падбіваў. Майкл адразу пагадзіўся: ён хацеў праверыць, колькі часу зойме праляцець мільярд міляў. Толькі Вэндзі вагалася.

— Русалкі! — нагадаў Пітэр.

— М-м-м!

— А яшчэ там ёсць піраты.

— Піраты! — Джон схапіў свой выхадны капялюш. — Ляцім!

Акурат у гэты момант містар і місіс Дарлінг выбягалі разам з Нэнай з 27-га дома. Яны беглі пасярод вуліцы, каб бачыць акно ў дзіцячым пакоі, і, так, яно ўсё яшчэ было зачынена, аднак сам пакой зіхацеў святлом. Найбольш за сэрца хапала ад ценяў на шторах — тры маленькія сілуэты ў піжамах насіліся па коле, і не па падлозе, а ў паветры.

Чакайце, не тры, а чатыры сілуэты!

З трымценнем бацькі адчынілі ўваходныя дзверы. Містар Дарлінг гатовы быў кінуцца наверх, але місіс Дарлінг паказала яму, каб ён ішоў цішэй. Яна намагалася нават сваё сэрца прымусіць біцца цішэй.

Ці паспеюць яны? Калі так, то, лічыце, ім пашчасціла, і ўсе мы ўздыхнем з палёгкай, але тады ў гісторыі не будзе працягу. З іншага боку, калі яны не паспеюць, я ўрачыста абяцаю, што ў выніку ўсё будзе добра.

І яны паспелі б дабегчы, калі б не маленькія зоркі, якія сачылі за ўсім з вышыні. Зоркі зноўку подыхам ветру расчынілі акно, і найменшая з іх клікнула:

— Пітэр, сцеражыся!

Цяпер Пітэр ведаў, што нельга губляць ні часінкі.

— Гэй, наперад! — гукнуў ён і выскачыў з акна ў цемру, а за ім Джон, Майкл і Вэндзі.

Містар і місіс Дарлінг разам з Нэнай уварваліся ў пакой за-
надта позна. Пташкі ціўкнулі прэч.

Пітэр

“Другі паварот направа і проста да самага ранку”.

Пітэр сказаў Вэндзі, што гэтак можна дабрацца да Неверляндзі. Але нават птушкам, якія звяраюцца са сваімі птушынымі мапамі на скрыжаваннях вятроў, не дапамаглі б такія ўказанні. Пітэр, як бачыце, проста лягнуў першае, што прыйшло да галавы.

Напачатку ягоня спадарожнікі верылі яму бяспрэчна. Ім так падабалася лётаць, што яны згубілі багата часу, кружляючы вакол царкоўных шпіляў ды іншых сустрэчных гмахаў адно дзеля забавы.

Джон і Майкл насіліся навывперадкі. Майкл выйграваў.

Яны з пагардай успаміналі, што яшчэ зусім нядаўна ганарыліся сабой, калі кружлялі ў пакоі.

Зусім нядаўна. Але колькі гэта — нядаўна? Яны праляталі над морам, калі гэтая думка сапраўды пачала непакоець Вэндзі. Джон меркаваў, што гэта ўжо другое мора і недзе трэцяя ноч палёту.

Было то светла, то цёмна, то халодна, то гарача. І незразумела, ці яны сапраўды згладнелі за гэты час, ці проста прыкідваліся, каб паглядзець, як Пітэр вынаходліва здабывае паесці. Ён кідаўся наўздагон птушцы, якая несла прыдатную для чалавека ежу ў дзюбе, і проста выхопліваў яе. Тады птушка гналася за ім і адбірала ежу назад, і гэтак весела гойсаць яны маглі бясконца, пакуль нарэшце не дзялілі здабычу ды не разыходзіліся — абое задаволенымі. Але Вэндзі шляхетна даводзіла Пітэру, што гэта досыць дзікунскі спосаб здабываць сабе кавалак хлеба і што ёсць іншыя шляхі пракарміцца.

Нарэшце іх пачало хіліць да сну, і гэта былі не цацачкі, а сапраўды небяспечная справа. Калі, змораныя, яны правальваліся

ў сон, то імгненна пачыналі падаць долу. Самае жажлівае, што Пітэру гэта здавалася забаўным.

— Го, ізноў! — крычаў ён радасна, калі Майкл раптоўна каменем абрынаўся ўніз.

— Ратуй! Ратуй яго! — лямантавала Вэндзі, з жахам гледзячы на бязлітаснае мора пад імі.

Тады Пітэр стрымгалоў кідаўся за ім і лавіў Майкла за міг да ўдару аб марскія хвалі. Рабіў ён гэта вельмі спрытна, але заўсёды чакаў да апошняга моманту, і было зразумела, што яго цікавіла больш уласнае майстэрства, чым уратаванне нечага жыцця. Да таго ж ён ненавідзеў аднастайнасць, і гульня, якая яго захапляла хвіліну назад, магла раптоўна надакучыць, так што заўжды заставалася імавернасць, што наступным разам, калі ты будзеш падаць, ён за табой не паляціць.

Сам жа ён мог спакойна спаць у паветры, проста лежачы на спіне і як бы люляючыся на хвалях. Часткова гэта звязана з тым, што ён быў вельмі лёгкі і нават ад аднаго вашага подмуху паляцеў бы хутчэй.

— Паводзься з ім больш ветліва, — шапнула Вэндзі Джону, калі яны гулялі ў “а вам слабо?”.

— Тады скажы яму, каб не выхваляўся, — заенчыў Джон.

Зрэшты, калі Пітэр, гуляючы ў “а вам слабо?”, пралятаў блізка-блізка над паверхняй вады і кранаўся плаўнікоў акул, як мы, бегучы па вуліцы ўздоўж агароджы, датыкаем да кожнай штыкеціны, — дык вось, гэта сапраўды выглядала як выхваляненне, асабліва калі ён сачыў, колькі плаўнікоў яны прапускаюць, спрабуючы за ім паўтарыць.

— Будзь з ім прыветны, — настойвала Вэндзі. — Што мы будзем рабіць, калі ён нас кіне тут?

— Вернемся назад, — адказаў Майкл.

— Як жа мы вернемся? Мы самі ні ў жыцці не знойдзем зваротнай дарогі.

— Ну тады будзем ляцець далей, — сказаў Джон.

— Гэта жажліва, Джон. Нам давядзецца ляцець наперад, бо мы не ведаем, як спыніцца.

І гэта было праўдай, Пітэр забыў паказаць ім, як перастаць лятаць.

Джон сказаў, што ў найгоршым выпадку ўсё, што ім трэба, — гэта проста ляцець наперад, і паколькі Зямля круглая, рана ці позна яны вернуцца назад да акна ў свой пакой.

— А хто нам здабудзе ежы, Джон?

— Мне ўдалося адшчыкнуць кавалак з рота ў арла, бачыла, Вэндзі?

— Ага, з дваццатай спробы, — нагадала яму сястра. — І нават калі мы навучымся здабываць ежу самі, ты паглядзі, як мы без дапамогі Пітэра натыкаемся на аблокі і ўсякае іншае.

І праўда, яны пастаянна бухаліся аб нешта. Ляталі яны ўжо больш упэўнена, але ўсё яшчэ залішне дрыгаліся. А калі бачылі воблака наперадзе, то, як ні стараліся яго абляцець, усё адно абавязкова тукаліся прама ў яго. Калі б з імі была Нэна, яна б ужо даўно наклала Майклу на галаву ватна-марлеваю павязку.

У гэты момант Пітэра побач з імі не было, і яны пачуваліся адзінока там, уверсе, сам-насам з сабой. Ён мог паляцець нашмат хутчэй за іх і раптоўна знікнуць з поля зроку — там прыгоды чакалі толькі яго аднаго. Ён мог вярнуцца, смеючыся з нечага страшна вясёлага, што расказала зорка, пры гэтым ужо забыўшыся, што іменная яна расказала. Або з'явіцца ўвесь аблеплены лускамі з русалчых хвастоў і так і не апавесці, што ж з ім здарылася. Гэта добра-такі раздражняла дзяцей, якія ніколі ў жыцці не бачылі русалак.

— Калі ён так проста забыўся пра іх, — разважала Вэндзі, — як мы можам чакаць, што ён будзе памятаць пра нас?

І насамрэч, часам, калі ён вяртаўся, то не помніў іх, ці прынамсі, помніў не вельмі выразна. Вэндзі была ў гэтым перакананая. Яна бачыла па вачах, як ён пачынае нешта прыгадваць, калі на лятву вітаецца з імі ды заводзіць размову. Адноўчы ёй нават давялося самой гукнуць яго па імені, калі ён пралятаў міма.

— Я Вэндзі, — занепакоена нагадала яна.

Пітэр вельмі выбачаўся.

— Слухай, Вэндзі, — прашаптаў ён, — заўсёды, калі ты ўбачыш, што я падзабыў цябе, проста скажы: “Я Вэндзі” — і я тут жа ўспомню.

Натуральна, гэта не вельмі яе радавала. Аднак, каб выкупіць сваю віну, ён паказаў ім, як класціся на спадарожны вецер. Гэта

аказалася вельмі дарэчная навінка: крыху папрактыкаваўшыся, дзеці зразумелі, што гэтак яны могуць бяспечна спаць. І праўда, цяпер яны маглі б выспацца, але Пітэр хутка стамляўся спаць і, раптам падхапіўшыся, ужо крычаў капітанскім голасам:

— Пад’ём! Ляцім далей.

Такім чынам, час ад часу сварачыся, але збольшага шумна ды весела яны наблізіліся да Неверляндзі. Нарэшце, калі мінула шмат сонцаў і месяцаў, яны дабраліся да яе. Дарэчы, ляцелі яны ўвесь час прама, а значыць, ім дапамаглі не столькі Пітэр і Дзінь, якія нібыта ведалі дарогу, — гэта сам востраў выходзіў ім насустрэч. Толькі так і можна ўбачыць ягонья дзівосныя берагі.

— Ну вось і ён, — спакойна сказаў Пітэр.

— Дзе, дзе, дзе?

— Ён там, куды паказваюць усе стрэлкі.

І сапраўды, мільёны залацістых стрэлак паказвалі дзецям на востраў удалечыні. Гэта Сонца, іхні сябар, хацела падказаць ім дарогу, пакуль не знікла на ноч.

Вэндзі, Джон і Майкл прыгўзняліся на дыбачкі ў паветры, каб упершыню разгледзець востраў. Дзіўна, але ён адразу паказаўся ім знаёмым, і пакуль страх не апанаваў іх, яны голасна віталі Неверляндыю, але не так, як доўгачаканую і нарэшце пабачаную мрою, а як добрага сябрука пасля вакацый.

— Джон, вунь затока.

— Вэндзі, глядзі, чарапахі закопваюць у пясок свае яйкі.

— Далібог, Джон, я бачу твайго кульгавага фламінга.

— Майкл, а вось і твая пячора.

— Джон, а гэта што там у хмызняку?

— Гэта ваўчыца са сваімі шчанюкамі. Вэндзі, зуб даю, вунь тваё ваўчаныя!

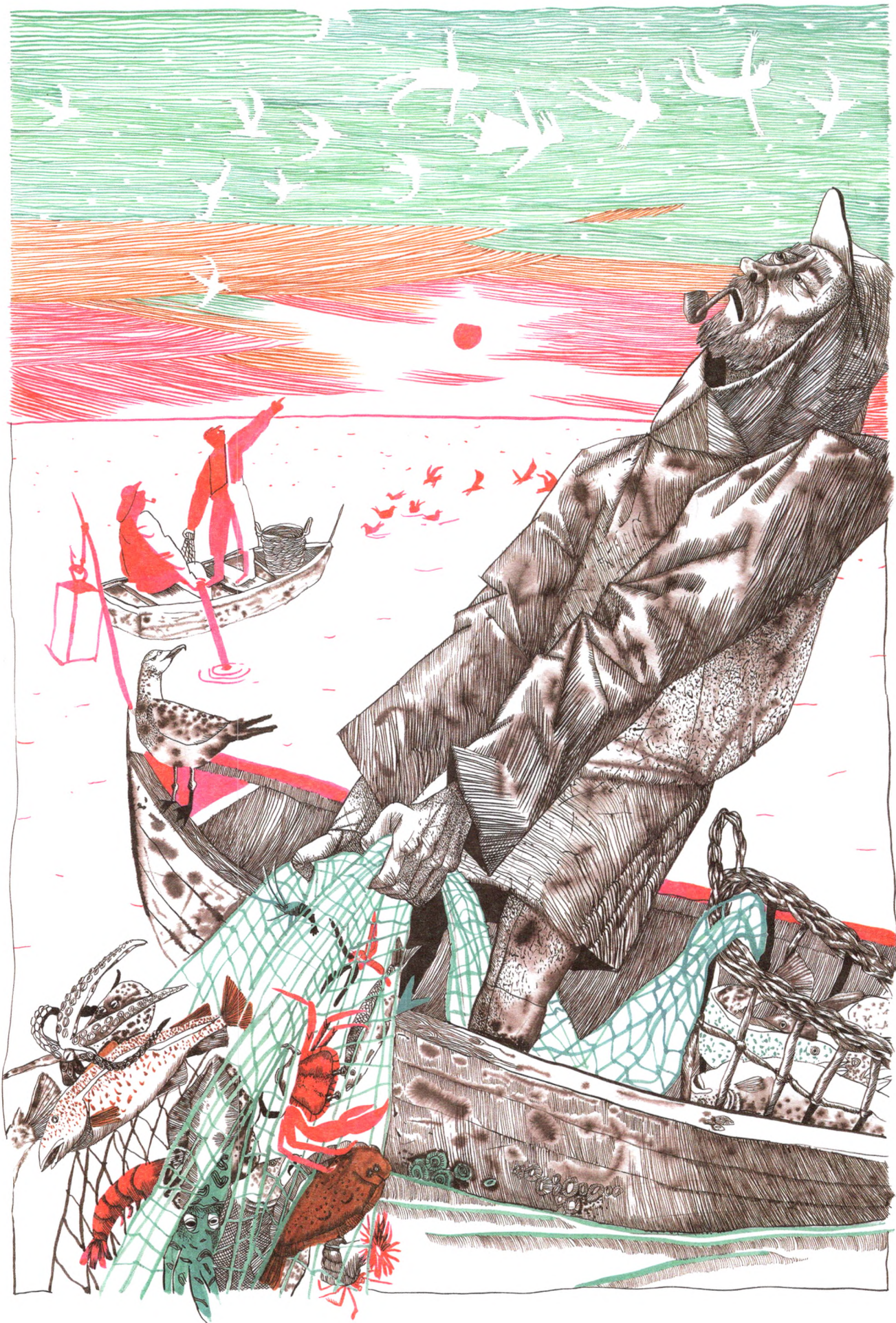
— А там мой човен з прабітым бортам!

— Не, гэта не ён. Твой човен мы спалілі.

— Усё-ткі гэта мой, як ні круці. О, Джон, бачыш дым ад індзейскіх вогнішчаў?

— Дзе? Паказвай! Па тым, як ён сцелецца, я скажу табе, ці выйшлі яны на сцяжыну вайны.

— Вунь, па-над Таямнічай ракой.

— Ага, цяпер бачу. Выйшлі. Яны на сцяжыне вайны.

Пітэра трохі зачাপіла, што яны так многа ведаюць пра Неверляндыю, ён заўсёды хацеў быць паперадзе. І ўсё ж час яго нага трыумфу набліжаўся, бо — хіба я яшчэ не згадваў — іх ахапіў страх. Адразу, як толькі ўсе залатыя стрэлкі зніклі і востраў ахінула цемра.

Раней, дома, калі трэба было ісці спаць, Неверляндыя заўсёды пачынала выглядаць трохі панура ды пагрозліва. У гэты час на востраве ўзнікалі і распаўзаліся нязведаныя мясціны, чорныя цені прабягалі па ім, дзікі звярыны рык гучаў зусім іначай і, што галоўнае, больш не было ўпэўненасці, нібыта перамога будзе за табой. І ты надзвычай рады, што свецяць начнікі. І табе нават падабаецца, калі Нэна кажа, што ў цёмным куце пакоя ўсяго толькі звычайны камін, а Неверляндыя — гэта мроя і выдумка.

Безумоўна, тады яна была выдумкай, але цяпер сталася рэальнасцю, і не было ніякіх начнікоў, і з кожнай хвілінай рабілася ўсё цямней ды цямней, і ніякай Нэны побач.

Спачатку яны лёталі кожны сам сабе, але цяпер збіліся бліжэй да Пітэра. Ягоная развязнасць імгненна знікла, вочы гарэлі, і пры кожным дотыку да яго іх праймалі дрыжыкі. Яны ляцелі па-над злавесным востравам, ляцелі так нізка, што час ад часу дрэвы чапляліся за ногі. Нічога непрыемнага ў паветры бачна не было, аднак рух наперад стаў павольнейшым і складанейшым, нібыта яны прасоўваліся па тэрыторыі праціўніка. Здаралася, яны завісалі, пакуль Пітэр махаў кулакамі ў паветры, каб прабіць дарогу.

— Не хочучь, каб мы прызямліліся, — патлумачыў ён.

— Хто не хоча? — дрыжучы, прашаптала Вэндзі.

Але ён не мог або не хацеў сказаць. Дагэтуль Дзінь-Бом спала ў яго на плячы, але ён пабудзіў яе і адправіў наперад.

Часам ён балансаваў у паветры і ўважліва прыслухоўваўся, прыклаўшы руку да вуха, а потым зноў пільна ўзіраўся ўніз, а вочы гарэлі, быццам свідравалі дзіркі ў зямлі. Пасля гэтага ён зноў ляцеў далей.

Ён быў страшна адважны.

— Ну што, гатовы да прыгоды? — мімаходзь кінуў ён Джону. — Ці спачатку кубчак гарбаты?

Вэндзі адразу ж адказала: “Спачатку гарбаты”, і Майкл на знак падзякі сціснуў ёй руку, але смяльчак Джон вагаўся.

— А што за прыгода? — з асцярогай удакладніў ён.

— Там, унізе, сярод стэпу проста пад намі спіць пірат, — растлумачыў Пітэр. — Калі хочаш, давай спусцімся і заб’ем яго.

— Я не бачу яго, — сказаў Джон пасля працяглай паўзы.

— Затое я бачу.

— А што, калі ён прачнецца? — хрыплавата заўважыў Джон. Пітэр абурыўся:

— Ты ж не думаеш, што я заб’ю яго, пакуль ён спіць! Спачатку я пабуджу яго, а тады ўжо заб’ю. Я заўсёды так раблю.

— Ды ну! І многа ты забіў?

— Тысячы.

У Джона вырвалася: “Ух ты”, але ён усё роўна вырашыў спярша папіць гарбаты. Ён распытаў, ці шмат піратаў цяпер на востраве, і Пітэр адказаў, што як ніколі дагэтуль.

— А хто ў іх капітан?

— Крук, — адрэзаў Пітэр, і як толькі ён вымавіў гэтае ядавітае слова, ягоны твар зрабіўся надзвычай суровым.

— Джэймс Крук?

— Ён самы.

Тут Майкл па-сапраўднаму расплакаўся, і нават Джон мог гаварыць толькі хапаючы ротам паветра, бо яны былі начутыя пра гэтага Крука.

— Ён быў за боцмана ў Чорнай Барады, — прасіпеў шэптам Джон. — Найзлейшы з усіх. Ён адзіны, каго баяўся сам Кумпьяк, славыты Джон Сільвер.

— Так ёсць, гэта ён, — пацвердзіў Пітэр.

— І які ён? Здаравенны?

— Ужо не такі здаравенны, як раней.

— У сэнсе?

— Я яго трохі падкараціў.

— Ты?!

— А то, уласнымі рукамі, — рашуча пацвердзіў Пітэр.

— Прабач, я не хацеў грубіць.

— Ладна, усё нармальна.
— Але як падкараціў?
— Адсек правую руку.
— Дык ён цяпер не можа біцца?
— Дулю.
— Леварукі?
— Не, цяпер у яго замест правай рукі жалезны крук, і ён ім сячэ ды падсякае.
— Падсякае?
— Слухай, Джон, — сказаў Пітэр. — Гавары: “Так ёсць, капітан”.
— Так ёсць, капітан.
— Ёсць адна рэч, — працягваў Пітэр, — якую мне павінен паабяцаць кожны хлопец, што змагаецца пад маім камандаваннем, клянiся і ты.
Джон збалеў.
— Клянiся, што калі мы сустрэнемся з Крукам у адкрытым баі, ты дасі мне расправіцца з ім.
— Клянуся, — цвёрда вымавіў Джон.
На нейкі час яны пасмялелі, бо перад імі ляцела Дзiнь, і ў ейным святле яны маглі разгледзець адно аднаго. Але, на жаль, фея не магла лётаць так павольна, як яны, і таму сноўдала вакол коламі, і гэтак яны ляцелі, быццам у нейкім арэоле. Спачатку Вэндзі гэта спадабалася, але Пітэр развееў ейнае захапленне:
— Дзiнь сказала, што піраты заўважылі нас яшчэ да змяркання і Стары Пярун ужо нападгагове.
— Гэта вялізная гармата?
— Ага. І яны могуць заўважыць святло феі. А як зразумеюць, што мы побач, то дадуць залп.
— Вэндзі!
— Джон!
— Майкл!
Усе трое закрычалі ў адзiн голас:
— Зараз жа адгані яе, Пітэр!
Але ён суха адказаў:

— Па-першае, яна мяркуе, што мы заблукалі. Па-другое, ёй таксама страшна. Вы ж не думаеце, што я адпраўлю прэч яе адну — яна і без таго спалоханая!

На імгненне светлавае кола разарвалася, і нешта маленькае пяшчотна ўшчыкнула Пітэра.

— Тады скажы ёй, — маліла Вэндзі, — хай пагасіць святло.

— Яна не можа. Гэта, напэўна, адзінае, чаго феі не ўмеюць. Яно згасае само, калі яны засынаюць, як у зорак.

— Ну тады скамандуй, каб яна зараз жа заснула, — ледзь не загадным тонам прамовіў Джон.

— Яна не можа спаць, калі не хоча. Гэта, відаць, яшчэ адно, што феі не ўмеюць.

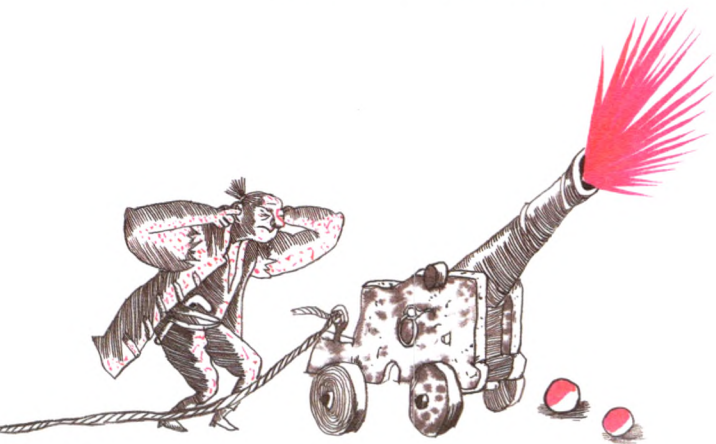
— Як на мяне, — прамармытаў Джон, — лепш бы яны якраз толькі гэта і ўмелі.

Тады яго таксама ўшчыкнулі, але без аніякае пяшчоты.

— Але калі б у каго-небудзь з нас была кішэня, — сказаў Пітэр, — то можна было б яе туды пасадзіць.

Яны таропка праверылі — аказалася, што ў іх на чатырох няма ніводнай кішэні. Але Пітэру ў галаву прыйшла выратавальная ідэя. Джонаў капялюш! Дзінь пагадзілася падарожнічаць у капелюшы, калі яго панясуць у руках. Цягнуць шапку выпала Джону, хаця фея спадзявалася, што гэта будзе Пітэр. Праз нейкі час Вэндзі пераняла капялюш, бо Джон жаліўся, што той падчас палёту б'е яго па калене, і ў яго там будзе гузак. Такая перастаноўка, як мы ўбачым пазней, давядзе да бяды, бо Дзінь не жадала быць абавязанай Вэндзі.

Чорны цыліндр цалкам хаваў святло, і яны моўчкі ляцелі далей. Ніколі дагэтуль яны не чулі такой поўнай моўчы, якую толькі аднойчы перарваў далёкі ўсплёск — як патлумачыў Пітэр, гэта дзікія звыры на вадапоі. І потым яшчэ даляцеў скрыгат — быццам галіны дрэў дрэпаліся адна аб адну, але Пітэр сказаў, што гэта індзейцы востраць нажы.

Аднак і гэтыя гукі сціхлі. Такая цішыня наймаверна пужала Майкла:

— Хоць бы нейкі шумок, — зарумзаў ён.

І нібы ў адказ на просьбу, паветра разарваў жудасны грукат — Майкл такога за ўсё жыццё не чуў: піраты стрэлілі са Старога Перуна. Рокат адгукаўся ў гарах, і рэха грозным чалавечым голасам прараўло: “Зараз дам, зараз дам, зараз дам!”

Менавіта такім нечаканым і жудасным чынам трое навічкоў спасціглі розніцу між прымроенай Неверляндыйяй і Неверляндыйяй сапраўднай.

Калі нарэшце неба супакоілася, Джон і Майкл апынуліся ў цемры адны. Джон механічна перабіраў нагамі ў паветры, быццам крочыў, а Майкл, не ўмеючы плаваць, — плыў.

— Цябе застрэлілі? — занепакоена шапнуў Джон.

— Я яшчэ не праверыў, — прашаптаў Майкл у адказ.

Мы ж, на шчасце, ужо ведаем, што нікога стрэлам не зачэпіла. Пітэра, праўда, аднесла далёка па-над мора, а Вэндзі штурханула ўгару — толькі Дзінь засталася пры ёй.

Вэндзі, чаму ж ты не ўпусціла тады капялюш!

Невядома, ці прыйшла гэтая ідэя Дзінь у галаву раптоўна, ці яна выношвала план па дарозе, але фея адразу ж выпырхнула з цыліндра і пачала завабліваць Вэндзі да немінучай бяды.

Дарэчы, Дзінь-Бом не была цалкам дрэннай. Дакладней, яна была цалкам дрэннай цяпер, але, з іншага боку, часам яна бывала абсалютна цудоўнай і добрай. Феі вымушаны быць ці такімі, ці гэтакімі, бо яны надта маленькія і ў іх, на вялікі жаль, хапае месца толькі для аднаго пачуцця за раз. Пры гэтым яно можа памянцца, але толькі поўнасьцю. І вось у гэтую хвілю Дзінь перапаўняла рэўнасць да Вэндзі. Што менавіта яна гаварыла сваім званам,

Вэндзі не разумела, — я падазраю, што некаторыя са слоў былі непрыстойнымі, — але гучала гэта ўсё міла, і яна лётала тудысюды, як бы паказваючы: “Давай за мной, і ўсё будзе добра”.

А што яшчэ заставалася рабіць беднай Вэндзі? Яна клікала Пітэра, Джона і Майкла, але рэха толькі дражнілася ў адказ. Дзяўчынка яшчэ не ведала, што фея ненавідзіць яе лютай нянавісцю. І вось Вэндзі, збітая з панталыку, няўпэўнена кіравалася за Дзінь насустрач смерці.

Востраў насашрэч

Адчуўшы, што Пітэр вяртаецца, Неверляндзя разбуджалася. Тут варта было б сказаць “абуджалася”, але Пітэр заўсёды казаў “разбуджалася”.

Без яго на востраве звычайна зацішша. Феі зраніцы спалі на гадзіну даўжэй, звяры бавіліся са сваімі дзіцянятамі, індзейцы днямі і начамі наядаліся ад пуза, а калі піраты і згубленыя хлопчыкі сутыкаліся, то хіба што кусалі адзін аднаго за палец. Але калі Пітэр, які ненавідзеў млявасць, вяртаўся, то жыццё ізноў ішло поўным ходам: цяпер, прыклаўшы вуха да зямлі, вы пачулі б, як увесь востраў буяе.

Гэтым вечарам у Неверляндзі вымалёўвалася наступная карціна. Згубленыя хлопчыкі пільна чакалі Пітэра, піраты пільнавалі згубленых хлопчыкаў, індзейцы пільнавалі піратаў, а звяры падпільноўвалі індзейцаў. Яны коламі хадзілі па востраве, але ніяк не маглі сустрэцца, бо ішлі з аднолькавай хуткасцю.

Усе, апроч хлопчыкаў, прагнулі крыві — звычайна яны яе таксама прагнулі, але сёння яны каравулілі вяртанне свайго капітана. Між іншага, хлопчыкаў на востраве бывала то больш, то менш, бо часам некага забівалі і ўсякае такое, а некаторыя вырасталі, што было не па правілах, і тады Пітэр адпраўляў іх з Неверляндзі ў адстаўку. Такім чынам, цяпер іх было шасцёра, калі лічыць блізнякаў за дваіх. Давайце ўявім, што мы стаіліся тут сярод трыснягу і бачым, як яны крадуцца адзін за адным і кожны трымае руку на кінжале.

Пітэр ім забараняў апрацаваць гэтак жа, як ён, і яны насілі шкуры забітых імі мядзведзяў і былі такімі пухватымі ды круглымі, што калі падалі, то каціліся кулём. Таму ім давялося навучыцца цвёрда трымацца на нагах.

Першым ішоў Балабол, не самы баязлівы, але самы няўдаха з усёй бравай каманды. Ён звездаў найменш прыгодаў, чым астатнія, бо самае цікавае здараецца якраз калі ён адыдзецца на хвілінку. Бывае, усё ціха-спакойна, ён прычакае момант, пойдзе сабраць трохі дроваў для вогнішча, вяртаецца — а ўсе выціраюць разбітыя насы. Такая адвечная няўдачлівасць наклала лёгкі сум на ягонае аблічча, але ён не азлобіўся, а памякчэў. Карацей, можна сказаць, ён быў самым мілым з хлопчыкаў. Гэх, Балабол, сёння ноччу можа здарыцца бяда. Будзь абачлівым, бо прыгода, што цябе чакае, можа абярнуцца вялікім горам. Балабол, фея Дзінь задумала нашкодзіць і шукае, чыімі рукамі ўчыніць гадасць. Яна думае, што цябе лягчэй за астатніх абдурыць. Сце-ражыся падступнай Дзінь-Бом!

Хоць бы ён пачуў нас! Але насамрэч нас на востраве няма, таму ён проста праходзіць міма, грызучы пазноці.

Наступным ідзе Гузак, жыццярадасны і ветлівы, за ім — Малы, які выразаў свістулькі з дрэва і шалёна танчыў пад уласныя мелодыі. Малы — самы фанабэрысты. Ён лічыць, што памятае часы да таго, як згубіўся, усе тыя норавы і звычаі, — гэта надало ягонаму носу настырную кірпатасць. Кўчар, названы так за свае валасы, ідзе чацвёртым, ён яшчэ той свавольнік і на загад Пітэра: “Хто гэта зрабіў — крок наперад!” так часта выходзіў з шарэнгі, што цяпер, пачуўшы гэтую каманду, робіць крок наперад незалежна ад таго, нарабіў ён чаго ці не. Апошнімі ідуць Блізняты, якіх немагчыма апісаць, бо рызыкуеш пераблытаць і апісаць не таго. Пітэр таксама ніколі дакладна не ведаў, што яны за такое, а ягонай хеўры забаранялася разбірацца ў тым, у чым ён не разбіраецца, таму гэтыя двое самі мелі няпэўнае ўяўленне пра сябе. А каб нікога лішні раз не збіваць з панталыку, заўсёды трымаліся разам.

Хлопчыкі расталі ў цемры, і пасля паўзы (нядоўгай, бо на востраве ўсё адбываецца хутка) следам за імі рушылі піраты. Мы чуюм іх яшчэ да таго, як бачым, і яны спяваюць заўсёды адну і тую ж страшную песню:

Гэй-го, гайда, бярэм на пуп!
Пірацтва ў цане!

А як падстрэляць гады ў лоб —
Сустрэнемся на дне.

Столькі галаварэзаў і гадаў, пашыхтаваных у адзін радок, не бачыла ніводная турма. Вось, крыху апярэджваючы астатніх, час ад часу прыпадаючы да зямлі вухам, ідзе станісты італьянец Чэка — мускулістыя рукі ды завушніцы, зробленыя з манет. Ён выразаў сваё імя на спіне начальніка турмы на востраве Гао. Наступны за ім мурын, што змяніў мноства імёнаў, пасля таго як адрокся ад імені, якім строгія мамы пужаюць сваіх дзяцей на берагах Гуаджа-Мо. Вось Брыдкі Біл, ён увесь пакрыты татуіроўкамі. Гэта той самы Брыдкі Біл, які атрымаў 72 удары бізуном на караблі Флінта “Морж”, перш чым выпусціў з рук мех залатых. І Коксан — кажуць, што ён брат самога Чорнага Мэрфі (праўда, гэта не даказана), і Старкі-джэнтльмэн, былы швейцар прыватнай школы, які дагэтуль забівае надзвычай грацыёзна. За ім Бамбіза (служыў у Моргана) і ірландскі боцман Смі, дзіўны лагодны чалавек — забівае, як той казаў, без лішняй крыважэрнасці і адзіны, хто можа запырэчыць капітану Круку. І Доўбень, у якога рукі не адтуль растуць, і Роб Малінз, і Альф Мэсан, і шмат іншых злачынцаў, даўно і сумна вядомых у Карыбскім моры.

59

Пасярод гэтага шэсця ехаў найцямнейшы з цёмных — Джэймс Крук, або, як ён сам падпісваўся, “Джэс Крук”. Кажуць, ён быў адзіны, каго пабойваўся сам Джон Сільвер. Крук спакойна ляжаў у грубай павозцы, якую цягнулі ягоныя людзі. Замест правай рукі ў яго быў жалезны крук, якім ён раз-пораз падганяў астатніх піратаў. Гэты жудасны чалавек абыходзіўся з імі, як з сабакамі, а яны і слухаліся, як сабакі. Капітан Крук быў смуглявы ды выглядаў як мярцвяк, яго валасы распадаліся на доўгія пасмы, што зблізу нагадвалі чорныя кручаныя свечкі і надавалі надзвычай пагрозлівы выраз ягонаму прыгожаму абліччу. У яго былі вельмі сумныя, блакітныя, як валошкі, вочы. І толькі калі ён наводзіў на цябе крук, яны загараліся злавесным агнём. Нешта шляхетнае адчувалася ў яго манерах, нават калі ён разразаў цябе напалам. Апроч таго, гаварылі, што капітан умеў цікава апавядаць гісторыі. І чым больш ён злаваўся, тым больш

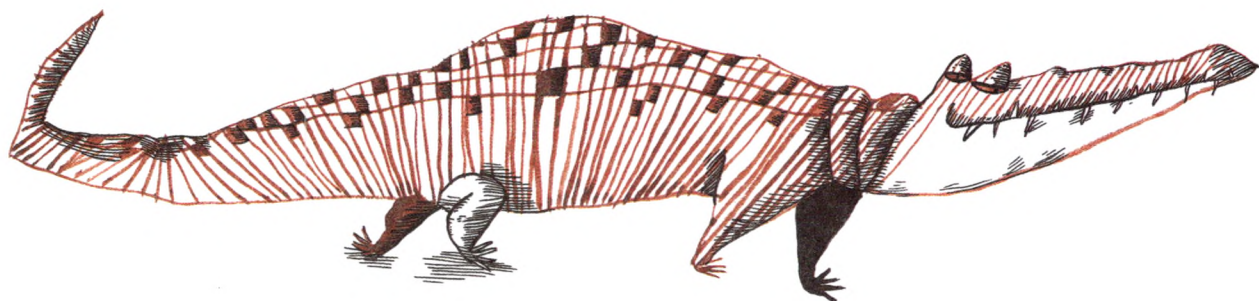
ветлівым рабіўся — мусіць, гэта і ёсць сапраўдная прыкмета выхаванасці і добрых манераў. Здольнасць прыгожа выказвацца, нават лаючыся, таксама падкрэслівала ягонае ўменне сябе паводзіць і сведчыла, што ён зусім іншага разліву, чым рэшта каманды. Казалі, быццам адзінае, што бянтэжыла гэтага наймаверна адважнага чалавека, — від уласнай крыві, густой і нязвыклага колеру. У адзенні ён наследаваў стылю, неад’емна звязанаму з іменем караля Карла II: казалі, што на раннім этапе сваёй кар’еры ён быў надзіва падобны да гаротных Сцюартаў. У роце ён трымаў муштук унікальнай канструкцыі (уласная распрацоўка), які дазваляў курыць дзве цыгары адначасова. Але, безумоўна, ва ўсім ягоным вобразе найбольш страшыў вялізны жалезны кіпцюр.

А цяпер давай мы прыб’ем якога-небудзь пірата — проста каб паказаць, як гэта робіць Крук. Напрыклад, Бамбізу. Вось ён, ідучы, выпадкова няўключна штурхае капітана і змянае яму карункавы каўнерык. Рэзкі ўдар круком, люты крык і пранізлівы віск, цела падае ўбок, піраты праходзяць паўз яго далей як нічога ніякага. Капітан нават цыгараў з рота не дастаў.

З такім жажлівым чалавекам давядзецца змагацца Пітэру. Хто каго?

60

Следам за піратамі, нябачнай для неабазнанага вока сцяжынай вайны бясшумна крадуцца заўжды насцярожаныя індзейцы. Яны трымаюць напалатовае нажы і тамагаўкі, а іх паўголыя целы размаляваныя і нашмараваныя алеем ды абвешаныя скальпамі хлопчыкаў ды піратаў — гэта племя Піканіні, і не варта іх блытаць з мірнымі Дэлаварамі і Гуронамі. Паперадзе на карачках — Вялікі Магутны Малы Ягуар, што здабыў мноства скальпаў, якія зараз, уласна, і замянаюць яму рухацца. У канцы калоны (дарэчы, на самай небяспечнай пазіцыі), годна выпрастаўшыся, крочыць Тыгровая Лілея. Гэта прынцэса па крыві, найпрыгажэйшая з усіх чырвоных лясных багін і красуня Піканіні — то какетлівая, то халодная, то прыхільная. Любы індзейскі адважнік хацеў бы яе сабе за жонку,

але яна бароніцца ад шлюбу тамагаўкам. Глядзіце, як яны зусім ціха ступаюць па сухіх галінах — ані хрусцінкі. Пачуць можна толькі крыху цяжкаватае сапенне. Проста апошнім часам яны наядаліся пад завязку і трохі патаўсцелі, але неўзабаве згоняць лішкі. Пакуль, аднак, гэта ўсё-ткі небяспечна для племені ды іх правадыра.

Індзейцы зніклі, як і з'явіліся, — нібы цені, ды амаль адразу па іх слядах вялікай, дружнай і стракатай чарадой ідуць звяры: ільвы, тыгры, мядзведзі і безліч драбнейшых дзікіх стварэнняў, якія зазвычай хаваюцца, бо ўсе звяры, у тым ліку драпежнікі і людажэры, жывуць у Неверляндзі поплич. Яны сённа галодныя, аб чым сведчаць языкі, што звісаюць з пашчаў.

Калі ўся гэтая зверына прайшла, вымалёўваецца апошняя фігура — агромністая Кракадзіліха. Хутка мы дазнаемся, каго менавіта яна высочвае.

Кракадзіліха прамінае, і зноўку з'яўляюцца хлопчыкі, а за імі піраты... і ўся гэтая чарада будзе рухацца па коле, пакуль нехта з іх не спыніцца або не паскорыць крок. Тады сутычкі не пазбегчы.

І кожны пільна ўзіраецца перад сабой, але ніхто не падазрае, што небяспека можа падкрасціся ззаду. Гэтая сцэна паказвае, якім востраў быў насамрэч.

Першымі з карагоду выпалі хлопчыкі. Яны кінуліся на траву недалёка ад свайго падземнага дома.

— Хоць бы Пітэр ужо вярнуўся, — пераймаліся яны, хаця кожны з іх ушыркі і ростам быў большы за камандзіра.

— Я адзіны, хто не баіцца піратаў, — сказаў Малы тым самым непаўторным тонам, які не даваў яму быць усеагульным улюбёнцам.

Але, відаць, нейкі далёкі гук насцярожыў яго, і ён тут жа дадаў:

— Але я таксама хачу, каб ён вярнуўся, і раскажаў нам, што далей здарылася з Папялушкай.

Яны загаманілі пра Папялушку, і Балабол даказваў, што ягоная маці зусім як яна. Хлопчыкі маглі гаварыць пра сваіх мам

толькі тады, калі Пітэра побач не было — пры ім гэтае глупства забаранялася.

— Усё, што я памятаю пра маму, — казаў Гузак, — гэта як яна часта паўтарала тату: “О, як бы я хацела мець асабісты рахунак!” Не ведаю, што такое асабісты рахунак, але я абавязкова ёй бы яго падарыў.

Пакуль яны размаўлялі, здалёк пачалі далятаць гукі. Мы з вамі не дзікія лясныя браты, таму нічога б не пачулі, але слых у мальяў быў востры, і яны лавілі словы жудаснай песні:

З касцямі й чэрапам наш сцяг,
Такі пірацкі лёс:
Гулянка, вісельня й — здароў,
Пякельны Дэві Джонс.

62

Чакайце, куды падзеліся хлопчыкі? Няма. Нават зайцы б не паўцякалі шпарчэй.

А я ведаю, дзе яны. Усе, апроч Гузака, які адправіўся ў выведку, ужо ў падземным доме — незвычайнай сядзібе, з якой мы яшчэ добра пазнаёмімся. Але як яны туды трапілі? Ніякіх дзвярэй не відаць, не бачна нават аніякага валуна, за якім бы мог хавацца ход у пячору. Аднак прыгледзься ўважліва: ты прыкмеціш сем вялізных дрэваў, і ў пустым камлі кожнага — дзюрка якраз памерам з хлопчыка. Гэта і ёсць сем уваходаў у дом пад зямлёй, які капітан Крук шукае ўжо вельмі даўно. Няўжо ён знойдзе іх сёння ўначы?

Пакуль піраты рухаліся наперад, зоркае вока Старкі заўважыла Гузака, які хаваўся ў гушчары. У пірацкай руцэ імгненна бліснуў пісталет. Але жалезны крук хапануў яго за плячо.

— Капітан, пусціце! — закрычаў Старкі, спрабуючы выкруціцца.

Цяпер мы ўпершыню пачуем голас Крука. Цёмны голас.

— Спачатку засунь назад пісталет, — сказаў ён пагрозна.

— Але ж гэта адзін з тых ненавісных хлапчукоў. Я б мог прыстрэліць яго на месцы.

— Ага, і на гук стрэлу зараз жа прыбегла б Тыгровая Лілея са сваімі індзейцамі. Табе так няймецца страціць скальп?

— Можна я адпраўлюся па ягоную душу, капітан? — умоўна спытаў Смі. — Паказытаў бы яго сваім Кручаным Джоні.

Боцман Смі ўсяму даваў мілыя імёны, а свой кінжал ён называў Кручаным Джоні, бо ў бойцы праварочваў яго ў цэле ахвяры. У Смі наогул было шмат забаўных звычак. Напрыклад, пасля бойкі ён праціраў не зброю, а свае акуляры.

— Джоні працуе бясшумна, — нагадаў ён капітану Круку.

— Не цяпер, Смі, — злавесна патлумачыў Крук. — Ён толькі адзін, а мне патрэбны ўсе сямёра адразу. Давайце ўроссып — шукайце іх.

Піраты рассыпаліся паміж дрэў, і капітан ды Смі засталіся адны. Крук глыбока ўздыхнуў, і я не ведаю, з чаго — мажліва, таму, што вечар быў такі прыгожы, — але яму раптам захацелася паведаць адданаму боцману гісторыю ўласнага жыцця. Ён гаварыў доўга і пераканаўча, але Смі, досыць недалёкі таварыш, абсалютна не мог усачыць, што там было да чаго.

Ды праз нейкі час ён выхапіў слова “Пітэр”.

— А больш за ўсё, — прамаўляў у запале Крук, — я хачу дастаць іхняга камандзіра Пітэра Пэна, які адсек мне руку, — капітан грозна памахаў сваім жалезным гакам. — Я даўно мару прывітаць яго гэтым. Парву гада!

— Але ж я часта чуў ад вас, — удакладніў Смі, — што гэты гак зручнейшы для расчэсвання валасоў ды астатніх штодзённых спраў, чымся звычайная рука.

— Вядома ж, — адказаў капітан, — быў бы я маці, я б маліўся, каб мае дзеці нараджаліся з гэтым замест гэтага, — і ён з гонарам паглядзеў на сваю жалезную руку і з пагардай — на другую.

А потым ізноў спахмурнеў:

— Пітэр кінуў маю руку Кракадзілісе, што прапаўзала побач, — капітана перасмыкнула.

— Так-так, я прыкмячаў, што вы пабойваецеся кракадзілаў.

— Не кракадзілаў увогуле, — выправіў яго Крук, — а менавіта гэтай Кракадзіліхі. — Ён панізіў голас: — Ёй так спадабалася на смак мая ручка, Смі, што яна стуль пераследуе мяне з мора ў мора, ад вострава да вострава, каб даесці ўсяго астатняга мяне.

— У нейкім сэнсе гэта нават камплімент, — сказаў Смі.

— Не трэба мне такіх кампліментаў, — раздражнёна гаркнуў Крук, — мне патрэбны Пітэр Пэн, які даў ёй паспытаць кавалак мяне.

Ён прысеў на вялізны грыб, і цяпер ягоны голас злёгка дрыжэў.

— Смі, — прахрыпеў ён, — гэтая Кракадзіліха ўжо даўно б мяне зжэрла, але, на шчасце, яна праглынула гадзіннік. Цяпер ён цікае ў ейным жываце, і перш чым яна падкрадзецца, я пачую таханне і ціканне.

Ён засмяўся, але неяк нервова.

— Рана ці позна гадзіннік спыніцца, і яна да вас дабярэцца, — заўважыў Смі.

Крук аблізаў сасмяглыя губы і сказаў:

— Спыніцца — вось гэты страх мяне і не адпускае.

Пакуль ён сядзеў, яму зрабілася надта гарача:

— Смі, нешта сядзенне пячэ. — Ён падскочыў. — От, мачту табе ў борт... гарым!

Яны абследавалі грыб, што быў наймаверна вялікі і крэпкі. Потым піраты паспрабавалі яго выдраць, і ён тут жа апынуўся ў іхніх руках. На дзіва, каранёў не было. А да ўсяго, з таго месца,

адкуль яны выдралі грыб, пайшоў дым. Яны перазірнуліся і выгукнулі разам:

— Комін!

Яны сапраўды знайшлі комін падземнага дома. У хлопчыкаў было правіла — затыкаць адтуліну шапкай грыба, калі паблізу з'яўляліся ворагі. Да таго ж з коміна ішоў не толькі дым. Адтуль даносіліся дзіцячыя галасы, бо хлопчыкі адчувалі сябе ў таемным сховішчы ў поўнай бяспецы і весела гаманілі. Піраты хмура пападслухоўвалі іх і вярнулі грыб на месца. Яны агледзелі паляну і заўважылі лазы ў сямі дрэвах.

— Вы чулі, капітан, што Пітэра Пэна няма дома? — прашаптаў Смі, перакідваючы з рукі ў руку Кручанага Джоні.

Капітан Крук кіўнуў. Ён доўгі час задуменна стаяў, і нарэшце халодная ўсмешка асвятліла смуглявы твар. Смі толькі гэтага і чакаў:

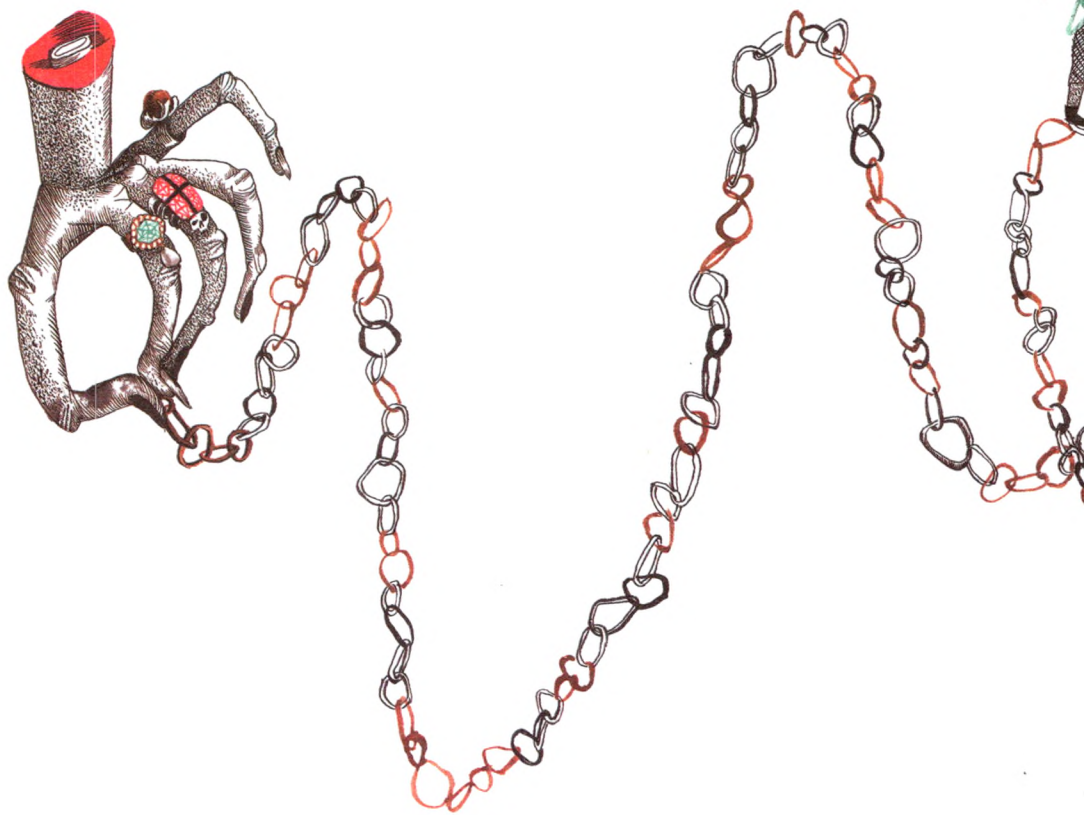
— Які план, капітан? — нецярпліва выгукнуў ён.

— Мы вяртаемся на карабель, — павольна прагаварыў скрозь зубы Крук, — гатуем вялізны пірог, таўшчэзны, салодкі, з глазурай. Там, унізе, мусіць быць толькі адзін пакой, бо тут толькі адзін комін. Гэтыя дурныя краты нават не даўмеліся, што ім хапіла б на ўсіх адных дзвярэй. Адразу бачна, што ў іх няма мамачкі. Мы пакінем пірог на беразе Русалчынай затокі. Гэтыя хлапчुकі заўжды там купаюцца, гуляючыся з русалкамі. Яны знойдуць пірог і ўмомант яго струшчаць, бо ў іх няма маці, якая б папярэдзіла, што агромністы, смачны, салодкі пірог дужа небяспечны, — і ён засмяўся, гэтым разам не замагільна, а ганарыста. — І яны памруць.

Смі захоплена слухаў прамову капітана.

— Гэта найагіднейшая і найцудоўнейшая тактыка! — ускрыкнуў ён, і яны пачалі захоплена танчыць і спяваць:

Калі, гэ-го, сустрэў мяне —
Трымці, табе каюк,
Бо костак не сабраць таму,
З кім параўнаўся Крук.

Яны пачалі наступны куплет, але раптоўны гук прымусіў іх змоўкнуць. Спачатку слабенькі, — яго б заглушыла нават падзенне пажухлага лістка, — але, набліжаючыся, ён рабіўся ўсё больш выразным.

“Цік-так, цік-так, цік-так!”

Джэймс Крук скалануўся і замёр з паднятай нагой.

— Кракадзіліха!

Яму заняло дых, і ён тут жа кінуўся прэч, а следам — боцман. Гэта сапраўды была Кракадзіліха. Яна абмінула індзейцаў, якія пайшлі за астатнімі піратамі, і цяпер паўзла далей за капітанам Крукам.

Хлопчыкі праз нейкі час ізноў вылезлі на паверхню, але гэта былі яшчэ не ўсе страшнасці, што выпалі на гэтую ноч. Цяпер у іхні бок, задыхаючыся, нёсся Гузак, а за ім — зграя ваўкоў. Язык пераследнікаў боўталіся, высунутыя з пашчаў, а рык працінаў да костачак.

— Ратуйце, ратуйце! — крычаў Гузак, рыючы зямлю носам.

— Але што нам рабіць, што?

Наступныя словы прагучалі як найвышэйшая пахвала Пітэру, бо ў такі важны момант яны ўспомнілі менавіта пра яго.

— А што б зрабіў Пітэр? — выгукнулі яны ў адзін голас.

І амаль на адным дыханні адказалі:

— Пітэр бы паглядзеў на іх праз ногі, — а потым дадалі: — Дык давайце так і зробім!

Гэта сапраўды ці не самы дзейсны спосаб супрацьстаяць ваўкам, і хлопцы ўсе разам павярнуліся задам, нахіліліся і прасунулі галовы між ног. Час замёр, але перамога не прымусіла сябе чакаць. Ваўкі, пабачыўшы дзяцей у гэтакіх жудасных позах, падціснулі хвасты і адступілі.

З зямлі нарэшце падняўся Гузак з вылупленымі вачыма, і ўсе падумалі, што ў яго ўсё яшчэ ваўкі стаяць уваччу. Але справа была не ў ваўках.

— Я бачыў дзівосную рэч, — загаварыў ён, калі астатнія малыцы сабраліся вакол. — Вялікую белую птушку. Яна ляціць да нас.

— А якая іменна птушка?

— Не ведаю, але яна, здаецца, дужа стамілася, бо ляціць ды стогне: “Бедная Вэндзі”, — ён быў узрушаны.

— Бедная Вэндзі?

— Я помню, помню, — улез Малы, — ёсць такія птушкі вэндзі.

— Глядзіце, вунь яна! — закрычаў Кучар, убачыўшы Вэндзі, якая паказалася з-за дрэваў.

Вэндзі цяпер ляцела амаль проста ў іх па-над галовамі, і яны маглі чуць ейны горкі плач. Але больш выразна гучаў пранізлівы галасок Дзінь. Раўнівая фея адкінула ўяўную прыязнасць і кідалася на сваю ахвяру з усіх бакоў, штораду балюча яе шчыпаючы.

— Здарова, Дзінь, — здзіўлена павіталіся хлопчыкі.

Адказ Дзінь быў бязлітасны:

— Пітэр загадаў, каб вы застрэлілі гэтую Вэндзі.

Яны ніколі не задавалі лішніх пытанняў, калі Пітэр загадваў.

— Значыць, давайце так і зробім! — падхапілі даверлівыя дзеці. — Хутчэй, лукі ды стрэлы!

Усе, акрамя Балабола, кінуліся да сваіх дрэў. У яго лук быў з сабой, і Дзінь-Бом задаволена пацірала ручкі.

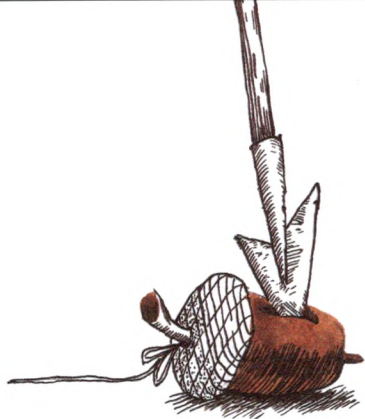
— Давай, Балабол, хутчэй! — завішчэла яна. — Пітэр будзе табой ганарыцца!

Балабол з хваляваннем уклаў стралу ў лук.

— Сунься ўбок, Дзінь, — крыкнуў ён і стрэліў.

Вэндзі абрынулася на зямлю са стралой у грудзях.

Хатка гня Вэндзі

Бязглузды Балабол пераможна стаяў над целам Вэндзі, калі астатнія хлопчыкі павыскоквалі ўзброеныя са сваіх дрэў.

— Вы спазніліся, — прамовіў ён з пыхай, — я застрэліў гэтую вэндзі. Пітэр будзе мной ганарыцца.

Пралятаючы ў яго над галавой, Дзінь кінула: “Ёлупень!” — і шуснула ў сховішча. Астатнія яе не пачулі, яны абступілі Вэндзі, і ў лесе запанавала страшная цішыня. Калі б сэрца Вэндзі білася, то кожны пачуў бы яго.

Малы загаварыў першым:

— Дык гэта, здаецца, не птушка, а лэдзі, напэўна, — спалохана сказаў ён.

— Лэдзі? — дрыжучы, перапытаў Балабол.

— І мы яе забілі, — сіпла дадаў Гузак.

Усе моўчкі знялі шапкі.

— Цяпер усё ясна, Пітэр прывёў яе да нас, — сказаў Кучар і, засмучаны, гримнуўся на калені.

— Дзяўчыну, якая б урэшце клапацілася пра нас, — сказаў адзін з блізнятаў. — А ты яе забіў!

Ім было шкада Балабола, але яшчэ больш яны шкадавалі сябе, і калі ён зрабіў крок ім насустрач, яны адварнуліся. Твар Балабола пабялеў, але на ім з’явілася пачуццё ўласнай годнасці, чаго раней не прыкмячалася.

— Так, я вінаваты, — сказаў ён задуменна. — Калі лэдзі прыходзілі да мяне ў сне, то я гукаў: “Мілая мама, мілая мама”. Але калі нарэшце яна насамрэч завітала, я застрэліў яе.

І ён паволі пацягнуўся прэч.

— Вярніся, — клікалі яны з жалем.

— Я павінен, — адказаў ён, дрыжучы. — Я вельмі баюся Пітэра.

І якраз у гэты трагічны момант да іх даляцеў гук, ад якога сэрца кожнага сышло ў пяткі. Яны пачулі кукарэканне Пітэра.

— Пітэр! — вырвалася ў іх, бо ён заўсёды абвяшчаў сваё вяртанне гэтакім воклічам.

— Трэба яе схаваць, — шапталі яны і мітусіліся вакол Вэндзі.

Але Балабол застаўся ўбаку. Зноў прагучала звонкае “кукарэку”, і Пітэр апусціўся перад імі на зямлю. Ён сказаў: “Вітаю, хлопцы”, і яны таксама па звычцы павіталіся, а потым зноў павісла цішыня. Ён нахмурыўся.

— Я вярнуўся. Дзе апладысменты і бурныя “ўра”?

Яны адкрылі раты, ды вясёлыя “ўра” не крычаліся. Але Пітэр не звярнуў на гэта ўвагі, бо хацеў як найхутчэй падзяліцца выдатнымі навінымі.

— Цудоўныя весткі, мальцы, я нарэшце здабыў маму для вас усіх, — выгукнуў ён.

Зноў — ні гуку, толькі глухі ўдар — гэта Балабол упаў на калені.

— Вы, дарэчы, яе не бачылі? — пацікавіўся Пітэр. — Яна якраз сюды ляцела.

— О, гора мне! — прагучаў нечы голас, а потым другі: — Чорны дзень.

Балабол узняўся і ціха сказаў:

— Я пакажу яе табе.

Але астатнія ўсё яшчэ загароджвалі дзяўчынку, і ён папрасіў іх:

— Адыдзіце, блізняты, няхай Пітэр убачыць.

Хлопчыкі расступіліся, ён хутка зірнуў на яе — і не ведаў, што далей рабіць.

— Яна памерла, — сказаў Пітэр Пэн збянтэжана. — Ёй, напэўна, страшна — быць памерлай.

Яму захацелася па-блазенску паскакаць ад яе прэч і больш ніколі сюды не вяртацца. Калі б ён так і зрабіў, астатнія б з радасцю паскакалі б за ім. Але там была страла. Ён выцягнуў яе з сэрца дзяўчынкі і павярнуўся да каманды.

— Чыя страла? — жорстка запытаў ён.

— Мая, Пітэр, — адказаў Балабол і зноў бухнуўся на калені.
— Ах ты, подлая рука, — Пітэр занёс стралу як кінжал.
Балабол нават не здрыгануўся. Ён расхрыстаў грудзі.
— Давай, Пітэр, — сказаў ён цвёрда, — бі, не прамаж.
Двойчы Пітэр уздымаў руку, і двойчы рука спадала долу.
— Я не магу, штосьці мяне трымае, — прамовіў ён з трым-
ценнем.

Усе ўражана глядзелі на яго, усе апроч Гузака, які, на шчасце, не адрываў вачэй ад Вэндзі.

— Яна, гэта яна, Вэндзі-лэдзі, бачыце, яе рука!

Гэта цуд, але Вэндзі напраўду падняла руку. Гузак нахіліўся над ёй і ўважліва прыслушаўся.

— Здаецца, яна кажа: “Бедны Балабол”, — прашаптаў Гузак.

— Жывая, — каротка сказаў Пітэр.

Малы тут жа загалёкаў:

— Вэндзі-лэдзі жывая!

Пітэр стаў перад ёй на калені і заўважыў гузік. Памятаеце, яна павесіла яго на ланцужок, які насіла на шыі?

— Бачыце, — сказаў ён, — страла трапіла сюды. Гэта буська, якую я даў. Яна ўратавала ёй жыццё.

72

— Я памятаю, як выглядаюць буські, — тут жа ўклініўся Малы, — дайце-дайце паглядзець. Ну канечне, гэта буська!

Пітэр яго ўжо не слухаў. Ён пачаў прасіць Вэндзі папраўляцца як найхутчэй, і тады, маўляў, ён абавязкова пакажа ёй русалак. Праўда, яна нічога не адказала, бо яшчэ не апрытомнела. А дзесьці ўгары загучалі ноткі распачы.

— Чуеце Дзінь? — сказаў Кучар. — Яна плача, бо Вэндзі жывая.

Тады яны распавялі Пітэру пра злачынства Дзінь-Бом. Ніколі дагэтуль яны не бачылі яго такім грозным. Ён закрычаў:

— Дзінь, ведай, што я больш табе не сябар! Валі ад мяне назаўсёды!

Яна апусцілася яму на плячо і стала апраўдвацца, але ён рэзка яе змахнуў. І толькі калі Вэндзі зноў падняла руку, ён памякчэў і сказаў:

— Ладна, не назаўсёды, а на цэлы тыдзень.

І вы думаеце, Дзінь была ўдзячная Вэндзі за ўзнятую руку? Ніколечкі. Наадварот, ёй хацелася ўшчыкнуць дзяўчынку памацней. Феі напраўду вельмі дзіўныя, і Пітэр, які разумеў фэйскую натуру лепей за астатніх, часцяком іх лупцаваў.

Але што цяпер рабіць з Вэндзі і станам яе здароўя?

— Давайце перанясем яе ўніз у дом, — прапанаваў Кучар.

— Ага-ага, — улез Малы, — менавіта так абыходзяцца з лэдзіямі.

— Цішэй-цішэй, — перапыніў Пітэр, — нельга яе чапаць. Гэта будзе няветліва.

— Менавіта, я пра тое ж і кажу, — падтакнуў Малы.

— Але, калі яна застанецца тут ляжаць, то памрэ, — сказаў Балабол.

— Так, яна памрэ, — пагадзіўся Малы, — і выйсця няма.

— Ёсць, мы пабудуем вакол яе хатку, — пастанавіў Пітэр.

Усе былі радыя, а капітан загадаў:

— Хутчэй, нясіце найлепшае, што ў нас ёсць. Перарыйце ўвесь дом. Шпарчэй!

Усе тут жа замітусіліся, як швачкі перад вяселлем. Яны бегалі туды-сюды, нехта цягне пасцель, нехта — дровы, і пакуль яны так насіліся, хто б, вы думалі, з'явіліся? — Майкл і Джон. Яны валачыліся пешшу і засыналі прама на хаду, а калі засыналі — спыняліся, потым прачыналіся, рабілі некалькі крокаў і зноў засыналі.

— Джон, Джон, — ледзь не плакаў Майкл, — прачынайся! Дзе Нэна, Джон? Дзе мама?

Джон праціраў вочы і мармытаў:

— Гэта праўда, мы ляталі.

Калі яны адшукалі Пітэра, то цяжар спаў з іх плячэй.

— Прывітанне, Пітэр, — сказалі яны.

— Прывітанне, — адказаў Пітэр па-прыяцельску, хоць напраўду ён іх зусім не памятаў. Ён быў дужа заняты, вымяраючы крокамі Вэндзі, каб ведаць, якіх памераў хатка ёй патрэбна.

Вядома, ён разлічваў і на крэслы са сталом. Джон і Майкл утаропіліся ў яго.

— А Вэндзі што, спіць? — пацікавіліся яны.

— Ага.

Майкл прапанаваў:

— Джон, давай пабудзім яе і папросім даць паесці. — Але як толькі ён гэта сказаў, некалькі хлопцаў выскачылі з галінамі для хаткі, і Майкл спалохаўся: — Ой, гэта хто такія?

— Кучар, — па-капітанску прамовіў Пітэр. — Прасачы, каб гэтыя малыцы дапамаглі будаваць дом.

— Так ёсць, капітан.

— Будаваць дом? — перапытаў Джон.

— Для гэтай вэндзі, — удакладніў Кучар.

— Для Вэндзі? — уразіўся Джон. — Навошта? Яна ж проста дзяўчынка.

— Вось таму мы і служым ёй, — патлумачыў Кучар.

— Вы? Служыце Вэндзі?

— Так ёсць, — сказаў Пітэр. — І вы таксама. Ідзіце з астатнімі. Агаломшаных братоў адправілі сячы, калоць, насіць.

Тады Пітэр скамандаваў:

— Спачатку робім месца для вогнішча і крэслы. А потым вакол збудуем рэшту дома.

— А то ж, — пацвердзіў Малы, — памятаю, якраз так дамы і будуюцца.

Пітэр усё прадумаў.

— Малы, — гукнуў ён, — схадзі па доктара.

— Так ёсць! — зараз жа адказаў Малы і знік, чухаючы па тыліцу.

Ён ведаў, што Пітэру нельга пярэчыць, таму неўзабаве вярнуўся, начапіўшы Джонаў капялюш і робячы сур'ёзны выраз твару.

— Дзень добры, сэр. — Пітэр пасунуўся яму насустрач. — Вы доктар?

У такія моманты розніца між Пітэрам і астатнімі хлопчыкамі была ў тым, што яны ўсведамлялі, што гэта ўсё неўзапраўду, а ён не адрозніваў рэальнасць ад прыдумкі. Час ад часу гэта давалася

ім у знакі, напрыклад, калі даводзілася прыкідвацца, быццам яны ўжо паабедалі. Калі перастаць гуляць сытага, то рызыкуеш атрымаць па пальцах.

— Вядома, хлопча, — Малы, рукі якога былі ў сіняках, яўна хваляваўся.

— Калі ласка, сэр, — тлумачыў Пітэр, — тут ляжыць вельмі хворая лэдзі.

Яна была ў іх проста каля ног, але Малы вырашыў не адразу яе заўважыць.

— Так-так-так, — сказаў ён. — Дзе менавіта яна ляжыць?

— Вось, на палянцы.

— Трэба ёй паставіць шкляную штучку, — Малы нахіліўся і зрабіў выгляд, быццам ставіць градуснік. Пітэр чакаў. Асабліва трывожным быў момант, калі градуснік даставаўся.

— Ну як яна? — заклапочана спытаў Пітэр.

— Так-так-так, гэта яе палячыла, — сказаў Малы.

— Ура, выдатна! — выкрыкнуў Пітэр.

— Я яшчэ завітаю праведаць хворую пад вечар, а цяпер паіце яе мясным булёнам з кубачка з носікам.

Малы вярнуў капялюш Джону і глыбока, з палёгкай уздыхнуў — ён заўсёды гэтак рабіў, калі непрыемнасці міналі.

Між тым лес ажыў ад стукату сякер, і праз нейкі час усё неабходнае для ўтульнага жылля было гатова і ляжала побач з Вэндзі. Нехта сказаў:

— Каб жа мы толькі ведалі, якія дамы ёй падабаюцца.

— Пітэр, — паклікаў хтосьці іншы, — яна паварушылася.

— У яе рот адкрыўся, — выгукнуў трэці, з пашанай узіраючыся ў яго, — о, які прыгожы.

— Магчыма, яна збіраецца спяваць у сне, — разважыў Пітэр. — Вэндзі, праспявай, які дом табе даспадобы.

І, не расплюшчыўшы вачэй, Вэндзі тут жа завяла песню:

Заўжды хацела я сабе
Маленькі гошы дом,
Каб быў чырвоны колер сцен
І дах, пакрыты мхом.

Хлопцы задаволена завурчэлі, бо так супала, што нарыхтаваныя галіны былі якраз пакрытыя чырвоным сокам, а зямля вакол парасла мохам. Як толькі яны збілі хатку, то хорам заспявалі ў адказ:

Ёсць дах і сцены, дзверы ёсць.
Скажы, скажы хутчэй,
Матуля Вэндзі, дык чаго
Жадаеш ты яшчэ?

На гэта дзяўчынка зацягнула:

Хачу, каб вокны меў дамок
І звонку, і знутры,
Зрабіце ружы пад акном
І дзетак на двары.

Кулакамі яны прабілі вокны, вялікія жоўтыя лісты сталіся фіранкамі. Але ружы?

— Ружы! — строга прыкрыкнуў Пітэр.

І ўсе хуценька прыкінуліся, быццам ля сцен саджаюць прыгожыя ружы.

Як быць з дзецьмі? Каб Пітэр не паспеў запатрабаваць ад іх узяць аднекуль дзяцей, хлопчыкі зноў запяялі:

Квітнеюць ружы пад акном,
А дзеці ля дзвярэй.
Зрабіць сябе не можам, бо
Змайстраваны раней.

Пітэру спадабалася знаходка, і ён зрабіў выгляд, што ідэя была ягонай. Хатка атрымалася даволі мілай, і, без сумневу, Вэндзі пачувалася ўтульна ўнутры, хаця, канечне, самі яны больш яе не бачылі. Пітэр абышоў вакол, распараджаючыся наконт апошніх штрыхоў. Нічога не магло схавацца ад ягонага пільнага вока. І вось, здавалася б, усё даведзена да ладу, але ён сказаў:

— Няма малаточка на дзвярах.

Хлопчыкі прыціхлі, але Балабол ададраў падэшву з абцасам ад свайго чаравіка, і з яе выйшаў выдатны дзвярны малаток. Цяпер дакладна ўсё гатова, падумалі яны. Але рана было радавацца!

— Не хапае трубы, — сказаў Пітэр, — трэба зрабіць комін.

— Безумоўна, патрэбны комін, — важна зазначыў Джон.

Гэта падкінула Пітэру ідэю. Ён ухапіў капялюш з Джонавай галавы, выбіў з яго дно і ўзняў на дах. Хатка на знак падзякі за такі фэйны комін пусціла праз капялюш дымок. Вось цяпер сапраўды ўсё было гатова. Засталося толькі пагрукаць у дзверы.

— Прыведзіце сябе ў парадак, — папярэдзіў Пітэр, — першае ўражанне — самае важнае.

Ён быў дужа рады, што ніхто не пачаў удакладняць, чаму менавіта першае ўражанне важнае: хлопцам было не да таго — прыводзіліся ў парадак.

Пітэр ветліва пагрукаў у дзверы. Цяпер і лес, і дзеці, усё прыціхла — ані гуку, толькі Дзінь вызірала з-за дрэў і пасмейвалася з іх.

Хлопчыкі гадалі: ці адкажа нехта на грукат? І калі выйдзе дзяўчынка, то якой яна будзе? Дзверы адчыніліся, і сапраўды, выйшла дзяўчынка. Гэта была Вэндзі. Малыцы ўсе як адзін знялі шапкі. Яна пазірала са здзіўленнем, якога яны ад яе і чакалі.

— Дзе я? — запытала Вэндзі.

Вядома ж, першы парушыў цішыню Малы, які прасакатаў:

— Вэндзі-лэдзі, мы пабудавалі для цябе дом.

— Скажы, што табе падабаецца, — папрасіў Гузак.

— Цудоўны, прыгожы дом, — сказала Вэндзі, і гэта былі менавіта тыя словы, якіх яны ад яе і чакалі.

— Мы твае дзеці, — дадалі блізняты.

Тады яны ўсе разам сталі на калені і, працягнуўшы рукі, папрасіліся:

— О, Вэндзі-лэдзі, будзь нашай мамай!

— Я? — Вэндзі ззяла. — Я, безумоўна, вельмі ўсцешаная, але ж вы бачыце, што я ўсяго толькі маленькая дзяўчынка. Я ніколі раней не была сапраўднай мамай.

— Гэта не важна, — сказаў Пітэр, быццам ён быў адзіны, хто разбіраецца ў мамах, хаця насамрэч ведаў пра іх менш за астатніх.

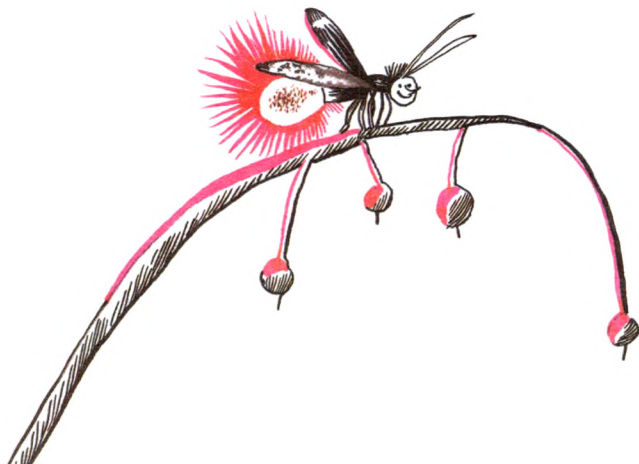
— Нам проста патрэбны хтосьці, хто будзе клапаціцца пра нас, як мама.

— Даражэнькія, — адказала Вэндзі, — калі так, то я — тое, што вам трэба.

— Ура, ура! — хорам закрычалі хлопчыкі. — Мы так адразу і падумалі.

— Вось і добра, — сказала яна. — Я пастараюся быць добрай мамай. Давайце, заходзьце ў дом, неслухі. У вас, напэўна, ногі прамоклі. І перад сном якраз ёсць час дарасказаць гісторыю пра Папялушку.

Хлопчыкі ўвайшлі ў дом — не ведаю, як туды ўлезла цэлая грамада, але ў Неверляндзі такое магчыма. І гэта быў першы з мноства шчаслівых вечароў, якія яны прабавілі з Вэндзі. Потым яна паклала іх аднаго за адным у ложку ў доме пад дрэвамі, а сама пайшла спаць у новазбудаваную хатку. Пітэр застаўся каравуліць на вуліцы, трымаючы меч напаягове, бо было чутно — недзе ўдалечыні балююць піраты, а па лесе гойсаюць ваўкі. Ды хатка са святлом, што прабівалася скрозь шторкі, з дымам, які прыгожа ўздымаўся з коміна, і Пітэрам на варце выглядала вельмі ўтульна і бяспечна сярод цемры. Праз нейкі час Пітэр прыснуў, і феі, вяртаючыся дадому пасля шалёных рытуалаў, пералазілі праз яго. Любога іншага хлопчыка, які б перагарадзіў ім ноччу дарогу, яны адлупцавалі б як след, але Пітэру толькі далікатна шчоўкнулі па носе і рушылі далей.

Падземны дош

На наступны дзень Пітэр перш-наперш абмераў Вэндзі, Джона і Майкла для хадоў у дрэвах. Памятаеце, капітан Крук смяяўся з хлопчыкаў, што ў іх па ўваходзе на кожнага, але так ён выявіў уласнае невуцтва. Бо калі дрэва не падыходзіла табе па параметрах, то вельмі цяжка туды-сюды залазіць і вылазіць, а хлопчыкаў абсалютна аднолькавага памеру не было. Калі дрэва табе ў самы раз, то ты залазіш, глыбока ўдыхаеш і слізгаеш уніз з правільнай хуткасцю, а каб вылезці наверх, папераменна ўдыхаеш і выдыхаеш і гэтак крыху звываешся ды выскакваеш на паверхню. Вядома, спрактыкаваны жыхар дома нават не задумваецца пра гэта, таму спускі ды пад'ёмы атрымліваюцца вельмі грацыёзна.

Так што перадусім ты мусіш адпавядаць памерам. І таму Пітэр абмерае цябе для дрэва так жа дбайна, як для гарнітуру ці сукенкі: толькі адзенне павінна пасаваць табе, а тут ты павінен пасаваць дрэву. Звычайна гэта робіцца вельмі проста: на цябе апрабуюць усяго пабольш, або наадварот, здымаюць лішнюю вопратку. Калі ж ты месцамі шыракаваты або калі дрэва зусім няправільна выгнутае, то Пітэр падпраўляў цябе самога. А калі ты адзін раз падышоў, самае галоўнае — зберагчы адпаведную фігуру і памер, і, як потым зазначала Вэндзі з асаблівым задавальненнем, гэта дазваляла трымаць у форме ўсю сям'ю.

Вэндзі і Майкл падышлі сваім дрэвам з першага разу, а Джона давлялося крыху дапрацаваць.

Пасля некалькіх дзён трэніроўкі яны маглі весела слізгаць узад і ўперад, як тое вядро ў калодзеж. Яны вельмі палюбілі свой новы падземны дом, але Вэндзі была ў захапленні больш за астатніх. У доме быў адзін вялікі пакой (усім дамам нашага свету варта ўзяць гэта за ўзор) з падлогай, у якой можна было накапаць чарвякоў перад рыбалкай. На гэтай жа падлозе раслі крамяныя

грыбы чароўнага колеру — на іх сядзелі як на зэдліках. Па цэнтры пакоя з усіх сіл намагалася расці Нявер-дрэва, але шторанку камель падпілоўвалі ўровень з падлогай. Аднак надвячоркам, калі самы час піць гарбату, яно ўжо сягала двух футаў, і тады на яго зверху клалі дзверы — атрымліваўся стол, а пасля гарбаты прыбіраліся і зноў спілоўвалі тое, што нарасло, каб вызваліць месца для гульняў. Яшчэ ў пакоі быў вялізны агмень — яго можна было пераносіць і запальваць дзе пажадаеш, — над ім Вэндзі нацягвала вяроўкі сушыць бялізну. Удзень ложка адкідаўся да сцяны, а ў шэсць трыццаць вечара апускаўся і займаў амаль палову пакоя. Усе хлопчыкі, апрача Майкла, спалі на ім, як шпроты ў кансервах. Строга забаранялася паварочвацца камусьці аднаму, паварочваліся ўсе разам, і толькі па сігнале. Майкл мог бы да далучыцца да астатніх, аднак Вэндзі хацела мець немаўлятка, а ён быў найменшы, — ну, вы ж разумееце, як яно бывае, — карацей, для Майкла павесілі асобную калыску.

У доме ўсё было змайстравана проста і грубавата. Гурт медзвездзянят у падземным берлагу ўладкаваўся б прыкладна гэтак жа. Але было там адно паглыбленне ў сцяне, не большае за клетку для птушкі — прыватныя пакоі Дзінь-Бом. Яны маглі адгароджвацца ад астатняга жытла шторкамі, якія Дзінь, як надзвычай далікатная персана, абавязкова завешвала, калі пераапраплялася. Ні ў адной жанчыны, нават самай дарослай, не было такога выкшталцонага будуара, спалучанага са спальняй. Сафа — Дзінь называла яе менавіта так — у яе была арыгінальная “Чорная Панна” (вытанчаныя ножкі і ўсё такое), а пакрывала на сафе мянялася ў залежнасці ад таго, якія кветкі ў гэты час цвілі. Трэль-яж — “Кот у ботах”. Са слоў фея-гандлярак, у такім дагледжаным стане засталася ўсяго тры штукі. Раскладны столік-ракавіна для мыцця — “Глазурны бераг”, камода — “Красуня IV” і дыван ды кілімчыкі — раннія “Беласнежка і сем гномаў”, вачэй не адарваць. Пасярэдзіне вісела жырандоля ад “Жабкі-мушкі”, праўда, толькі для прыгажосці, бо Дзінь асвятляла пакоі сама сабой.

Фея з пагардай ставілася да рэшты падзямелля, і гэта не дзіўна — нават ейнае, безумоўна, пекнае жыллё выглядала даволі самазакахана, нібы з задраным угару носам.

Здаецца, новая роля захапляла Вэндзі, бо гэтыя падшыванцы давалі ёй шмат працы. Сапраўды, яна магла цэлы тыдзень не вылазіць з-пад зямлі, хіба што ўвечары з цыраваннем. Гатаванне, варта прызнацца, не адпускала яе ад каструліны, і нават калі там было пуста, нават калі самой каструліны не было, яна ўсё адно мусіла сачыць, каб нічога не збегла. Бо вы ніколі дакладна не ведаеце, сапраўдная ў вас будзе сённяя ежа на сталае ці ўяўная, — тут Пітэр задаваў тон. Здаралася, ён еў па-сапраўднаму, але толькі калі гэта было часткай гульні, бо ён не мог есці проста так, каб у жываце ляжала ежа — а звычайныя дзеці менавіта гэта любяць больш за ўсё (на другім месцы, дарэчы, размовы пра ежу). А неўзапраўду Пітэр еў настолькі рэальна, што, седзячы пры сталае, можна было бачыць, як ён таўсцее на вачах. Гэта вельмі раздражняла, аднак усе мусілі рабіць, як ён, і толькі калі табе ўдавалася даказаць, што ты надта схуднеў для свайго дрэва, табе дазвалялася наесціся сапраўднай ежы.

Калі ўсе ішлі спаць, надыходзіў улюбёны час Вэндзі. Як яна казалася, тады ў яе з'яўлялася вольная хвіліна для сябе, але яна ўсё адно рабіла нешта для хлопчыкаў — цыравала, шыла, ставіла лапікі на каленкі, бо мальцы зусім не дбалі пра іх. Калі яна бралася за гольфы з лункамі ў пятках, то пляскала рукамі і наракала: “Аёй-аёй, цяпер я пачынаю зайздросціць старым дзевам!” Але на гэтых словах ейны твар расцвітаў.

А памятаеце пра Вэндзінага ваўка? Дык вось, ён хутка зразумеў, што яна цяпер на востраве, знайшоў яе, і яны доўга абдымаліся пры першай сустрэчы. Пасля воўк паўсюль хадзіў за ёю хвосцікам.

Час мінаў. Ці часта Вэндзі ўспамінала любімых бацькоў, якія засталіся недзе там, далёка? Складанае пытанне, бо амаль немагчыма растлумачыць, як выглядае час у Неверляндзі. Яго вымяралі ў сонцах і месяцах, але яны чаргаваліся нашмат часцей, чым у нашым свеце. Баюся, Вэндзі не вельмі перажывала за маму з татам. Яна была абсалютна перакананая, што бацькі заўсёды будуць трымаць акно адчыненым, каб яна магла прыляцець дамоў, так што галава ёй з гэтай нагоды не балела. Што яе часам непакоіла, дык гэта тое, што Джон досыць цьмяна памятаў

бацькоў, быццам аднойчы спатканых людзей, а Майкл наогул ужо амаль паверыў, што Вэндзі і ёсць ягоная сапраўдная мама. Гэта ўсё яе трохі пужала. Яна старанна трымалася сваіх абавязкаў і імкнулася захаваць у іхняй памяці былое жыццё, складаючы адмысловыя кантрольныя работы, падобныя да тых, што сама пісала ў школе. “Вучоба” дужа цікавіла астатніх хлопчыкаў, яны прагнулі далучыцца і нават панарабілі для ўсіх грыфельных дошак. Дзеці сядалі вакол стала, цяжка думалі і нешта крэмзалі ў адказ на Вэндзіны пытанні, якія яна пісала на сваёй дошчачцы ды пускала па коле. Пытанні былі зусім нескладаныя:

Якога колеру былі вочы ў тваёй мамы?

Хто быў вышэйшы — мама ці тата?

Твая мама была чарнявая ці бялявая?

Па магчымасці адкажы на ўсе тры пытанні.

Напішы тэкст (мінімум з 40 слоў) на тэму: “Як я правёў апошнія вакацыі” або параўнай характары мамы і таты. (Абяры адно з двух).

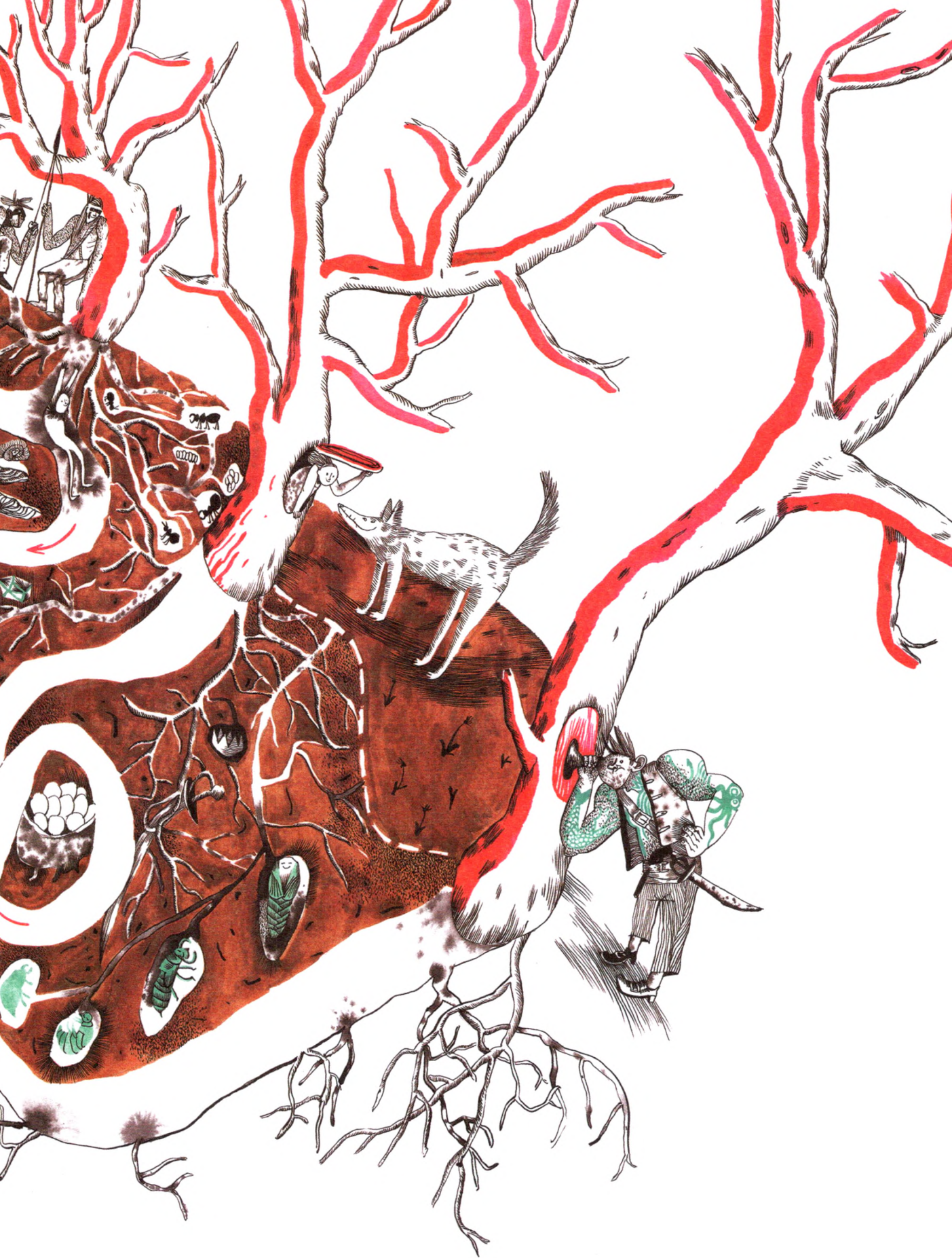
Або:

1. апішы матчын смех,
2. апішы бацькаў смех,
3. апішы матчыну святочную сукенку,
4. апішы сабачую будку і яе насельніцу.

Пытанні заўжды былі простыя, і калі ты не мог на іх адказаць, то ставіў крыжык: часам колькасць крыжыкаў у Джона напраўду палохала. Вядома, адзіным, хто адказваў на ўсе пытанні, быў Малы, ён заканчваў заданне першым, але ягоныя адказы былі наймаверна бязглуздымі, і ў выніку па паспяховасці ён валачыўся ў хвасце. Гэта вельмі яго засмучала.

Пітэр у гэтым усім не ўдзельнічаў. Па-першае, ён не прызнаваў ніякіх іншых мам апрача Вэндзі, а па-другое, ён быў адзіным хлопчыкам на востраве, які не ўмеў ні пісаць, ні чытаць, нават па складах. Ён лічыў такія рэчы не вартымі сваёй увагі.

Дарэчы, усе пытанні Вэндзі задавала ў прошлым часе. Якога колеру *былі* вочы тваёй мамы і г. д. Яна, як бачыце, таксама пакрысе забывалася.

Прыгоды — мы яшчэ паспеем у гэтым упэўніцца — былі на востраве штодзённай з’явай. Але цяпер Пітэр, натхнёны Вэндзі, вынайшаў новую гульню, якая яго дужа займала, пакуль раптоўна не надакучыла. Я ўжо казаў, гэтак здаралася з любымі ягонымі гульнямі. Дык вось, сутнасць новай гульні была ў тым, каб рабіць выгляд, нібыта ніякіх прыгодаў не існуе ў прыродзе. Трэба было рабіць тое, што Джон і Майкл рабілі ўсё папярэдняе жыццё: сядзець на зэдліку і падкідваць шарыкі, валтузіць адно аднаго, хадзіць на прагулку і проста вяртацца дадому, нават не забіўшы ніводнага мядзведзя грызлі. Назіраць за тым, як Пітэр сядзіць склаўшы рукі, было тым яшчэ відовішчам. Ён намагаўся захоўваць паважны выгляд, але ледзь стрымліваўся, бо сур’ёзна сядзець на зэдліку падавалася яму шалёна забаўным. Ён выхваляўся, што ходзіць на шпацыр, бо гэта карысна для здароўя. На некалькі сонцаў гэта сталася для яго надзвычайнай новай прыгодай, а Джону ды Майклу давялося прыкідвацца, што іх таксама захапляе такая гульня. Інакш бы яны дасталі ад Пітэра папоўнай.

86

Іншым разам здаралася, Пітэр сыходзіў з дому адзін, а па вяртанні ніколі нельга было з пэўнасцю дазнацца, сустрэлася яму па дарозе прыгода ці не. Пакуль ён даходзіў да хаты, то ўжо цалкам пра ўсё забываўся і нічога нікому не казаў. Але пры гэтым можна было выйсці на вуліцу і натыкнуцца на чыёсьці цела. А часам ён мог шмат чаго панарасказваць, пойдзеш глядзець — а ніякіх слядоў прыгоды няма. Бывала, ён вяртаўся з забінтаванай галавой, і тады Вэндзі ўвіхалася над ім, прамывала рану цёплай вадой, а ён апавядаў нейкую дзікую байку. Але Вэндзі ніколі да канца не ведала, ці верыць гэтаму. Безумоўна, многія прыгоды былі чыстай праўдай, бо Вэндзі сама ў іх удзельнічала, але ха-

пала і нападпраўдзівых, прынамсі, часткова давыдуманых, насуперак сцверджанням хлопчыкаў-удзельнікаў, якія кляліся, што гэта ўсё праўда ад пачатку да канца.

Каб апісаць усе-ўсе прыгоды ды здарэнні, трэба таўшчэзная таміна, такая, як напрыклад “Глумачальны слоўнік”. Адзінае, што я магу, — апавесці дзеля прыкладу пра адну самую звычайную гадзіну жыцця на востраве. Галоўная закавыка — якую абраць. Тую, калі адбылася бойка з індзейцамі ў Малой Расколіне? Гэтая крывавае бойня выдатна ілюструе адну з Пітэравых непаўторнасцяў: пасярод бітвы ён можа нечакана перакінуцца на бок ворага. У бітве пры Расколіне, калі сіл было яшчэ пароўну і перавага хілілася то ў адзін, то ў другі бок, ён закрычаў: “Я сёння індзеец! А ты хто, Балабол?” — і Балабол адказваў: “Я індзеец, а ты, Гузак?” — і Гузак казаў: “Я індзеец, а вы, блізняты?” і г. д. Раптам усе малыцы аказваліся індзейцамі. І бойка магла б на гэтым закончыцца, але сапраўдныя індзейцы, збітыя з панталыку прыёмам Пітэра, пагадзіліся гэтым разам пабыць згубленымі хлопчыкамі, і змаганне разгарэлася нанова з яшчэ большай лютасцю.

У гэтай прыгодзе развязка невера... але мы пакуль не вырашылі, ці пра яе будзем расказаць. Мажліва, лепей расказаць пра асаду індзейцамі падземнага дома, калі парачка з іх захрасла ў дрэвах і іх потым давялося выцягваць адтуль, як коркі. Ці нават лепей — як Пітэр уратаваў жыццё Тыгровай Лілеі ў Русалчынай Затоцы, і яна стала ягонай вернай сяюзніцай.

Або апавесці пра той смяротны пірацкі пірог, які падсоўвалі хлопчыкам рознымі хітрымі спосабамі, але Вэндзі заўсёды паспявала выхапіць яго з рук сваіх гадаванцаў, пакуль пірог канчаткова не счарсцвеў у камень. Тады піраты сталі ім зараджаць гармату як ядром, а Джэймс Крук аднойчы балюча на яго спатыкнуўся цёмначы.

А, можа, расказаць пра птушак? Пітэр з імі сябраваў, асабліва з Нявер-птушкай, якая звяла гняздо на вялікім дрэве па-над

затокай. І як аднойчы гняздо ўпала ў ваду — разам з птушкай, якая выседжвала яйкі, і як Пітэр загадаў нікому яе не чапаць. Гэтая прыгожая гісторыя і ейны фінал паказвае, якімі ўдзячнымі бываюць птушкі. Але калі мы возьмем яе, то дзевяццацца распа-
вядаць прыгоду ў затоцы ад пачатку да канца, што само па сабе хутчэй дзве прыгоды, чым адна. Ёсць карацейшая і яшчэ больш захапляльная прыгода, як Дзінь і некалькі вулічных фея па-
спрабавалі пераправіць Вэндзі, якая спала ў вялікім вадаплаўкім лісце, назад у наш свет. На шчасце, ліст не вытрымаў, і Вэндзі прачнулася, падумаўшы, што надышоў час прымаць ванну, і па-
спела даплыць назад да берага. Ці ўсё-ткі раскажаць пра тое, як Пітэр кінуў выклік ільвам? Ён стралой акрэсліў вакол сябе кола і рыкнуў: “Хто праройдзе рысу — з тым я буду біцца”. І так ён чакаў некалькі гадзін, пакуль астатнія хлопчыкі і Вэндзі з хва-
ляваннем назіралі за ім з-за дрэў, і ні адзін леў не насмеліўся прыняць бой.

Дык якую з гэтых прыгодаў выбраць? Напэўна, лепей даверыцца лёсу.

Я кінуў манетку, і выпала прыгода ў затоцы. Амаль гэтага я і хацеў, праўда, лепш бы пра расколіну, пірог ці фею Дзінь. Можна падкінуць яшчэ разок і абраць з гэтых трох, але па справядліва-
сці, раз выпала затока — значыць, мусіць быць пра затоку.

Русалчына затока

Калі вы заплюшчыце вочы і вам пашанцуе, то вы ўбачыце сярод цемры бясформенную пляму мяккіх прыглушаных колераў. Потым, калі заплюшчыць вочы мацней, пляма зробіцца больш выразнай, а колеры — настолькі яркімі, што калі яшчэ мацней замружыць вочы, яна проста запалае агнём. Але за імгненне да гэтага вы пабачыце тую самую затоку. Толькі так можна наблізіцца да яе з нашых краёў — на адно незямное імгненне. Калі б удалося затрымацца яшчэ на адзін момант, то вы пачулі б прыбой і спевы русалак.

Дзеці часта бавілі доўгія летнія дні на беразе гэтай затокі. Большасць часу яны купаліся і плавалі, гулялі ў русалчыны гульні ў вадзе і ўсё такое. Не варта думаць, што русалкі надта з імі сябравалі: наадварт, гэта было адно з галоўных расчараванняў. Вэндзі за ўвесь час, пражыты ў Неверляндзі, ні разу не пачула ад іх ніводнага ветлівага слова. Калі яна падкрадалася цішком да краю затокі, то магла бачыць іх цэлую кучу, асабліва на Скале Выгнанцаў, дзе яны любілі грэцца на сонейку, нетаропка расчэсваючы валасы ад каранёў да кончыкаў, што, зрэшты, крыху яе раздражняла. Ці, бывала, яна нават падплівала да іх — асцярожна, на дыбачках, калі можна так сказаць, зусім блізка, — але русалкі заўважалі яе і ныралі ў вадку, пляскаючы хвастамі і яўна знарком прыскаючы вадой проста ў вочы.

Так яны абыходзіліся і з усімі хлочыкамі — акрамя Пітэра, канечне, які мог гаманіць з імі на Скале Выгнанцаў гадзіну, а калі яны пачыналі грубіяніць, сяду ім на хвасты. Аднойчы Пітэр нават падараваў Вэндзі адзін з русалчыных грабянцоў.

Самая незабыўная пара, у якую можна пабачыць мноства русалак, — калі месяц пачынае расці: тады яны выплываюць і невымоўна тужліва стогнуць. Але ў такі час затока вельмі

небеспечная для простых смяротных, і да вечара, пра які далей пойдзе гаворка, Вэндзі не бачыла затокі ў месяцовым святле. Не столькі праз боязь (Пітэр бы яе абавязкова абараніў), колькі таму, што ў яе было строгае правіла: пасля сёмай усе павінны быць у ложках. Аднак яна часта бывала ў затоцы ў сонечныя дні пасля дажджу, калі русалкі прыплывалі гуляць у бурбалкі. Яны перакідвалі хвастамі адна адной рознакаляровыя бурбалкі з вясёлкавай вады, як мячыкі, і намагаліся ўтрымаць іх на вясёлцы, пакуль тыя не лопнуць. Вароты былі на супрацьлеглых канцах вясёлкі, а брамніцы маглі лавіць бурбалкі толькі рукамі. Здаралася, што ў затоцы адначасова ладзілі мноства такіх матчаў — гэта было прыгажэзнае відовішча.

Дзеці неаднойчы спрабавалі далучыцца да гульні русалак, але тыя адразу ж знікалі, і хлопчыкам заставалася гуляць міжсобку. І ўсё-ткі адна рэч даказвала, што русалкі таемна назіралі за чужаніцамі і не пагрэбавалі пераняць ідэю ад прыхадняў. Джон увёў новы спосаб адбіваць мяч-бурбалку — замест рукі ён біў галавой, і русалкі пачалі рабіць гэтак жа. Вось адзінае, што Джон пакінуў пасля сябе ў Неверляндзі.

90

Таксама было прыемна глядзець, як дзеці адпачываюць на скале падчас пасляабедзеннай ціхай гадзіны. Вэндзі настойвала, каб гэты адпачынак быў рэальным, нават калі абед быў неўзапраўду. Хлопчыкі ляжалі на сонейку, іх целы блішчэлі ў промнях, а побач з важным выглядам сядзела Вэндзі.

У адзін з такіх дзён яны ўсе адпачывалі на Скале Выгнанцаў. Па сутнасці, гэта быў агромністы валун пасярод вады, не нашмат шырэйшы за вялікі ложак у падземным доме, але дзеці ўмелі не займаць шмат месца і драмалі або, прынамсі, проста ляжалі з заплюшчанымі вачыма і зрэдчас тыцкалі адзін аднаго, калі ім здавалася, што Вэндзі не бачыць. А яна была занятая — шыла.

І пакуль Вэндзі шыла, у затоцы пачалі адбывацца перамены. Па ёй прабегла рабізна, сонца схавалася, і цені папаўзлі па вадзе і астудзілі яе. Вэндзі доўга не магла трапіць ніткай у іголку. Тады яна падняла вочы і агледзелася. Затока, дагэтуль заўсёды вясёлае месца, насцярожыла яе і падалася варожай.

Вэндзі ведала, што гэта не ноч надыходзіць, але нешта такое ж цёмнае, як ноч. Не, страшнейшае за ноч. Яно яшчэ не наблізілася, але пусціла па моры папераджальную рабізну. Але што гэта?

Дзяўчынцы адразу ж прыгадалася мноства гісторый пра Скалу Выгнанцаў, названую так, бо злыя капітаны прыкоўвалі да яе маракоў і пакідалі іх на смерць. Тыя захлыналіся ў час прыліву, калі скала цалкам сыходзіла пад ваду.

Вядома, Вэндзі павінна была тут жа пабудзіць дзяцей, і не толькі таму, што набліжалася нешта падазронае, але хаця б таму, што на халодным камені спаць шкодна. Але яна была нявопытнай мамай і не ведала аб гэтым. Вэндзі меркавала, што галоўнае — трымацца правіла паслябедзеннага сну. Так што, хоць яна спужалася і марыла пачуць знаёмыя галасы, але хлопчыкаў не пабудзіла. Яна не пабудзіла іх нават тады, калі да яе даляцеў прыглушаны плёскат вёслаў, а ейнае сэрца сышло ў пяткі. Яна стаяла над дзецьмі, пільнуючы, каб яны даспалі належнае. Хіба не адважніца нашая Вэндзі?

На шчасце, сярод хлопчыкаў быў адзін, які мог учуць небяспеку нават у сне. Пітэр рэзка прачнуўся і тут жа ўскочыў, як робяць сабакі, і адным папераджальным воклічам абудзіў астатніх.

Ён замёр, прыклаўшы руку да вуха.

— Піраты! — праз імгненне закрычаў ён.

Астатнія згуртаваліся вакол Пітэра. На ягоным твары бліснула дзіўная усмешка, ад якой Вэндзі ажно перасмыкнулася. Калі ў яго з'яўлялася такая ўсмешка, то ніхто не насмельваўся з ім загаварыць. Усё, што ім заставалася, — быць гатовымі выконваць загады. І выразны загад не прымусіў сябе чакаць:

— Нырай!

Бліснулі пяткі, і затока ўраз апусцела. У змрочных водах адзінока стаяла Скала Выгнанцаў, быццам сама была выгнанцам.

Човен падплыў бліжэй. Гэта была пірацкая шлюпка, а ў ёй — тры постаці: Смі і Старкі з нейкай палоннай — ёй аказалася Тыгровая Лілея. Рукі і ногі ў яе былі звязаныя, і яна ведала свой лёс. Яе пакінуць паміраць на скале, і канец яе зямнога быцця будзе страшнейшым, чым смерць на вогнішчы або ад катаванняў, бо ў галоўнай кнізе яе народа напісана, што праз ваду няма дарогі

да тагасветных паляўнічых угоддзяў. Аднак Тыгровая Лілея трымалася годна — яна была дачкой правадыра і павінна памерці як дачка правадыра, іншага не дадзена.

Піраты злавлі яе, калі яна падымалася на іхні карабель з нажом у зубах. Ніякага каравулу на судне не было, бо Крук ганаваўся, што адзін толькі гук ягонага імені адганяе ўсіх непрыяцеляў на мілі вакол. Цяпер і ейны гаротны лёс будзе адганяць ворага. Чарговы крык, што застрашыць іншых, разнясуць начныя вятры.

У нагнаных піратамі прыцемках Смі і Старкі самі не заўважылі скалы, пакуль шлюпка не натыкнулася носам на цвёрдае.

— Ідзі па ветры, салага! — зароў ірландскім голасам Смі. — Во скала. Цяпер трэба падняць сюды індзіянку, і хай яна захлынаецца.

Гэта была справа аднаго моманту — высадзіць і прыкаваць прыгажуню да валуна. Яна была занадта гордая, каб вырывацца.

Недалёка ад скалы, але так, каб было незаўважна, на хвалях пагойдваліся дзве галавы — Пітэра і Вэндзі. Гэта была першая трагедыя, што разгортвалася ў дзяўчынкі на вачах, і яна плакала. Пітэр жа дагэтуль бачыў процьму трагедый, але даўно іх усе забыў. Ён шкадаваў Тыгровую Лілею менш за Вэндзі, але яго злавала, што піратаў было двое на адну, і ён вырашыў уратаваць дачку правадыра. Лягчэй за ўсё было дачакацца, пакуль піраты адплывуць, але Пітэр ніколі не шукаў простых шляхоў.

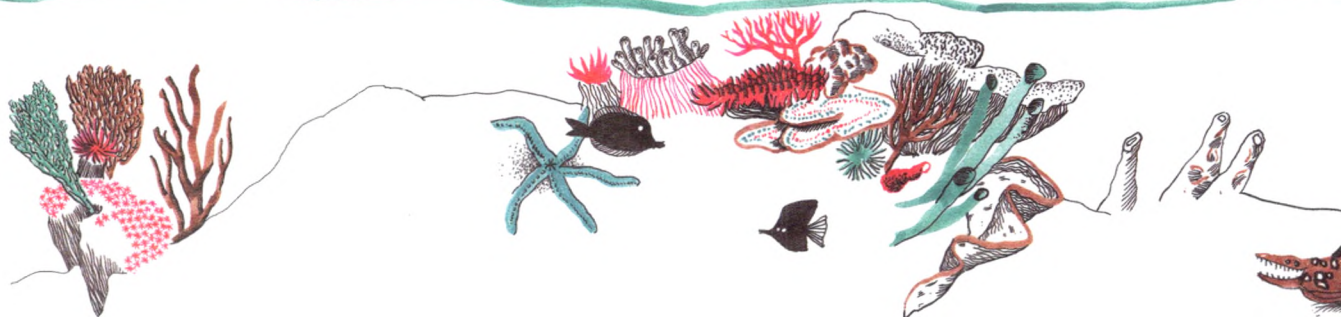
Для яго амаль не існавала нічога немагчымага, і гэтым разам ён загаварыў голасам капітана Крука.

— Гэй вы, там, на чоўне, салагі! — закрычаў ён.

Атрымлівалася падобна — не адрозніш.

— Капітан?! — адгукнуліся піраты, здзіўлена ўперыўшыся адзін у аднаго.

— Ён, відаць, паплыў за намі, — сказаў Старкі, пакуль яны дарэмна шукалі яго вачыма.

— Мы от збіраемся прыкуць індзейскую дзеўку да скалы, —
крыкнуў Смі ў адказ.

— Адпусціце яе. — Гэта сталася нечаканкай.

— Адпусціць?!

— Адпусціць, рэжце вяроўку і вызваляйце.

— Але, капітан...

— Зараз жа! Усё ясна? — закрычаў Пітэр. — А то насаджу вас
на крук!

— Падазрона... — хапаючы паветра, сказаў Смі.

— Лепей выканаць капітанаў загад, — Старкі нерваваўся.

— Так ёсць! — вымавіў Смі і перарэзаў вяроўкі, што звязвалі
Тыгровую Лілею.

Яна тут жа вугром праслізнула між ног у Старкі і нырнула
ў ваду.

Кемлівасць Пітэра ўзняла настрой Вэндзі. Яна ведала, што
яго таксама натхніў поспех, і, хутчэй за ўсё, ён не стрымаецца
ды выдасць свой вокліч, то бок закукараэкае, і выкрые іх, таму
яна тут жа пацягнулася, каб заціснуць яму рукой рот. Але голас
капітана Крука, які зноў раздаўся па-над затокай, прымусіў яе
спыніцца.

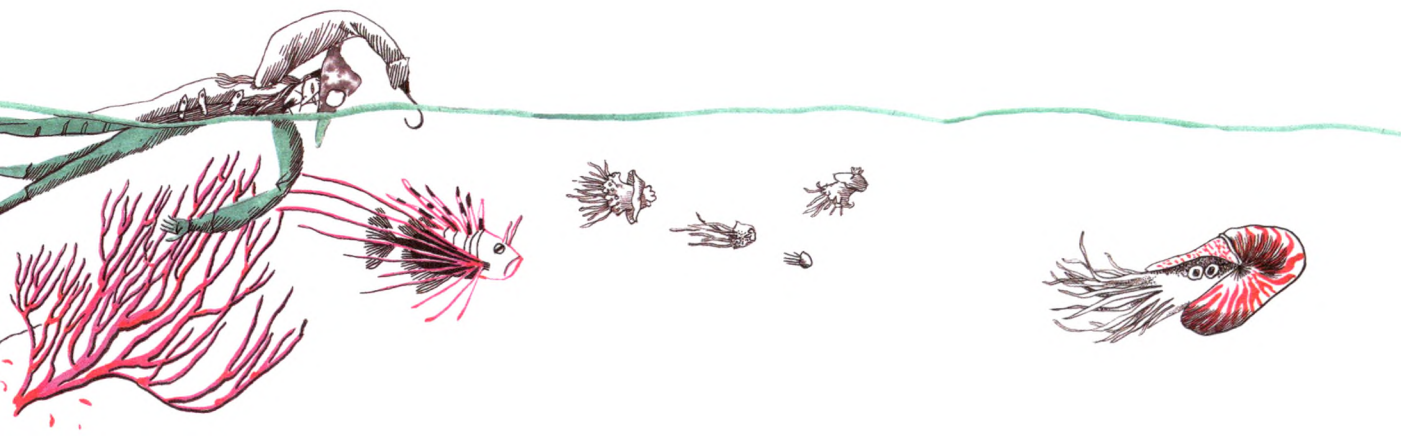
— Гэй вы там, на чоўне! — цяпер гэта быў не Пітэр.

Сам Пітэр сапраўды збіраўся быў закукараэкаць, але замест гэ-
тага ягоны твар зморшчыўся ад неспадзяванкі.

— Гэй там, на чоўне! — зварот паўтарыўся.

Цяпер да Вэндзі дайшло: сапраўдны Джымс Крук быў недзе
зусім побач, у вадзе.

Ён плыў да шлюпкі, гэта было бачна ў святле ліхтара, якім
ягоныя людзі ўказвалі яму дарогу. Неўзабаве ён даплыў, і Вэндзі
пабачыла, як Крук зачэпіўся за борт чоўна. Калі капітан падняў-
ся на борт, яна паспела разгледзець змрочны смуглявы твар, па
якім сцякала вада. Дзяўчынку трэсла, ёй хацелася адплыць па-
далей, але Пітэр і з месца не крануўся. Яго перапаўняла радасць

жыцця і гонар за самога сябе. “Ну хіба я не цуд! О, я сапраўдны цуд!” — шапнуў ён Вэндзі. Яна была згодная, але дбала пра ягоную рэпутацыю і была рада, што гэтага не чуў ніхто, апроч яе.

Пітэр падаў ёй знак сядзець ціха і слухаць.

Двум піратам было няўсцерп дазнацца, што прывяло да іх капітана, але той толькі прысеў, абAPERшыся падбароддзем на жалезны крук — пастава выйшла надзвычай трагічная.

— Капітан, усё добра? — нясмела спыталі піраты, але ў адказ ён толькі глуха прастагнаў.

— Ён уздыхнуў, — сказаў Смі.

— Ён уздыхнуў яшчэ раз, — працягнуў Старкі.

— А цяпер ён уздыхнуў трэці раз.

На трэцім уздыху Крук загаварыў з пачуццём.

— Вось і ўсё. Канец! — усклікнуў ён. — Хлопчыкі знайшлі сабе маму.

Нягледзячы на панічны страх, Вэндзі распіраў гонар.

— О, чорны дзень! — праскавытаў Старкі.

— Што такое “мама”? — спытаў невук Смі.

Вэндзі настолькі ўразілася, што ў яе вырвалася: “Які няшчасны, нават не ведае, што такое мама”. І як заўсёды пасля такога, яна адчула, што калі б у яе быў улюбёнец-пірат, то яна выбрала б Смі.

Пітэр пацягнуў яе пад ваду, бо Крук падскочыў з крыкам:

— Гэта што было?

— Я нічога не чуў, — сказаў Старкі, падымаючы ліхтар вышэй.

Калі піраты агледзеліся, то заўважылі дзіўную рэч. Гэта было гняздо, пра якое я згадваў, — яно плавала ў затоцы, і Нявер-птушка выседжвала ў ім яйкі.

— Глядзі, — Круку падварнуўся адказ на пытанне Смі, — вось гэта — мама. Бачыш, які прыклад. Гняздо, відаць, упала ў ваду, але хіба мама пакінула сваіх дзяцей? Не!

На гэтых словах голас капітана надламаўся, быццам на нейкі момант ён прыгадаў дні нявіннага маленства, але ён адкінуў гэтую слабінку сваім жалезным гакам.

Агаломшаны Смі таропіўся на птушку, што сплывала ў гнязде, а больш пільны Старкі сказаў:

— Калі гэта і ёсць тая мама, мо яна тут валэндаецца, каб дапамагчы Пітэру.

Крука перакасіла:

— Ага, якраз гэтага я і баюся.

Дзёрзкі голас пірата вярнуў яго ў рэальнасць.

— Капітан, — сказаў Смі, — мо нам украсці гэтую іхнюю маму і зрабіць яе сваёй мамай?

— Шыкоўны план, — узрадаваўся Крук і тут жа выпаліў яго дэталі. — Мы схопім дзяцей і зацягнем іх на карабель; пусцім іх аднаго за адным па дошцы на той свет за карму, а Вэндзі стане нам за маму.

Вэндзі зноў не стрымалася.

— Ніколі! — кінула яна і занырнула ў ваду.

— Што гэта было?

Нічога не пабачыўшы, яны падумалі: мусіць, ліст на вятры.

— Згодны, мае вы шкоднікі? — спытаў Крук.

— Дзвюма рукамі за, — прагучала ва ўнісон.

— І я сваім круком таксама. Давайце паклянемся.

І яны прысягнулі так і зрабіць. Човен акурат ізноў прыстаў да скалы і раптам Крук успомніў пра Тыгровую Лілею.

— А дзе чырванаскурая дзеўка? — знячэўку сувора спытаў ён.

У яго бываў часам гуллівы настрой, і піраты падумалі, што капітан забаўляецца.

— Усё добра, — радасна адказаў Смі, — мы яе адпусцілі.

— Вы яе адпусцілі?! — загарлаў Крук.

— Вы ж самі загадалі, — прамармытаў боцман.

— Вы яшчэ пакуль плылі, крыкнулі нам адпусціць яе, — сказаў Старкі.

— Ах ты дуліна-хадуліна! — палыхнуў Крук. — Хто каго тут надурьць сабраўся! — Капітан пачарнеў ад гневу, але зразумеў, што яны вераць ва ўласныя словы, і яго перасмыкнула.

— Хлопцы, — крыху няўпэўнена сказаў ён. — Я не даваў такога загаду.

— Гэта і для нас гучала падазрона, — апраўдваўся Смі, і абодва піраты трывожна заёрзалі.

Крук павысіў голас, але той задрыжэў.

— Гэй, дух начной затокі, ты мяне чуеш? — закрычаў Крук.
Вядома, Пітэру варта было маўчаць, але, канечне, ён не стрымаўся. Хлопчык тут жа адказаў голасам Крука:

— Чую, вясло табе ў хрыбет!

Крук у такі напружаны момант не здрыгануўся нават кончыкам вуса, але Смі і Старкі ўчапіліся адзін у аднаго ад жаху.

— Хто ты, незнаёмец? Гавары! — запатрабаваў Крук.

— Я Джэймс Крук, — адказаў голас, — капітан “Вясёлага Роджэра”.

— Гэта хлусня! — хрыплым голасам гаркнуў капітан.

— Дуліна-хадуліна, — дасціпна запырэчыў голас. — Паўтары, што сказаў, і я ўсаджу ў цябе якар.

Крук паспрабаваў падыграць.

— Калі ты Крук, — сказаў ён амаль пакорліва. — Тады хто я?

— Ты кілька, — адказаў голас, — звычайная кілька.

— Кілька, — бяздумна паўтарыў Крук.

І вось менавіта ў гэты момант (і ні хвілінай раней) яго дух надламаўся. Крук убачыў, як ягоныя людзі шарахнуліся назад.

— Нашым капітанам увесь гэты час была кілька? — мармыталі яны. — Якая ганьба!

96

Сабакі зашчоўкалі зубамі на гаспадара. Ён хоць і выглядаў трагічна, але амаль не звярнуў на іх увагі. Супраць гэтага жаклівага сведчання яму была патрэбна не іхняя вера ў яго, а ўласная вера ў сябе. Ён адчуў, як гэтая вера пахіснулася.

— Не кідай мяне, гадаўка, — прасіпеў ён, звяртаючыся да веры.

У яго цёмнай душы хавалася нешта жаночае, як гэта бывае ў вялікіх піратаў, і часам гэтае “нешта” давала яму падказкі. Капітан раптам вырашыў згуляць у “адгадай, хто я”.

— Крук, — крыкнуў ён, — у цябе ёсць іншы голас?

Цяпер Пітэр, які ніколі не мог адмовіцца ад гульні, весела адказаў сапраўдным голасам:

— Ёсць.

— А іншая назва або імя?

— Так, ёсць.

— Ты — гародніна? — спытаў Крук.

— Не.
— Рэчыва?
— Не.
— Ты адушаўлёны?
— Так.
— Мужчына?
— Не, — пагардліва адказаў Пітэр.
— Хлопчык?
— Так.
— Звычайны хлопчык?
— Не.
— Незвычайны хлопчык?
Вэндзі скаланулася, бо гэтым разам ён адказаў: “Так”.
— Ты з Англіі?
— Не.
— Ты адсюль?
— Так.

Крук заблытаўся ў здагадках.

— Цяпер вы задайце яму пару пытанняў, — звярнуўся ён да астатніх, выціраючы пот з ілба.

Смі засяродзіўся.

— Я нічога не магу прыдумаць, — сказаў ён з жалем.

— Не адгадаў, не адгадаў! — бурна радаваўся Пітэр. — Ну што, здаецца?

Канечне, праз сваю фанабэрыю Пітэр занадта захапіўся гульнёй, і зладзюгі пабачылі свой шанец.

— Здаемса, здаемса, — з лёгкасцю прызналі яны.

— Ну што ж, — закрычаў ён. — Я — Пітэр Пэн!

Пітэр Пэн!

Капітан Крук адразу ж ізноў стаў самім сабой, а Смі і Старкі — ягонымі вернымі служкамі.

— Цяпер ён наш, — Крук быў у запале. — Смі, у ваду. Старкі, на табе лодка. Узяць яго, жывым або мёртвым!

І з такімі словамі ён даў нырца ў ваду, і тут жа пачуўся вясёлы голас Пітэра:

— Вы гатовы, хлопцы?

— Так ёсць! — данеслася з розных бакоў затокі.

— У атаку на піратаў!

Бітва была зацятай, але кароткай. Першым, хто праліў варожую кроў, быў Джон: ён спрытна ўскочыў на шлюпку і затрымаў Старкі. Развязаўся люты двубой, у якім з пірацкіх рук была выбіта шабля. Старкі кульнуўся за борт, і Джон кінуўся за ім. А човен падхапіла цячэнне.

То тут, то там з вады высоўваліся галовы, бліскала сталь, чуліся крыкі і галас. У сумятні хто-нікто нават ад сваіх адтрымаў. Смі такі дастаў сваім Крывым Джоні да чацвёртага рабра Балабола, але Кучар, у сваю чаргу, паласнуў Смі. А далей ад скалы Старкі моцна ціснуў Малога і блізнякаў.

Ды дзе ўвесь гэты час быў Пітэр? Ён шукаў здабычу пабуйней.

Астатнія хлопчыкі таксама былі адважнымі, і мы не можам іх папракнуць за тое, што яны адступалі ад пірацкага капітана. Ягоны жалезны кіпцюр крэсліў у вадзе кола смерці, і яны ўцякалі ад яго, як спалоханая рыба.

Але быў сярод іх адзін, які яго не баяўся, — той, хто быў гатовы ўвайсці ў гэтае кола.

Як ні дзіўна, сустрэліся яны не ў вадзе. Крук вылез на скалу аддыхацца, і ў той самы час Пітэр ускараскаўся на яе з адваротнага боку. Скала была гладкая, як мяч, ім давялося па ёй паўзці. Ніхто з іх не здагадаўся, што на процілеглым канцы — вораг. Шукаючы ў цемры, за што б учапіцца, яны схапілі адзін аднаго за руку, збянтэжыўшыся, паднялі галовы і ледзь не сутыкнуліся насамі. Ну, вось і сустрэліся.

Некаторыя вялікія героі прызнаваліся, што перад цяжкім боем у іх ад страху падпірала пад лыжачкай. Калі б нешта падобнае ў гэты момант адбылося з Пітэрам, ніхто б яго не асудзіў. Бо ж яго чакала бойка з адзіным чалавекам, якога баяўся сам Сільвер. Але Пітэр не адчуваў страху, ім авалодала толькі адно пачуццё — радасць. І ён са смакам заскрыгатаў зубамі,

маланкава выхапіў з-за пояса ў Крука нож і гатовы быў пераможна скончыць бой, як раптам заўважыў, што пірат стаіць на камені ніжэй за яго. Не зусім справядлівая перамога. Пітэр падаў капітану руку, каб дапамагчы яму ўзняцца.

І тут Крук укусіў хлопчыка.

Пітэр здранцвеў. Не, не ад болю — ад несправядлівасці. Гэта зрабіла яго бездапаможным. Ён мог толькі агаломшана лыпаць вачыма. Усе дзеці так уражваюцца, калі ўпершыню сутыкаюцца з несправядлівасцю. Усё, чаго хоча дзіця, калі прыходзіць да цябе, — каб з ім былі справядлівыя. Калі здарылася несправядлівасць з вашага боку, то дзіця зможа палюбіць вас ізноў, але ніколі ўжо не стане ранейшым. Усе памятаюць сваю першую несправядлівасць. Усе, акрамя Пітэра. Ён ужо сутыкаўся з ёй, але заўсёды забываў. Я думаю, што гэта найважнейшая розніца паміж ім і астатнімі дзецьмі.

І вось цяпер, калі ён спаткаўся з несправядлівасцю, гэта было як першы раз. Ён змог толькі бездапаможна вылупіць вочы. Жалезная рука двойчы пырнула яго.

Але праз хвілю астатнія хлопчыкі пабачылі Джэймса Крука ў вадзе: ён апантана грэб у бок карабля. І ніякага следу трыумфу на ягоным збялелым твары — толькі смяротны страх. Гэта Кракадзіліха не адступала. У звычайнай сітуацыі хлопчыкі б радасна галёкалі наўздагон. Але іх непакоіла, што Пітэра і Вэндзі нідзе не было бачна. Мальцы прачэсвалі затоку ўздоўж і ўпоперак, гукалі ў цемру іхнія імёны. Потым яны знайшлі шлюпку і вярнуліся на ёй дамоў, не перастаючы крычаць: “Пітэр, Вэндзі!” — але ў адказ даляталі рэдкія русалчыны кпіны ды смех.

— Можа, яны паплылі або паляцелі назад, — вырашылі хлопчыкі.

Дзеці не вельмі моцна турбаваліся, бо неадступна верылі ў Пітэра. Яны па-хлапецку жартавалі, што спозняцца да сну, і ўсё з-за самой мамы Вэндзі! Калі іх галасы аддаліся, мёртвая цішыня запанавала над затокай, а потым пачуўся слабы стогн:

— Памажыце, памажыце!

Дзве невялікія фігуры, “кульгаючы”, плылі да скалы. Знясіленая дзяўчынка страціла прытомнасць, і Пітэр трымаў яе на ру-

ках. З апошніх сіл Пітэр выпхнуў яе на камень, выпаўз сам і лёг побач. Нягледзячы на стому і слабасць, Пітэр заўважыў, што вада пачала прыбываць. Ён ведаў, што неўзабаве іх затопіць, але больш нічога зрабіць не мог.

Пакуль яны ляжалі, русалка схапіла Вэндзі за нагу і пачала паволі зацягваць у ваду. Пітэр, адчуўшы гэта, зноў апрытомнеў і здолеў учас выцягнуць яе назад. Але ён мусіў сказаць Вэндзі праўду:

— Мы на скале, Вэндзі, але яна памяншаецца. Хутка вада цалкам яе затопіць.

Аднак дзяўчынка дагэтуль не разумела ўсёй сітуацыі.

— Значыць, нам нельга тут заставацца, — сказала яна бадзёра.

— Нельга, — знясілена пагадзіўся ён.

— Мы паплывем ці паляцім, Пітэр?

Ён мусіў патлумачыць ёй.

— Як ты думаеш, Вэндзі, ты зможаш даплыць або даляцець да вострава без дапамогі?

Яна прызналася, што надта стомленая. Ён застагнаў.

— А што такое? — трывожна спытала яна.

— Я не магу табе дапамагчы, Вэндзі. Крук параніў мяне, я не магу ні ляцець, ні плыць.

— Значыць, мы абое патонем?

— Глядзі, вада падымаецца.

Яны закрылі вочы рукамі, каб гэтага не бачыць. Яны думалі, што хутка іх не стане. Аднак пакуль яны так сядзелі, нешта лёгкае, як пацалунак, тыцнулася ў Пітэра і павісла побач, быццам нясмела казала: “Ці магу я чым-небудзь дапамагчы?”

Гэта быў хвост паветранага змея, якога Майкл змайстраваў некалькі дзён таму. Тады ён вырваўся з рук і паляцеў прэч.

— Майклаў змей, — абыякава прамовіў Пітэр, але потым схапіў яго за хвост і падцягнуў да сябе.

— Ён жа быў падняў Майкла з зямлі, дык чаму б яму не падняць цябе? — закрычаў Пітэр.

— Нас дваіх!

— Дваіх не ўдасца, Майкл і Кучар спрабавалі.

— Давай кінем манетку, — смела прапанавала Вэндзі.

— Ты — дзяўчынка, так што няма чаго вырашаць.

Ён ужо абвязаў вакол яе хвост змея. Яна ўчапілася ў Пітэра, бо адмаўлялася ляцець без яго, але са словамі: “Бывай, Вэндзі” — ён штурхануў яе са скалы, і праз пару хвілін яна знікла з вачэй. Пітэр застаўся ў затоцы адзін.

Скала амаль уся была пад вадой. Хутка яе цалкам затопіць. Промні бляклага святла слізганулі па хвалях, і пачуліся самыя музычныя і, разам з тым, самыя тужлівыя гукі на свеце: гэта русалкі гукалі на месяц.

Пітэр быў не такі, як астатнія хлопчыкі, але ўрэшце і яму зрабілася страшна. Дрыготка прабегла па ім, як хваля прабягае па моры. Але на моры адна хваля ідзе за другой, сотнямі — а Пітэр здрыгануўся толькі раз. У наступны момант ён выпрастаўся, стоячы на скале, і зноў усміхаўся, а ў яго грудзях біў барабан. Ён паўтраў: “Смерць — гэта яшчэ адна неверагодная прыгода”.

Нявер-птушка

Апошнім гукам, які пачуў Пітэр да таго, як застаўся абсалютна адзін, былі спевы русалак, што адна за адной адпраўляліся ў спальні на марскім дне. Ён быў занадта далёка і не мог пачуць, як зачыняюцца іхнія дзверы, але на ўсіх дзвярах у русалчыных каралавых пячорах віселі дробныя званочки (як у самых прыгожых дамах нашага свету). Гэтыя званочки ён і чуў.

Вада падымалася і ўжо сягала ног. І каб неяк прабавіць час, пакуль хвалі не накрывуць яго цалкам, Пітэр сачыў за адной рэччу ў затоцы. Ён вырашыў, што гэта плыве кавалак паперы, магчыма, частка паветранага змея, і млява падумаў: колькі ж яшчэ трэба часу, каб гэтаму шматочку даплысці да берага?

Раптам ён прыкмеціў, што гэтая дзіўная рэч, якая, несумненна, апынулася ў затоцы не проста так, змагаецца з прылівам, і часам ёй удаецца ўзяць верх. Калі яна перамагала, Пітэр, які заўсёды сімпатызаваў слабейшым, не мог не пляскаць у ладкі. Вельмі адважны шматок паперы.

Ды ніякі гэта не шматок паперы. Гэта была Нявер-птушка, якая адчайна спрабавала даплыць у гняздзе да Пітэра. Пасля таго як некалі ейнае гняздо ўпала ў ваду, яна навучылася веславаць крыламі і магла надзвычай доўга карыстацца прыдбаным навыкам. Але Пітэр яе заўважыў, толькі калі яна ўжо зусім знясілела. Нявер-птушка плыла, каб выратаваць хлопчыка — пусціць яго да сябе ў гняздо, хаця ў ім ляжалі яйкі. Я захапляюся гэтай птушкай, бо хоць хлопец і бываў добры да яе, здаралася, ён дражніў яе, як і ўсіх астатніх. Напэўна, яе, як місіс Дарлінг і многіх іншых, расчулілі ягонія малочныя зубы.

Птушка крыкнула, навошта яна плыве да яго, а ён запытаў, чаго яна тут робіць. Але, натуральна, яны не разумелі мовы

адно аднаго. У чарадзейных казках людзі без праблем гутараць з птушкамі, і я быў бы рады зрабіць выгляд, быццам гэта адна з такіх казак, і апавесці, што Пітэр адказаў Нявер-птушцы нешта ўцямнае, але праўда перадусім, і я раскажу толькі тое, што здарылася насамрэч, без аніякіх выдумак. Яны не проста не маглі паразумецца, але і на добрыя манеры забыліся.

— Я-хачу-каб-ты-ўлез-да-мяне-ў-гняздо, — крычала птушка, вымаўляючы словы настолькі павольна і выразна, наколькі магла, — і-тады-ты-вы-пывеш-да-бе-рагу-але-я-так-стамі-лася-падплы-ваць-бліжэй-так-што-ты-мусіш-даплыць-да-нас-сам.

— Што ты там кракаеш? — адказваў Пітэр. — Хай гняздо проста пыве як звычайна.

— Я-хачу-каб-ты... — пачала птушка і паўтарыла ўсё нанова.

Тады Пітэр паспрабаваў сказаць павольна і выразна:

— Што-ты-там-кра-ка-еш?.. — і гэтак далей.

Нявер-птушка абурылася (у іх, дарэчы, вельмі круты нораў).

— Ты, ёлупень, дурань набіты, — загаласіла яна. — Чаму ты не робіш, што я табе кажу?

Пітэр зразумеў, што яна лаецца на яго, і насмеліўся ёй запырэчыць:

— Сама такая!

Тады яны абое адначасова выдалі адну і тую ж фразу:

— Ды сціхні ты!

— Ды сціхні ты!

І ўсё ж Нявер-птушка мела цвёрды намер выратаваць Пітэра, а таму з апошніх сіл падштурхнула гняздо да скалы, а тады ўзляцела ўгару, пакінуўшы яйкі, і стала ясна, чаго яна хоча.

Нарэшце Пітэр зразумеў, схапіўся за гняздо і ўдзячна памахаў птушцы, якая лётала ў яго над галавой. І рэч была не ў тым, што яна чакала ягонай падзякі і таму лунала ў паветры. І нават не ў тым, што яна сачыла, ці ўлез ён у гняздо — у першую чаргу яе клапаціла, ці не нарабіць ён чаго дрэннага ейным дзеткам.

У гняздзе былі два вялікія белыя яйкі, і Пітэр падняў іх і задумаўся. Птушка захінула твар крыламі, каб не бачыць іх тра-

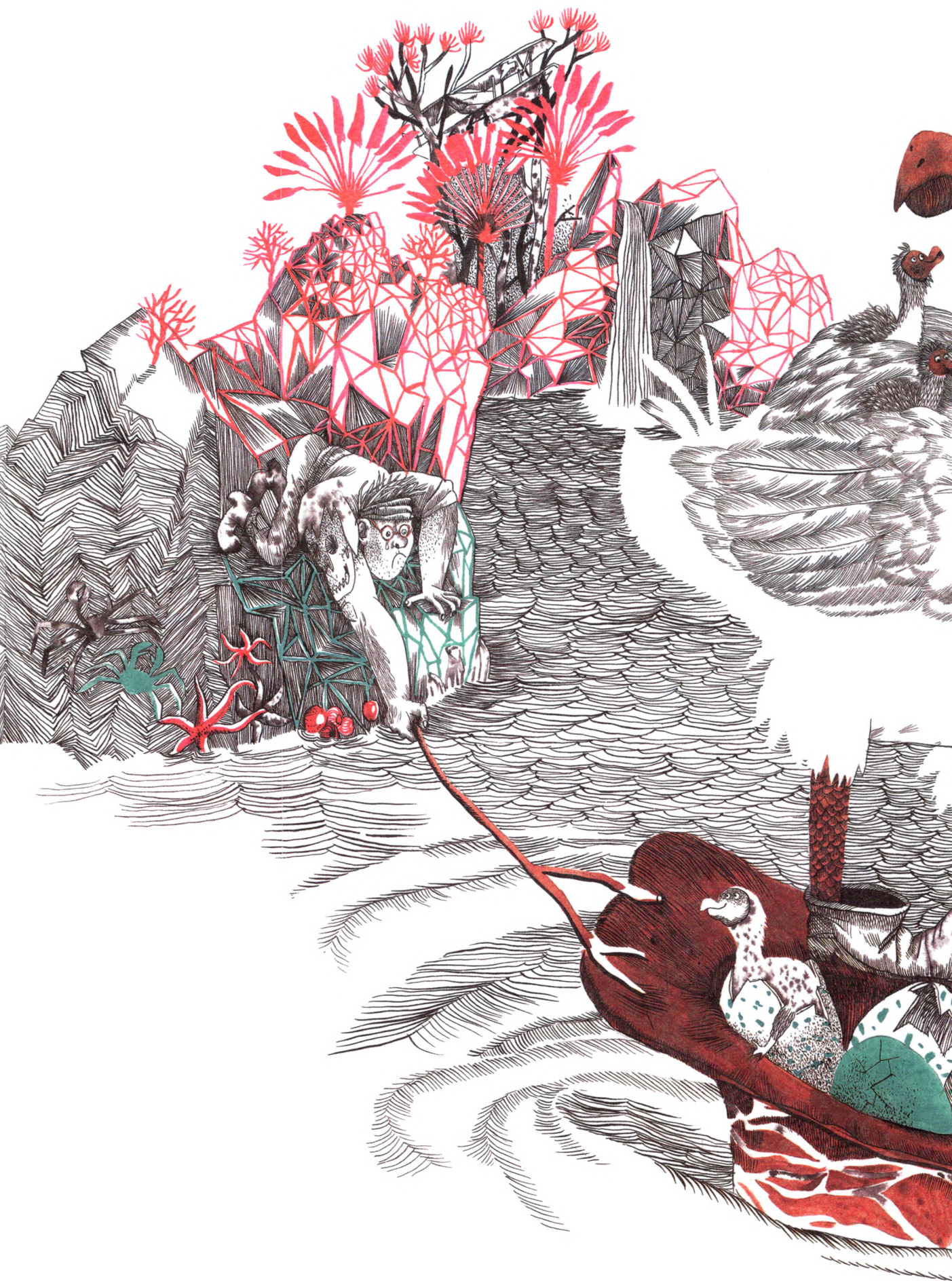
гічнага канца. Але яна не магла ўтрымацца і падглядала скрозь пер'е.

Я не памятаю, ці казаў вам, што ў Скалу Выгнанцаў убіты кол, даўным-даўно прывезены сюды піратамі, каб абазначыць месца, дзе схаваны скарб. Дзеці аднойчы знайшлі былі зіхоткія запасы, і калі хацелі пагарэзіць, то кідалі прыгаршчы перлінаў, дыямантаў і залатых манет чайкам, якія думалі, што гэта ежа, і потым адляталі, злуючыся, што так падступна ашукаліся. Гэты кол быў усё яшчэ тут, і на яго Старкі павесіў свой вялікі матроскі воданепранікальны капялюш з шырокімі палямі. Пітэр паклаў яйкі ў шапку і пусціў па вадзе. Яны прыгожа паплылі.

Нявер-птушка, зразумеўшы ягоны план, загагатала ад захаплення. І Пітэр, канечне, не падумаўшы пра дарэчнасць, пракукараў у адказ. Тады ён сеў у гняздо, узняў кол як мачту, а сваю кашулю павесіў як ветразь. У той жа момант птушка падляцела, махаючы крыламі, да капелюша і ёмка ўселася на яйках. Яна дрэйфавала ў адным кірунку, а яго панесла у другім, і абое былі шчаслівыя.

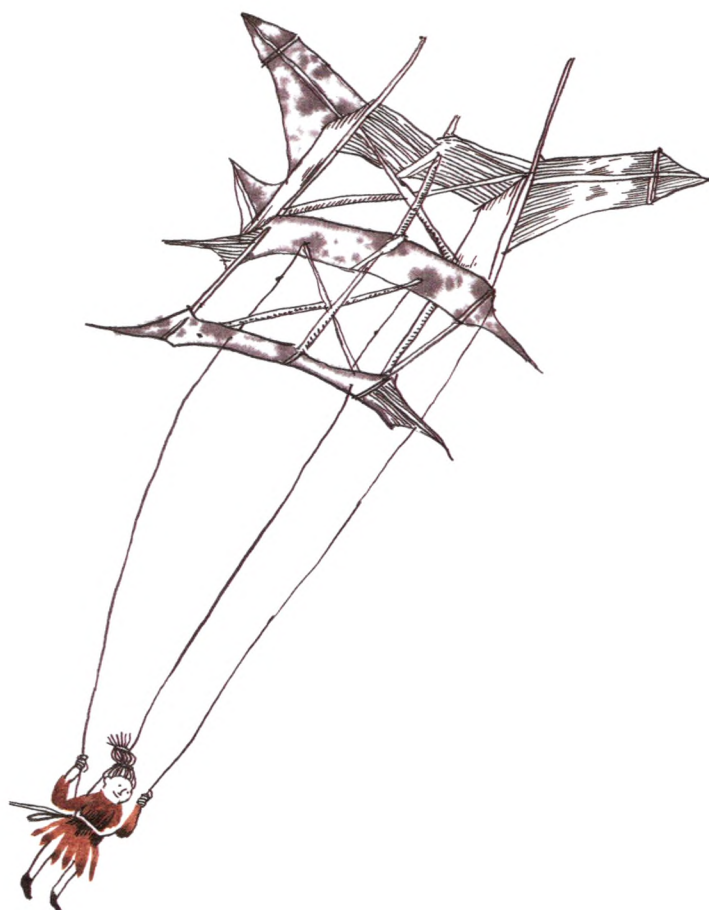
Безумоўна, калі Пітэр прычаліў, то прывязаў човен-гняздо так, каб птушка магла яго знайсці. Але капялюш аказаўся такой выдатнай знаходкай, што старое гняздо ёй больш не спатрэбілася, і яно засталася плаваць ля берага, пакуль не развалілася на кавалкі. Старкі часта прыходзіў на бераг затокі і з болем у сэрцы назіраў, як Нявер-птушка сядзіць у ягоным капелюшы. І паколькі мы больш яе не ўбачым, было б да месца згадаць, што цяпер усе Нявер-птушкі будуць такія гнёзды з шырокімі краямі, куды птушаняты выходзяць пагуляць.

У выніку Пітэр вярнуўся ў падземны дом амаль адначасова з Вэндзі, якую паветраны змей насіў туды-сюды. Вяртанне адсвяткавалі надзвычай весела. У кожнага хлопчыка была свая цікавая прыгода, якую хацелася расказаць, але, напэўна, найбольшай прыгодай сталася тое, што яны клаліся спаць на цэлых некалькі гадзін пазней. Гэта іх настолькі раздурыла, што яны пачалі выдумляць розныя хітрыкі, каб не класціся яшчэ даўжэй. Напрыклад, прасілі накласці ім павязкі, але Вэндзі, якая, вядома, цешылася, што яны ўсе дома жывыя-здоровыя, сварылася

і пакрыквала: “У ложак, у ложак”, — такім тонам, што нельга было не паслухацца. Аднак нараніцу яна была вельмі ласкавай, кожнага забінтавала, і яны да позняга вечара гулялі ў падбітых ды параненых — кульгалі і трымалі рукі на падвязках.

Шчаслівая сям'я

Самым галоўным поспехам бойкі з піратамі ў затоцы было тое, што індзейцы зрабіліся іхнімі сябрамі. Пітэр уратаваў Тыгровую Лілею ад жаклівага скону, і цяпер яна і ейныя супляменнікі былі гатовыя на ўсё дзеля яго. Начамі яны сядзелі ў засадзе і ахоўвалі падземны дом, каб бараніць ад нападу піратаў, якога яўна не доўга было чакаць. Нават удзень індзейцы шлэндаліся вакол з галодным выглядам, пакурваючы люльку згоды.

Пітэра яны называлі Вялікі Белы Бацька і пры сустрэчы падалі перад ім ніц. Гэта падабалася яму сама больш, хаця і не ішло на карысць ягонай без таго пыхлівай натуры.

— Вялікі Белы Бацька, — мог сказаць ён ім гаспадарскім тонам пра самога сябе, калі яны схіляліся долу, — рады бачыць, як народ Піканіні ахоўвае яго вігвам ад піратаў.

— Я Тыгровая Лілея, — адказвала прыгажуня, — Пітэр Пэн ратаваць мяне, мая добры сябар. Я нельга даць, каб піраты рабіць яму дрэнна.

Дачка правадыра была занадта прыўкраснай, каб так прыніжацца перад ім, але Пітэр меркаваў, што так і мусіць быць, і паблажліва прамаўляў:

— Няхай будзе так. Пітэр Пэн усё сказаў.

Калі ён гаварыў “Пітэр Пэн усё сказаў”, гэта значыла, што індзейцам варта замаўчаць, і яны заўжды слухмяна выконвалі пажаданне. Але да астатніх хлопчыкаў яны не былі такімі пачцівымі і глядзелі на іх як на звычайных воінаў. У найлепшым выпадку проста маглі кінуць: “Што як?” — ці нешта накшталт гэтага. Асабліва хлопчыкаў раздражняла, што Пітэр, здавалася, лічыў гэта нармальным.

У глыбіні душы Вэндзі была на баку хлопчыкаў, але яна імкнулася падтрымліваць бацьку сям’і і не дужа слухала іх нараканні.

— Бацька лепей ведае, — заўсёды адказвала яна, як бы сама ні думала.

А думала яна, што ёй непрыемна, як індзейцы называюць яе “скво”, то бок “жонка белага мужчыны”.

Цяпер мы перанясемся ў вечар, называны ўсімі “Ноч Начэй” за прыгоды, што тады адбыліся, і за іх развязку. Дзень, быццам бы таемна зберагаючы сілы, прайшоў без асаблівых здарэнняў, і індзейцы, захутаныя ў ваўняныя коўдры, трымалі варту, пакуль пад зямлёй вячэралі дзеці — усе, за выключэннем Пітэра, які пайшоў высвятляць, колькі часу. Каб дазнацца пра час на востраве, трэба было знайсці Кракадзіліху і пачакаць непадалёк, пакуль праб’е гадзіннік.

Тым разам вячэралі неўзапраўду — сядзелі вакол стала і ласаваліся як след, гаманілі і спрачаліся. Шум, як раскавала потым Вэндзі, быў такі, што можна было аглухнуць. Вядома, галас яе не вельмі турбаваў, ёй проста не падабалася, што яны хапаюць усё абы-як ды раскідваюць, а потым выбачаюцца і спіхваюць на Балабола, маўляў гэта ён штурхануў пад локаць. За сталом было правіла “нельга біцца ў адказ”, а для вырашэння спрэчкі трэба спачатку падняць руку і ветліва звярнуцца да Вэндзі: “Я складаю скаргу на...” Але зазвычай хлопчыкі або забывалі выконваць правіла, або рукі ў іх не апускаліся.

— Ціха! — закрычала Вэндзі, калі ў дваццаты раз яны не адрэагавалі на просьбу не гаварыць адначасова. — Ты дапіў, Малы, даражэнькі?

— Не зусім, матуля, — сказаў Малы, зазірнуўшы ва ўяўны кубак.

— Ён яшчэ нават не пачаў піць сваё малако, — укруціўся Гузак.

Гэта быў паклёп чыстай вады, і Малы не ўпусціў шанец.

— Я складаю скаргу на Гузака! — імгненна загарлаў ён.

Аднак Джон паспеў падняць руку першым.

— Слухаю, Джон.

— Магу я сесці на Пітэрава крэсла, раз яго няма?

— Сесці на татава крэсла, Джон?! — абурылася Вэндзі. — Канечне, не.

— Але ж ён не сапраўдны наш тата, — адказаў Джон. — Ён нават не ведаў, як таты сябе паводзяць, пакуль я яму не паказаў.

Гэта было ныццё чыстай вады.

— Мы складаем скаргу на Джона, — выпалілі блізняты.

Балабол падняў руку. Ён быў самым сціплым і, зрэшты, адзіным з іх, хто ведаў, што такое сціпласць, таму Вэндзі была з ім далікатнай.

— А можна мне быць татам? — пацікавіўся Балабол.

— Нельга, Балабол.

Калі Балабол ужо пачаў гаварыць, што здаралася рэдка, то ён не мог спыніцца і працягваў вярці далей.

— Калі я не магу быць татам, — сказаў ён з нудой, — то, Майкл, можна я замест цябе буду немаўлём?

— Не, не можна! — капрызна гаркнуў Майкл, які ўжо гушкаўся ў калысцы.

— Калі я не магу быць немаўлём, — Балабол гундосіў усё нудней і нудней, — можа быць, тады блізнюком?

— Канечне, не, — адказалі блізняты, — гэта вельмі складана — быць блізнюком.

— Раз я не магу быць кім-небудзь важным, — не адступаў Балабол, — можа, вы тады паглядзіце, як я раблю фокус?

— Не, — хорам адказалі ўсе.

Тады ён нарэшце супакоіўся:

— Я і не спадзяваўся, — скончыў ён.

Ізноў усчаўся ранейшы гармідар.

— Малы кашляе прама на стол.

— А блізняты пачалі з торта!

— Кучар узяў і масла, і мёд адразу!

— Гузак размаўляе не пражаваўшы.

— Я складаю скаргу на блізнят.

— Я складаю скаргу на Кучара.

— Я скарджуся на Гузака.

— От жа гэтыя дзеці, дзеці, — прыгаворвала Вэндзі, — часам я зайдрошчу незамужнім.

Яна загадала ім прыбраць са стала і села за працу пры вялікім кошыку са шкарпэткамі, дзе ў кожнай па дзюрцы.

— Вэндзі, — енчыў Майкл, — я ўжо вырас з калыскі.

— Але ў нас абвязкова павінна быць калыска, і каб у ёй нехта жыў, — крыху рэзкавата адказала яна. — А ты самы малы. Разумееш, калыска робіць дом утульным.

Пакуль яна цыравала, дзеці гуляліся. Грамада вясёлых твараў, рук ды ног мільгала ў рамантычным святле вогнішча. Гэта была вельмі душэўная сямейная сцэна ў падземным доме, але больш мы такога не ўбачым.

Зверху пачуліся крокі, і Вэндзі, будзьце пэўныя, першая пазнала іх.

— Дзеці, я чую, тата ідзе. Сустрэньце яго пры дзвярах, яму спадабаецца.

Наверсе індзейцы схіляліся перад Пітэрам.

— Добра пільнуйце нас, ваяры. Пітэр Пэн усё сказаў.

І як шмат разоў дагэтуль, вясёлыя дзеці самі выцягнулі яго з праходу ў дрэве. Як шмат разоў дагэтуль... але больш такое не паўторыцца.

Хлопчыкам ён прынёс гарэхаў, а Вэндзі — дакладны час.

— Пітэр, ты іх распесціш, чуеш, — нібыта незадаволена сказала Вэндзі.

— Ды годзе, старэча, — з усмешкай супакойваў Пітэр, вешаючы сваю зброю на месца.

— Гэта я яму раскажаў, што мам называюць старэчамі, — шапнуў Майкл Кучару.

— Я складаю скаргу на Майкла, — зараз жа заявіў Кучар.

Адзін з блізнякоў падышоў да Пітэра.

— Тата, а можна патанцаваць?

— Танцуй-танцуй, даражэнькі. — Пітэр быў у добрым гуморы.

— Але мы хочам, каб і ты з намі танчыў.

Насамрэч Пітэр быў ці не найлепшы танцор з іх усіх, але рабіў выгляд, што ўпарціца.

— Я?! Мае старэчыя косткі наробяць грому.

— І мама, і мама таксама!

— Што? — запярэчыла Вэндзі. — У мамы тут гара работы, не да танцулек.

— Але ж сёння суботні вечар, — не адступаў Малы.

Хоць гэта быў не зусім суботні вечар, — прынамсі, ніхто не ведаў дакладна, бо яны даўно перасталі лічыць дні, — але заўсёды, калі хацелася зрабіць нешта адмысловае, яны казалі, што гэта суботні вечар, і тады было можна.

— Ну, безумоўна, суботні вечар, Пітэр, — змякчылася Вэндзі.

— Танцы з такімі фігурамі, як у нас, Вэндзі!

— Але ж тут усе свае.

— Твая праўда.

І тады яны дазволілі дзецям танцаваць, але толькі пасля таго, як яны надзенуць піжамы.

— Ну, старэча, — звярнуўся Пітэр да Вэндзі, грэючыся каля каміна і гледзячы, як яна выварочвае падраную панчошу. — Няма нічога прыямнейшага ўвечары пасля дзённых клопатаў, чым адпачыць пры агні з малымі пад бокам.

— Сапраўды, прыемна, — Вэндзі была задаволеная. — Пітэр, ты прыкмеціў, што ў Кучара твой нос?

— А Майкл становіцца падобны да цябе.

Вэндзі падышла да яго і паклала руку яму на плячо.

— Дарагі Пітэр, — сказала яна, — з гэтай вялікай сям'ёй я ўжо зусім не тая. Табе не хочацца мяне памяняць?

— Не, Вэндзі.

Вядома, ён не хацеў ніякіх перамен, але глядзеў на яе, нервова міргаючы, быццам правяраў, спіць ён ці не.

— Пітэр, што такое?

— Я проста думаў, — сказаў ён крыху спалохана, — гэта ж толькі гульня, што я іхні бацька?

— Толькі гульня, — асцярожна адказала Вэндзі.

— Проста разумеш, — збянтэжна працягнуў ён, — мне падалося на нейкі момант, што калі я сапраўдны бацька, то значыць, я дужа стары.

— Але яны нашы дзеці, Пітэр, твае і мае.

— Але ж не сапраўдныя, Вэндзі? — ён быў устрывожаны.

— Не, калі табе не хочацца, — адказала яна і пачула, як ён з палёгкай уздыхнуў.

— Пітэр, — спытала яна, спрабуючы гаварыць рашуча, — а як ты да мяне ставішся?

Happy Family 1911

— Як верны сын, Вэндзі.

— Усё ясна, — сказала яна і села за шытво ў супрацьлеглым баку пакоя.

— Ты такая дзіўная, — ён быў збіты з панталыку. — І Тыгровая Лілея такая ж самая. Яна кажа, што хоча быць для мяне кімсьці, але не мамай.

— Вядома ж, не мамай, — адказала Вэндзі, як бы падкрэсліваючы кожнае слова.

Цяпер стала зразумела, чаму яна насцярожана пазірала на індзейцаў.

— А кім тады яшчэ?

— Не нам, дзяўчатам, вам пра гэта казаць.

— Калі так, — крыху раздражнёна загаварыў Пітэр, — то, магчыма, Дзінь мне патлумачыць.

— Патлумачыць, Дзінь табе ўсё патлумачыць, — сказала Вэндзі з пагардай. — Сціпласць — не ейны канёк.

Дзінь, якая ў гэты час была ў сваіх пакоях і падслухоўвала размову, прапішчэла нешта дзёрзкае.

— Яна кажа, што ганарыцца сваёй нясціпласцю, — пераклаў Пітэр.

І тут яму ў галаву прыйшла нечаканая ідэя.

— Можа, Дзінь захоча быць мне за маму?

— Ну ты і ёлупень, — гнеўна кінула Дзінь.

Яна так часта гэта паўтарала, што Вэндзі разумела гэтую фразу без перакладу.

— Нават я амаль згодная з ёй, — гаркнула Вэндзі.

Можаце сабе ўявіць — Вэндзі гаркнула? Але яна была вельмі разнерваная і, безумоўна, нават не здагадвалася, што з імі здарыцца яшчэ да світанку. Калі б яна ведала, то ні ў якім разе не гаркала б.

І ніхто не здагадваўся. Магчыма нават, што не здагадвацца было лепей. Няведанне падаравала ім на адну шчаслівую гадзіну болей. І паколькі гэтай гадзіне наканавана быць апошняя, давайце проста парадуюмся, што ў ёй было ажно 60 шчаслівых хвілін. Яны пялі ды танчылі ў піжамах. Песенька была жартоўна-страшлівая, і, спяваючы, яны рабілі выгляд, што баяцца

ўласных ценяў, не падазраючы, што цені хутка завіснуць непасрэдна па-над імі і іх апануе непадробны страх. Го, якім шумным і вясёлым выйшаў танец, калі яны таўклі адзін аднаго і на ложку, і па ўсім пакоі! Праўда, ён больш нагадваў бойку падушкі, і калі танцы скончыліся, то падушкі ледзь не самі прасілі яшчэ трохкі паваяваць, як таварышы, што бачацца апошні раз. А якія забаўныя гісторыі расказвалі хлопчыкі перад тым, як Вэндзі пачынала баяць свае аповеды на сон! Нават Малы спрабаваў у тую ноч нешта расказаць, але пачатак быў такім жахліва нудным, што гэта ўразіла нават самога мальчика, і ён ахвотна прапанаваў:

— Нейкі дурацкі пачатак, давайце прыкінемся, быццам гэта канец.

Тады нарэшце яны ўсе палеглі ў ложак, каб слухаць Вэндзіны гісторыі, якія яны любілі больш за ўсё на свеце, а Пітэр усім сэрцам ненавідзеў. Звычайна, калі яна пачынала іх расказаць, ён сыходзіў з дому або затыкаў вушы. І, можа быць, калі б ён гэтым разам зрабіў або першае, або другое, яны ўсё яшчэ маглі б быць на востраве. Але ў Ноч Начэй Пітэр застаўся сядзець на эдліку. І мы ўбачым, да чаго гэта прывяло.

Вэндзіна гісторыя

— Што ж, слухайце, — распачала Вэндзі, пасадзіўшы Майкла на каленкі, астатнія сямёра хлопчыкаў ляжалі ў ложку. — Жыў сабе адзін мужчына...

— Няхай лепш гэта будзе жанчына, — прапанаваў Кучар.

— А я хачу, каб гэта быў белы пацук, — адгукнуўся Гузак.

— Цішэй, — зрабіла заўвагу мама Вэндзі. — Жанчына там таксама была...

— О, матулечка, — заенчыў адзін з блізнят, — ты маеш на ўвазе, жанчына таксама ёсць? Яна ж не памерла, не?

— Ды не, не памерла.

— Ура, яна не мёртвая! — узрадаваўся Балабол. — А ты што думаеш, Джон?

— Я таксама рады.

— А ты рады, Гузак?

— А то.

— А вы радыя, блізнюкі?

— Мы радыя.

— Ох, даражэнькія, — уздыхнула Вэндзі.

— Так, давайце там трохі цішэй, га? — азваўся Пітэр.

Хаця ён і лічыў гэтую гісторыю брыдкай, але вырашыў, што будзе справядліва даць дзяўчыне слова.

— Мужчыну звалі, — працягвала Вэндзі, — містар Дарлінг, а жанчыну — місіс Дарлінг.

— А я іх ведаю, — сказаў Джон — відавочна, каб пазлаваць астатніх.

— І мне здаецца, я іх ведаю, — Майкл крыху сумняваўся.

— Яны былі мужам і жонкай, — тлумачыла Вэндзі, — і як вы думаеце, што ў іх было?

— Белыя пацукі, — выкрыкнуў Гузак.

— Не.

— Вось дык загадка, — прамовіў Балабол, які ведаў гэтую гісторыю на памяць.

— Цішэй, Балабол. У іх было трое нашчадкаў.

— А што такое нашчадкі?

— Ну ты, напрыклад, адзін з такіх, Блізнюк.

— Ты чуў, Джон? Я — нашчадак.

— Нашчадкі — гэта тое самае, што дзеці, — сказаў Джон.

— Даражэнькія, — уздыхнула Вэндзі, — у нашых трох герояў была верная няня Нэна, але містар Дарлінг узлаваўся на яе і навязаў у двары, і тады ўсе трое дзяцей адляцелі прэч.

— Жакліва фэйная гісторыя, — прамармытаў Гузак.

— Яны адляцелі прэч, — апавядала Вэндзі, — у Неверляндью, дзе жывуць згубленыя дзеці.

— Я так і знаў, я так і знаў, — Кучар суперажываў усёй душой, — не ведаю адкуль, але я здагадаўся.

— Вэ-э-эндзі, — пытаўся Балабол, — а аднаго са згубленых дзетак звалі Балабол?

— Якраз так і было.

— Я ў гісторыі, ура! Гузак, ты чуў, гэта пра мяне!

— Ц-с-с. А цяпер падумаўце, што адчувалі няшчасныя бацькі, калі ўсе іх любімыя дзеткі прапалі?

— О-о! — хлопчыкі застагналі хорам, хаця насамрэч ніхто з іх ні кропелькі не думаў пра пачуцці бедных бацькоў.

— Уявіце сабе пустыя ложка!

— О-о-о!

— Як сумна! — бадзёра заявіў блізнюк нумар адзін.

— Не верыцца, каб у гэтай гісторыі быў добры канец, — сказаў блізнюк нумар два. — А табе, Гузак?

— Мне не па сабе...

— Калі б вы ведалі, якой моцнай бывае матчына любоў, — урачыста працягвала Вэндзі, — то вы б не пераймаліся.

Цяпер яна падыходзіла да часткі, якую Пітэр сапраўды цярапецць не мог.

— Я вельмі люблю матчыну любоў, — сказаў Балабол і ляпнуў падушкай Гузака. — А ты, Гузак, любіш матчыну любоў?

— А то, — кінуў Гузак і даў яму ў адказ.

— Вось бачыце, — Вэндзі была задаволеная, — наша гераня ведала, што мама заўсёды будзе трымаць акно адчыненым, каб дзеці маглі прыляцець назад. Таму яны гадамі спакойна весяліліся далёка ад дому.

— А яны калі-небудзь вярнуліся?

— Давайце зараз, — Вэндзі падбадзёрвала сябе перад заключным пасажам, — зазірнем у будучыню.

І хлопчыкі засяроджана прыўзняліся з-пад коўдры, каб лепей разгледзець тую будучыню.

— Прайшлі гады, і каго гэта мы бачым? Хто вунь тая элегантная лэдзі няпэўнага веку, што выходзіць з цягніка на Лонданскім вакзале?

— Вэ-э-эндзі, хто яна? — ускрыкнуў Гузак, такі ўсхваляваны, быццам чуў усё гэта ўпершыню.

— Няўжо гэта... Так? Не? Можа быць, гэта цудоўная Вэндзі?

— Го!

— А хто гэтыя двое шляхетных самавітых джэнтэльмэнаў побач з ёй, сапраўдныя мужчыны? Няўжо гэта Джон і Майкл? Так, гэта яны!

— О-о!

— А Вэндзі кажа, паказваючы некуды ўверх: “Глядзіце, даражэнькія браты, нашае акно ўсё яшчэ расчынена. Ах, гэта найлепшая ўзнагарода за непахісную веру ў матчыну любоў”. І вось яны падляцелі да сваіх мамы і таты, і на гэтым заслоне апусцілася, а за ёй разыгралася шчаслівая сцэна, якую апісаць не хопіць слоў.

Вось і ўся гісторыя, і хлопчыкі былі ёю страшна задаволеныя, як і сама апавядальніца. Усё як мае быць, бачыце. Мы ўцякаем, як самыя бессардэчныя стварэнні ў свеце — а дзеці менавіта такія, але пры гэтым яшчэ невымоўна мілыя. Мы бавім час сабе на радасць, а тады, калі нам трэба асаблівая ўвага, мы шляхетна вяртаемся па яе, упэўненыя, што нас прымуць, а не дадуць смачнага плескача.

Іх вера ў матчыну любоў была такой, што яны адчувалі: можна яшчэ крыху не думаць ні аб кім, апроч сябе. Але адзін з іх ведаў усё лепш за ўсіх, і калі Вэндзі скончыла, ён глуха застагнаў.

— Што такое, Пітэр? — ускрыкнула яна і падбегла да яго, думаючы, што яму блага.

Вэндзі клапатліва яго агледзела, памацала пад грудзямі.

— Дзе баліць, Пітэр?

— Гэта не такі боль, — рэзка адказаў Пітэр.

— А які?

— Вэндзі, ты не разбіраешся ў мамах.

Ён выглядаў так устрывожана, што перапалоханыя хлопчыкі сабраліся вакол. І нарэшце Пітэр шчыра расказаў ім усё, што замоўчваў дагэтуль.

— Даўным-даўно, — сказаў ён, — я, як і вы, думаў, што мая маці заўсёды будзе трымаць акно адчыненым для мяне, таму я не вяртаўся месяцы і сонцы напралёт. А потым аднойчы вярнуўся. Але акно было зачынена, бо маці зусім на мяне забылася і ў маім ложку цяпер спаў іншы малец.

Я да канца не ўпэўнены, што ўсё напраўду так і было, але Пітэр верыў у сказанае, і астатніх гэта напужала.

— Ты думаеш, што мамы — яны такія?

— Такія.

Гэта была ягоная праўда пра мам. Здрадніцы! Лепей трымацца ад іх падалей. Дзеці добра адчуваюць, калі варта адступіць.

— Вэндзі, мы хочам дадому! — залямантавалі Джон і Майкл.

— Добра, — сказала яна і абняла абодвух.

— Што, прама сёння ноччу? — збянтэжана спыталі астатнія хлопчыкі.

У глыбіні таго, што яны называлі сэрцамі, яны былі ўпэўненыя, што можна спакойна абысціся і без мамы — гэта толькі самім мамам здаецца, што ты без іх не зможаш.

— Зараз жа, — рашуча адказала Вэндзі.

Яе непакоіла жудасная думка: “Можа, мама ўжо аплаквае нас”. Ад жаху яна забылася пра пачуцці Пітэра і даволі рэзка звярнулася да яго:

— Пітэр, ты нам дапаможаш?

— Калі ласка, — адказаў ён абыякава, быццам яна папрасіла падаць пару гарэхаў.

І ніякіх там “шкада, што мы больш не пабачымся”. Калі ўжо яна не падумала пра развітанне паводле ўсіх правілаў, то ён, Пітэр, пагатоў.

Ды безумоўна, яму было далёка не ўсё адно. І Пітэр так моцна раззлаваўся на дарослых, якія заўсёды ўсё псавалі, што, улезшы ў сваё дрэва, пачаў дыхаць часта-часта, кароткімі ўздыхамі, па пяць за секунду. У Неверляндый казалі, што на кожны твой уздых памірае адзін дарослы. Так што Пітэр помсліва забіваў іх так хутка, як толькі мог.

Затым, даўшы неабходныя інструкцыі індзейцам, ён вярнуўся ў дом, дзе, пакуль яго не было, разыгралася агідная сцэна. Згубленых хлопчыкаў ахапіла паніка, што Вэндзі больш не будзе іх мамай, і яны пагрозліва абступілі яе.

— Ну вось, цяпер будзе яшчэ горш, чым было да яе, — румзалі яны.

— Мы яе не адпусцім.

— Давайце схопім...

— Ды звязам пакрапчэй.

У такім адчайным становішчы інстынкт падказаў ёй, да каго звярнуцца.

— Балабол, — узмалілася яна, — прашу цябе!

Ці ж гэта не дзіва? Яна прасіла Балабола, якога ўсе лічылі ці не найдурнейшым. Яшчэ большае дзіва, што Балабол даў нечаканы адказ. Глупства раптам развеялася, і ён годна прамовіў:

— Я ўсяго толькі Балабол, — сказаў ён, — і нікога не цікавіць маё меркаванне. Але першаму, хто не па-джэнтльмэнску абудзецца з Вэндзі, я пушчу кроў.

І, яшчэ не скончыўшы гаварыць, ён схапіўся за кінжал — гэта была ягоная хвіліна славы. Астатнія нехаця адступіліся назад.

У гэты момант вярнуўся Пітэр, і хлопцы зразумелі, што ён не на іхнім баку. Пітэр не трымаў у Неверляндзі дзяўчат супраць іх волі.

— Вэндзі, — ён хадзіў па пакоі туды-сюды, — я дамовіўся: індзейцы правядуць вас праз лес. Бо ж вы стамляецеся доўга ляцець, а так вы зберажэце сілы.

— Дзякуй, Пітэр.

— Тады Дзінь правядзе вас над морам. — Ён аддаваў кароткія каманды, якіх паспрабуй не паслухацца. — Гузак, давай пабудзі яе.

Гузаку давялося пагрукаць двойчы, пакуль не пачуўся адказ, хаця насамрэч Дзінь ужо не спала і сядзела на ложку ды падслухоўвала размову.

— Хто там? Чаго хочаш? Ідзі прэч, — прапішчэла яна.

— Уставай, Дзінь, — сказаў Гузак, — ты мусіш выправіцца ў дарогу з Вэндзі.

Вядома, Дзінь-Бом была радая чуць, што Вэндзі адпраўляецца назад, але яна рашуча настроілася не быць ёй правадніцай. Фея так і заявіла, толькі даволі крыўднымі словамі, ды зноў прыкінулася, што спіць.

124

— Яна адмаўляецца ляцець, — усклікнуў Гузак, уражаны такім непадпарадкаваннем.

Пасля гэтага Пітэр беспардонна ўварваўся ў пакоі юнай лэдзі.

— Дзінь, — рэзка сказаў ён, — калі ты зараз жа не ўстанеш і не апанешся, я рассуну фіранкі і мы ўсе пабачым цябе ў начнушцы.

Тады яна саскочыла з ложка:

— А хто сказаў, што я не ўстала?

Тым часам хлопчыкі неадрыўна глядзелі няшчаснымі вачыма на Вэндзі, якая ўжо сабралася і разам з Джоном і Майклам была гатовая да падарожжа. Яны пазіралі сумна не толькі таму, што яна адлятае, але і таму, што прадчувалі: яе чакае наперадзе нешта цікавае, чаго яны не зазнаюць. Іх заўжды вабіла новае.

Падумаўшы, што ім не даюць спакою больш узвышанья пачуцці, Вэндзі расчулілася.

— Даражэнькія, — сказала яна, — калі вы ўсе паляціце са мной, я амаль упэўненая, што змагу ўпрасіць бацькоў прыняць вас у наш дом.

Запрашэнне гучала найперш на адрас Пітэра, але кожны з хлопчыкаў падумаў, што звяртаюцца іменна да яго, і яны ўсе разам заскакалі ад шчасця.

— А нас не замнога? — спытаў Гузак, быццам завіснуўшы ў скачку.

— Ды не, — запэўнівала Вэндзі, наспех абдумваючы варыянты, — проста давядзецца паставіць у гасцёўні некалькі ложкаў. А ў першы чацвер месяца, калі прыходзяць госці, іх можна будзе хаваць за шырмай.

— Пітэр, Пітэр, а можна, мы з імі? — упрошвалі хлопчыкі хорам.

Яны не сумняваліся, што калі палятуць усе, то ён таксама паляціць; зрэшты, яны не вельмі аб гэтым задумляліся. Адным словам, дзеці былі гатовы кінуць усё, што мелі, як толькі новае і цікавае пагрукала ў дзверы.

— Ляціце, — адказаў Пітэр з горкай усмешкай, і яны тут жа кінуліся збіраць рэчы.

— А цяпер, Пітэр, — сказала Вэндзі, вырашыўшы, што усё само сабой наладзілася, — прымі мікстуру перад дарогай.

Ёй падабалася даваць ім лекі, і, шчыра кажучы, яна відавочна імі злоўжывала. Вядома, гэта была звычайная вада, але Вэндзі спачатку трэсла бутэлечку, а потым цадзіла па кропельцы, што надавала вадзе лекавыя ўласцівасці. Аднак гэтым разам Пітэр сваю дозу не атрымаў, хаця яна ўсё падрыхтавала. Проста ў яе заняло сэрца, калі яна пабачыла ягоны выраз твару.

— Пітэр, збірайся, — яна страсянула яго за плечы.

— Не, — адказаў ён, удаючы абьякавасць, — я з вамі не плячу, Вэндзі.

— Паляціш, Пітэр.

— Не-а.

Каб паказаць, што яе ад'езд яго не турбуе, Пітэр скокаў па пакоі, весела граючы на сваёй бессардэчнай дудачцы. Вэндзі даялося бегаць за ім туды-сюды, забыўшыся на гонар.

— Мы знойдзем тваю маму, — утаворвала яна.

Калі ў Пітэра і была калісьці маці, то цяпер ён па ёй больш не сумаваў. Ён выдатна абыходзіўся без усялякіх мам. Ён ведаў іх усіх як аблупленых і памятаў толькі дрэнныя мамскія бакі.

— Не, не і не, — рашуча запырэчыў ён, — а то яшчэ знойдзем, і яна заявіць, што я ўжо дарослы. А я хачу назаўсёды заставацца хлопчыкам і радавацца жыццю.

— Але ж, Пітэр...

— Не.

Давялося паведаміць астатнім:

— Пітэр не ляціць.

Пітэр не ляціць! З пустым позіркам яны ўтаропіліся ў яго, трымаючы ў руках нягеглыя торбы. Першай думкай кожнага было, што калі Пітэр сам не ляціць, то ён перадумае і ім не дазволіць.

Але для такога ўчынку ён быў занадта ганарысты.

— Як знойдзеце сваіх мам, — сказаў ён панура, — яны вам ве-е-ельмі спадабаюцца.

Гэткі страшны цыннізм уразіў многіх, і яны пачалі глядзець на ўсю задуму з сумневам. Хвіліна — і на іхніх тварах ужо чыталася: хіба мы дурні, каб адсюль уцякаць?

— Ну што ж, — пастанавіў Пітэр, — тады няма чаго енчыць і мітусіцца. Вэндзі, бывай.

І ён ўпэўнена падаў ёй руку, нібыта Вэндзі сапраўды трэба ісці, а яго яшчэ чакаюць нейкія важныя справы. Дзяўчынка паціснула яе ў адказ, і не было і знаку, што на развітанне ён хоча атрымаць “напарстак”.

— Не забывай мяняць бялізну, Пітэр, — нагадала яна, зацягваючы час.

Вэндзі заўсёды далікатна ставілася да стану ягонай бялізны.

— Не забуду.

— І мікстуру прымай.

— Добра.

Здавалася, вось і ўсё. Павісла няёмкая паўза. Аднак Пітэр быў не з тых, хто губляўся на людзях.

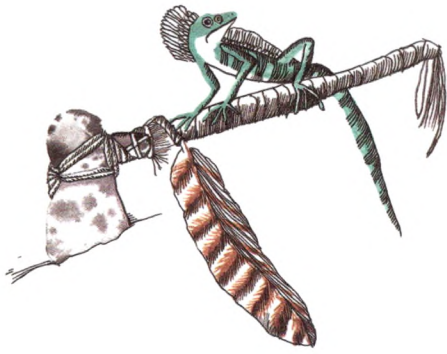
— Ты гатова, Дзінь? — гукнуў ён.

— Готова.

— Тады вядзі іх.

Дзінь-Бом пырхнула праз найбліжэйшы выхад, але больш ніхто не зварухнуўся з месца, бо ў той самы момант піраты распачалі крывавую атаку на індзейцаў. Наверсе, над домам, дзе дагэтуль было ціха і мірна, паветра напоўнілася дзікім ровам і ляскатам сталі. А ўнізе запанавала мёртвая цішыня. РатЫ раскрыліся. Вэндзі ўпала на калені, яе рукі цягнуліся да Пітэра. Усе працягнулі да яго рукі, быццам вецер раптоўна павеяў у той бок. Яны моўчкі ўпрошвалі яго не пакідаць іх. А што Пітэр? Пітэр схапіў свой меч, той самы, якім забіў Сільвера (калі ён нічога не блытае), і ў ягоных вачах гарэла прага бітвы.

Дзеці ў пашоне

Напад піратаў аказаўся поўнай нечаканкай: гэта даказвае, што нягоднік Крук ваяваў несумленна, бо заспець індзейцаў знянацку белы чалавек не можа.

Паводле ўсіх няпісаных законаў вядзення вайны, акурат індзеец павінен нападаць першым і рабіць гэта перад самым світанкам, у час, калі баявы дух белых слабне. А белыя людзі, у сваю чаргу, робяць грубую агароджу на вяршыні вунь таго ўзгорка, ля падножжа якога бяжыць ручай, бо гэта верная смерць — трымацца далёка ад вады. І там яны сядзяць, чакаюць атакі, нявопытныя байцы сціскаюць рэвальверы і ходзяць цішком, а старэйшыя таварышы спакойна дрэмлюць да самай бітвы. А тым часам скрозь ноч дзікі разведчык паўзе змяёй, па траве, не зварухнуўшы ні лістка. А хмызняк перад ім расступаецца і пасля затуляе яго — гэтак жа ціха, як пясок, у які зарываецца крот. І ні гуку не чуваць, апроч таго, як індзеец падае знак, пераймаючы адзінокі вой каёта. Яго падхопліваюць астатнія супляменнікі, некаторыя з іх выюць лепш за саміх каётаў (якія, дарэчы, не вялікія майстры выцця). Так мінаюць халодныя начныя гадзіны. Белым навічкам гэткае трывожнае чаканне цяжка перажыць, але для бывалых ваяроў жахлівае выццё і застрашальная цішыня — звычайная справа.

Вось так выглядае справядлівае супрацьстаянне, і Крук гэта цудоўна ведаў, але парушыў правілы, і няма яму ніякага апраўдання.

Само ж племя Піканіні слепа давярала вайсковаму гонару Крука, і іх дзеянні тае ночы былі поўнай супрацелгласцю ягоным. Індзейцы не рабілі нічога, што б супярэчыла рэпутацыі племені. Дзякуючы востраму чуццю, якое дзівіць і пужае белых, індзейцы ведалі, што піраты на востраве, з таго самага моманту, як пад нагой аднаго з іх хруснула трэсачка. Затым адразу ж пача-

лося непраўдападобнае выццё каётаў. Кожная пядзь зямлі паміж месцам высадкі Джэймса Крука з яго камандай і падземным домам была абследавана індзейцамі, якія ў такіх аперацыях насілі макасіны задам наперад. Яны знайшлі толькі адзін пагорак з ручаём паблізу, так што па правілах у Крука не было іншага выбару. Ён мусіў паставіць лагер менавіта тут і чакаць світанку. Усё хітра разведаўшы, асноўныя сілы індзейцаў захуталіся ў коўдры і сядзелі з уласіцвай ім абыякавасцю. Самыя смелыя і вопытныя вартавалі па-над дзіцячым домам, чакаючы запаветнага моманту, каб адправіцца сеяць белую смерць.

Тут індзейцаў і заспеў вераломны Крук, пакуль яны, даверлівыя, хоць і не спалі, але луналі ў мроях пра тое, як вынаходліва будуць яго катаваць на досвітку. Як сведчылі пасля следapyты, што выжылі ў гэтай крывавай бойні, Крук нават не збіраўся спыняцца на пагорку, хаця, безумоўна, не мог не заўважыць яго ў шэрым месяцовым святле: ён і не думаў сядзець ды чакаць, пакуль яго атакуюць, не планаваў рабіць прывалу да канца ночы і быў апантаны адным, напляваўшы на правілы і законы — распачаць бітву тут і цяпер. Што маглі зрабіць збітыя з тропу разведчыкі? Яны разбіраліся ва ўсіх магчымых вайсковых хітрасцях, акрамя гэтай, а таму проста краліся за ім рыссю пад страхам выкрыцця і жаласна перавываліся па-каёцку.

Вакол адважнай Тыгровай Лілеі гуртаваўся тузін найдужэйшых ваяроў. Раптоўна яны ўбачылі падступных піратаў, якія несліся на іх. Індзейцы мроілі пра перамогу, але цяпер заслона з іх вачэй упала. Ніякіх катаванняў Крука ля ганебнага слупа не будзе. Цяпер яны самі выправяцца на тагасветнае паляванне. Гэта было ясна як белы дзень. Але індзейцы былі б не індзейцы, калі б не апраўдалі сябе і свой род. Калі б яны хутка паўскоквалі на ногі, то яшчэ паспелі б пашыхтавацца ў трывалую абарончую фігуру, але звычай і племені забаранялі гэта. Даўно пісана, што годны індзеец не павінен у прысутнасці белага паказаць, што яго заспелі знянацку. І якім бы страшным ні было раптоўнае з'яўленне піратаў, сыны і дачкі народа Піканіні першую хвілю сядзелі нерухома, нават не міргнуўшы, быццам вораг прыйшоў на запрашэнне. Затым, высакародна не здрадзіўшы звычай, яны

выхапілі зброю, і паветра напоўнілася ваяўнічымі воклічамі. Але было ўжо позна.

Мы не будзем апісваць тую сечу (так, гэта была не проста бітва, а сапраўдны крываваы памол). У тую ноч склалі галовы многія слаўныя індзейцы Піканіні. Але яны былі адпомшчаныя: за Галоднага Ваўка заплаціў Альф Мэйсан, які больш не патрывожыць Карыбскія воды, апроч яго на полі брані палі Геа, Скоўры, Чэс, Тэрлі і Фогерці-Псіна. Тэрлі загінуў ад бязлітаснага тамагаўка Магутнага Малога Ягуара, які разам з Тыгровай Лілеяй і рэшткамі племені прасякаў дарогу скрозь пірацкае войска.

Ці варта моцна асуджаць Джэймса Крука за абраную падступную тактыку — вырашаць гісторыкам. Калі б ён чакаў на вяршыні пагорка правільнага часу, магчыма, ён сам і яго людзі былі б забітыя, і па-справядлівасці мы мусім пра гэта памятаць. А вось папярэдзіць супернікаў пра намер ваяваць па-новаму ён сапраўды мусіў. З іншага боку, тады б прапаў момант нечаканасці і “новая” стратэгія страціла б сэнс... Так што пытанне неадназначнае. Зрэшты, можна сапраўды захапляцца вострым розумам, які вымысліў такую нахабную тактыку, і халоднай вынаходліваасцю, з якой яна была рэалізавана.

130

Што сам Крук думаў пра сябе ў тую слаўную хвіліну? Гэта хацелася б ведаць і ягоным верным сабакам, якія, цяжка дыхаючы і выціраючы кінжалы ды шаблі, трымаліся падалей ад ягонага крука і пужліва пазіралі спадылба на гэтую выбітную асобу. У сэрцы капітана мусіла віраваць трыумфальная радасць, але гэтага не адбівалася на ягоным абліччы. Ён — сама таямніца: заўжды пануры і самотны, ён ад пачатку і да канца быў не такі, як яго памагатыя, — і целама, і духам.

Начны паход яшчэ не скончаны, бо Крук прыйшоў не для таго, каб знішчыць індзейцаў. Яны былі пчоламі, якіх ён выкурыў з вулея, але цяпер надышоў час дабрацца да мёду. То бок — да Пітэра Пэна. Дабрацца да Пэна, Вэндзі ды іх сямейкі, але галоўнае — Пэн.

Пітэр быў досыць мілым хлопчыкам, застаецца толькі дзівіцца, чаму здаровы мужык так яго ненавідзіць. Ніхто не адмаўляе, што хлопец кінуў руку Крука на з’ядзенне Кракадзілісе, але

і гэта, і нават пастаянная пагроза жыццю, да якой прывяла кракадзіліна неадступнасць, наўрад ці могуць апраўдаць бязлітасную і апантаную помслівасць капітана. Праўда ў тым, што нешта ў Пітэры было такое, што даводзіла Крука да шаленства. Гаворка не пра адвагу, прыемную знешнасць, не пра... Ладна, няма чаго хадзіць коламі, мы ўсе выдатна ведаем, што гэта, і зараз агучым. Гэта Пітэрава задзірыстасць.

Яна дзейнічала Круку на нервы — ад яе ў капітана нават сталёвы кіпцюр дрыгаўся. Па начах яна не давала яму спаць, як назойлівая муха. Пакуль Пітэр быў жывы, знясілены Крук адчуваў сябе львом у клетцы, у якую тыркаецца верабей.

Засталася адна задача: як прабрацца ўніз, у дом, або як заслаць туды сваіх піратаў. Прагныя вочы капітана бегалі ў пошуках самага худога з каманды. Піраты спрабавалі ўнікнуць ягонага позірку, бо ведалі, што вагацца ён не будзе, і, калі не ўлезеш, то цябе прапіхнуць кайлом.

А хлопчыкі — як яны? Апошні раз мы бачылі іх пры першым ляскаце зброі, калі яны застылі, як певень пасля кукарэка, з раскрытымі ратамі і працягнутымі да Пітэра рукамі. Цяпер раты закрытыя і рукі спакойна апушчаны. Гармідар наверсе аціх амаль гэтаксама раптоўна, як і ўсчаўся, прайшоў, як моцны парыў ветру. Яны ведалі: іхні лёс цяпер прадвызначаны.

Хто перамог?

Піраты прыпалі да дрэў-уваходаў. Яны пачулі пытанне, што хвалявала кожнага хлопчыка, і адказ Пітэра на яго.

— Калі перамаглі індзейцы, — сказаў ён, — на знак перамогі яны праб'юць у барабаны.

Тады Смі знайшоў індзейскі барабан і сабраўся яго разламаць.

— Вы больш ніколі не пачуеце гэтага паганага барабана, — прамармытаў ён сам сабе, бо стаяла абсалютная цішыня.

Але наўздзіў капітан Крук спыніў яго і даў знак пагрукаць у гэты барабан. Да Смі пачаў даходзіць сэнс жудаснага загаду. Напэўна, ніколі раней гэты прастачына не зведваў такога захаплення, як цяпер. Смі двойчы прабіў у барабан, і ўсе прыціхлі ды прыслухаліся.

— Барабан! — пачулі злачынцы крык Пітэра. — Індзейцы перамаглі!

Кінутыя на волю лёсу дзеці азваліся радасным воклічам, які гучаў для цёмных пірацкіх сэрцаў як музыка. Амаль адразу ўсе зноў развіталіся з Пітэрам. Гэта збянтэжыла піратаў, але ўсе іншыя пачуцці заглушыла радасць, што вораг зараз сам вылезе наверх. Яны перазірнуліся з ухмылкай і моўчкі пацёрлі рукі. Джэймс Крук аддаў загад: “Па чалавеку на дрэва, астатнія — шыхтуйся ў лінію вунь там, падалей”.

Вы верыце ў фэй?

Лепей як мага хутчэй дарасказаць усе гэтыя жахі. Першым выскачыў са свайго дрэва Кучар. Ён вылецеў прама ў рукі Чэка, той перадаў яго Смі, той перадаў яго Старкі, той перадаў яго Білу Джуксу, той перадаў яго Доўбню, і так яны перакідвалі хлопчыка з рук у рукі, пакуль той не апынуўся ля ног чорнага пірата. Гэтак жа бязлітасна з дрэў павыхоплівалі астатніх жыхароў падземнага дома і паперакідвалі іх з рук у рукі, як бяздушныя мяхі.

Іначай абышліся толькі з Вэндзі, якая выйшла апошняй. З іранічнай галантнасцю Крук прыўзняў перад ёй капялюш, прапанаваў руку і правёў туды, дзе ўжо сядзелі іншыя з кляпамі ў роце. Ён зрабіў гэта настолькі элегантна і вытанчана, што проста зачараваў яе і яна не паспела спалохацца. Прабачым ёй, бо ўсё ж такі яна звычайная маленькая дзяўчынка.

134

Магчыма, я дарэмна выдаю, як Крук прыемна ўразіў Вэндзі, але раблю я гэта толькі таму, што гэтая ейная хвілінная слабасць прывяла да сур'ёзных наступстваў. Калі б яна адмовілася ад яго дапамогі (а мне надта карцела менавіта так і напісаць), яе б пашматалі, як астатніх, ды кінулі б да кучы, і тады Крук не пабачыў бы, як звязваюць хлопчыкаў. А без гэтага ён бы не раскрыў сакрэт Малога і не ўчыніў бы паскуднага замаху на жыццё Пітэра.

Каб хлопчыкі не маглі паляцець, іх згіналі напалам — калені да вушэй — ды звязвалі. Крук загадаў узяць дзевяць аднолькавых вярвак. Усё ішло па плане, пакуль не надышла чарга Малога: ён аказаўся не раўнуючы той упарты пакунак, які ты абвязваеш так і гэтак, але ў выніку даўжыні вяроўкі не хапае, каб завязаць сам вузел. Піраты раз'ятрана таўхлі яго, як мы раздражнёна тузаем той пакунак, хоць лагічнай было б злавацца на вяроўчыну. Як ні дзіўна, менавіта Крук сказаў ім, што досыць мучыцьмальца. Капітан трыумфальна, па-ліхадзейску скрывіў рот. Пакуль ягоныя

людзі безвынікова пацелі (бо штораду, як яны звязвалі “пакунак” у адным месцы, ён развязаўся ў другім), Крук неадрыўна ўглядаўся ў самога Малога, шукаючы прычыны гэтай няўдачы, і вось радасная ўсмешка засведчыла, што ён іх знайшоў. Малы збялеў ад страху, зразумеўшы, што капітан раскрыў ягоную таямніцу: калі такі раскормлены хлапчына пралазіць праз дрэва, значыць, і дарослы мужык зможа. Бедны Малы, варты жалю больш за астатніх, — яго ахапіла роспач, бо ён падвёў Пітэра і горка шкадаваў аб зробленым. У спякоту ён не мог спыніцца і піў ды піў ваду, і дапіўся да таго, што яго добра так распёрла, але замест таго, каб схуднець пад уласнае дрэва, ён, нікому не сказаўшы, пашырыў яго пад свой новы памер.

Задаволены здагадкай, Крук не сумняваўся: гэтым разам Пітэру не ўцячы ад наканавання. Але ніводным словам пірат не выдаў дзёрзкага плана, што нарадзіўся ў пячорах яго свядомасці. Ён толькі даў знак, каб палонных адправілі на карабель, а ён, маўляў, пабудзе тут адзін.

А як іх пераправіць? Скручаных вярхоўкамі іх можна было хіба што скаціць з пагорка як бочкі, але большая частка дарогі ляжала праз балоты. Геній капітана вырашыў і гэтую задачу: Крук паказаў, што хатка Вэндзі можа быць выдатным транспартам. Дзяцей закінулі ўнутр, і чацвёрта дужых піратаў паднялі яе на плечы ды панеслі, астатнія ж валачыліся побач. Спяваючы сіпатым пірацкім хорам, дзіўная працэсія скіравалася ў лес. Невядома, ці плакаў нехта з дзяцей, — нават калі так, то песня заглушала плач. Як толькі хатка знікла ў гушчары, з коміна пацягнуўся невялічкі, але горды дымок, быццам кідаючы Круку выклік.

Капітан заўважыў яго, і гэта саслужыла дрэнную службу Пітэру. Дзёрзкі дымок знішчыў любое каліва жалю, якое магло цепліцца ў грудзях ашалелага пірата.

Застаўшыся адзін у прыцемках, Крук падкраўся да дрэва Малога і ўпэўніўся, што зможа па ім спусціцца. Затым ён надоўга задумаўся. Пакінуты на траве капялюш быў кепскім знакам. Лёгкі ветрык асвяжаў валасы пірату. Задумы ягоныя былі чорныя, як ноч, а вочы сінія, як валожкі. Ён уважліва прыслухоўваўся да кожнага гуку, што далятаў з-пад зямлі, але там было гэтак жа

ціха, як і зверху. Падземны дом, здавалася, быў чарговым пустым жытлом сярод пустыні нашага быцця. Што Пітэр? Спіць? Або стаіць нападгатове каля падножжа дрэва з кінжалам у руцэ?

Быў толькі адзін спосаб высветліць гэта — спусціцца ўніз. Крук акуратна зняў ды паклаў на зямлю плашч і, закусіўшы да крыві губу, сунуўся ў дрэва. Ён быў смелым чалавекам, але на імгненне замёр і выцер лоб, з якога градам ліўся пот. А потым, моўчкі, адправіўся ў невядомасць.

Ён спакойна апусціўся да самага нізу камля і зноў застыў нерухома, хапаючы паветра. Калі вочы прызвычаліліся да цьмянага святла, ён змог адрозніваць асобныя прадметы. Але адзіным, што ён доўга шукаў сквапным позіркам і ўрэшце знайшоў, быў вялізны ложкак. На ложку спаў Пітэр.

Пасля сыходу хлопчыкаў і Вэндзі Пітэр, не здагадаючыся пра трагедыю, якая разгарнулася на версе, працягваў весела граць на дудцы: канечне, гэта былі звычайныя нікчэмныя спробы даказаць самому сабе, што яму пляваць. Затым ён вырашыў на злосць Вэндзі не прымаць мікстуру. Тады ён лёг на ложкак, проста так, без ніякай посцілкі ці коўдры, каб дапячы Вэндзі яшчэ больш, бо яна заўжды прымушала іх накрывацца: маўляў, у любы момант уначы табе можа стаць халодна. Тут ён ледзь не заплакаў, але яму стукнула ў галаву, што Вэндзі б зусім засмуцілася, калі б ён замест гэтага рагатаў. Ён выдаў свой самы задзірысты смех і, гэтак смеючыся, заснуў.

Часам, хоць і рэдка, Пітэр бачыў сны. Яны даваліся яму з бо-лем і пакутамі. Пітэр сніў іх гадзінамі, скавытаў і румзаў, але доўга не мог прачнуцца. Мабыць, яны былі звязаныя з загадкай яго існавання. У такіх выпадках Вэндзі звычайна падымала яго з пасцелі, садзіла на калені і ласкава супакойвала нейкімі асаблі-вымі словамі, а калі ён заціхаў, то клала назад, асцярожна, каб не пабудзіць, — так ён не ведаў, што зганьбіўся перад ёю. Але гэтым разам яму нічога не снілася. Адна рука звісала да падло-гі, адна нага сагнутая, ды ў прыадкрытым роце, з якога вызіралі перлінкі, замёр няскончаны смех.

Такім безабаронным знайшоў яго Джэймс Крук. Ён моўчкі стаяў ля каранёў дрэва, глядзячы праз увесь пакой на свайго

ворага. Няўжо ні кропелькі жалю не з’явілася ў ягоным змрочным сэрцы? Насамрэч гэты чалавек не быў увасабленнем абсалютнага зла. Ён (як я ўжо казаў) любіў кветкі і прыгожую музыку (і сам, дарэчы, даволі някепска граў на клавесіне). Няхай усе ведаюць: гэтая нявінная сцэна глыбока яго ўзрушыла. На імгненне верх у ім узяла найлепшая частка ягонай душы, і ён мог бы тут жа неахвотна вылезці па дрэве наверх, калі б не адна акалічнасць.

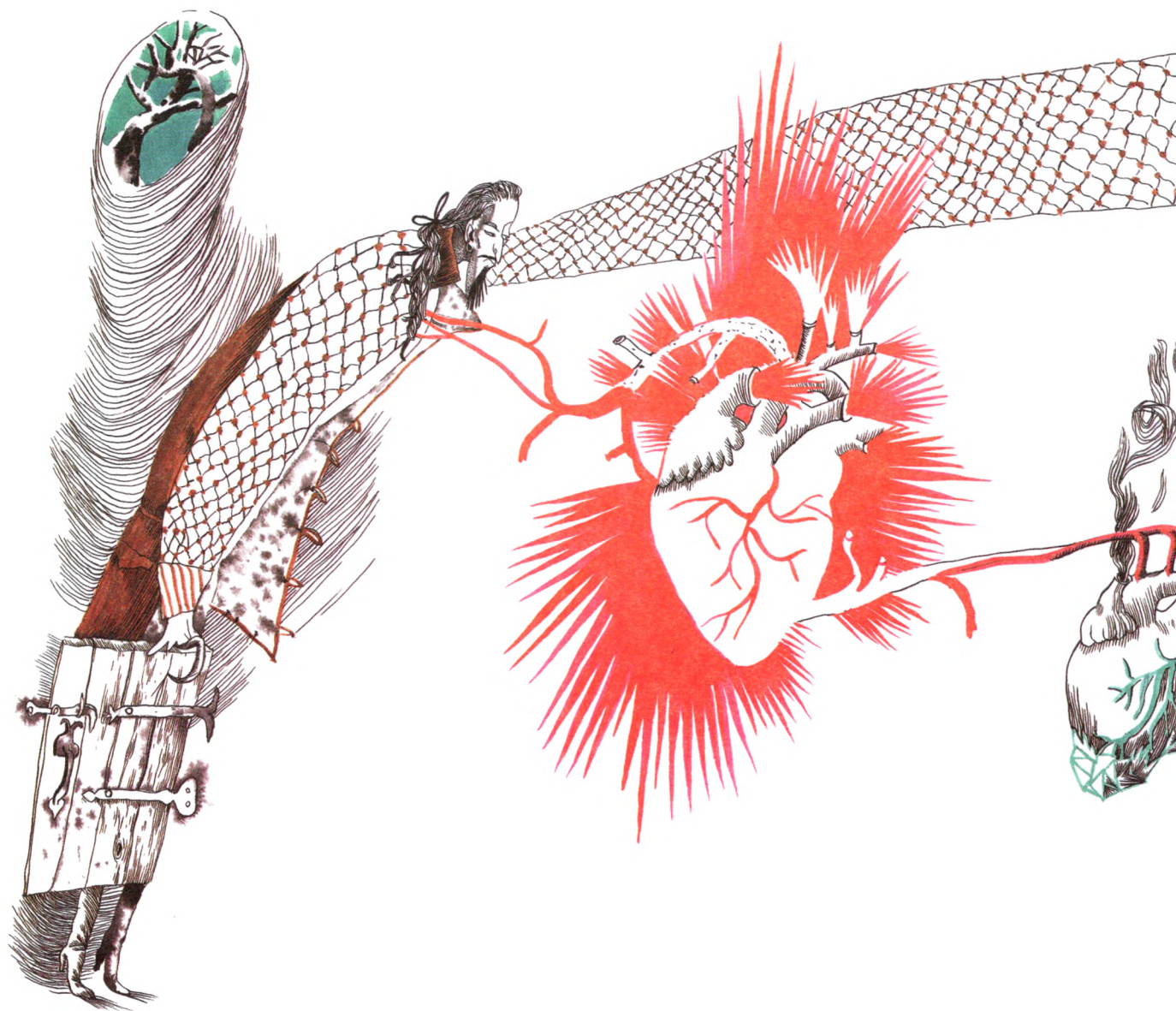
Крука спыніў надзвычай нахабны выгляд Пітэра ў сне. Рот разяўлены, рука звісае, калена выпнута: усё гэта ўвасабляла задзірыстасць і пыху. Спадзяюся, такая карціна больш ніколі не трапіцца на вочы настолькі датклівай у гэтых пытаннях асобе! Сэрца чорнага пірата ўміг счарсцвела. Калі б яно разарвалася на тысячы аскепкаў, то кожны з іх насуперак усяму кінуўся б на сонную істоту.

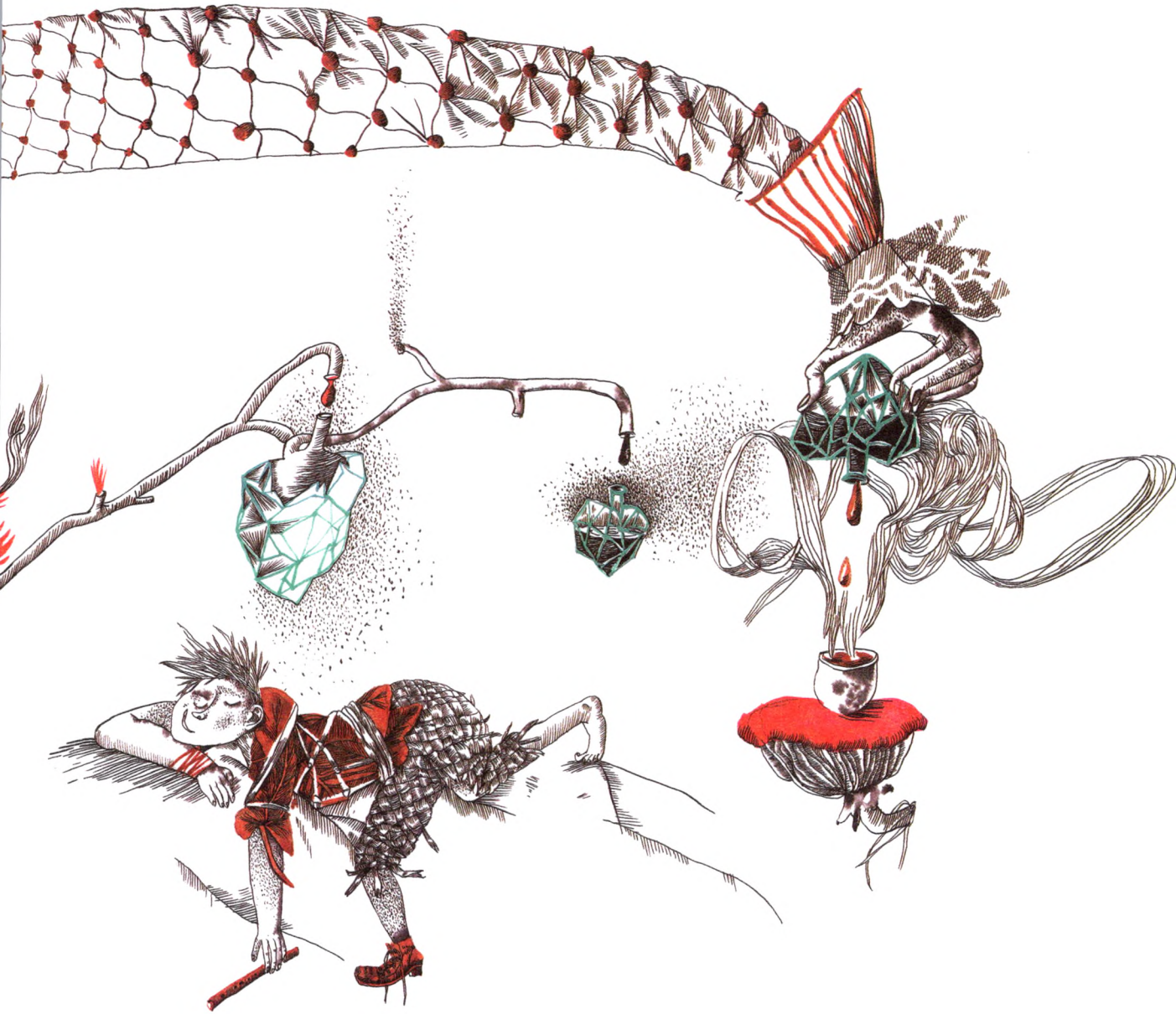
Невялікая лямпа слаба асвятляла ложак, а сам Крук заставаўся ў цемры. Ён асцярожна ступіў наперад, але натыкнуўся на перашкоду: дзверцы, што вялі з дрэва Малога, не даходзілі да верху праёма, і Крук увесь гэты час глядзеў па-над імі. Ён прасунуў руку і давай намацаваць засаўку, але тая аказалася занадта нізка, і ён не мог да яе дабрацца. Каб жа яе! Апрача таго, яго хвораму ўяўленню здалося, што Пітэрава задзірыстасць разрастаецца, і Крук стаў ляпаць па дзвярах ды насеў на іх усім целам. Няўжо зацяты вораг ізноў уратуецца?

Стоп, што гэта? Агеньчык у воку капітана зачапіўся за мікстуру на палічцы. Да яе можна дацягнуцца. Крук адразу сцяміў, што да чаго, — гэта значыць, сонная істота ў ягоных руках.

Каб не здацца жывым, Крук заўсёды меў пры сабе атруту — сумесь ядавітых парашкоў з розных пярсцёнкаў з сакрэтам, што трапляліся яму падчас пірацкіх нападаў. Ён доўга кіпяціў мешаніну, пакуль не атрымаў невядомую навуцы жоўтую вадкасць, якая, мажліва, была найстрашнейшай атрутай на свеце.

Ён дадаў у кубачак Пітэра пяць кропель гэтай вадкасці. Рука дрыжэла — зрэшты, хутчэй ад радасці, чым ад сораму. Ён знарок не глядзеў на Пітэра, але не таму, што баяўся нешта сапсаваць, а каб не праліць ані кропелькі атруты. Потым ён кінуў на сваю

ахвяру доўгі зларадны позірк, рэзка павярнуўся і ўспоўз назад у дрэва. Калі ён выбраўся наверх, можна было падумаць, быццам сам дух зла вырваўся з няволі. Ён надзеў капялюш набакір, закруціўся ў плашч, быццам спрабуючы захінуцца ад ночы, хаця сам быў чарнейшы за ўсё навокал, і, мармычучы нешта пад нос, знік між дрэў.

А Пітэр спаў далей. Свечка заплыла воскам і згасла, пакой ахутаў змрок, а ён усё спаў. Было ўжо, напэўна, не менш як дзесяць гадзін паводле Кракадзіліхі, калі ён рэзка прачнуўся і сеў на ложку. Ён не ведаў, што яго пабудзіла. Але тут ён пачуў, як нехта ціхенька грукае ў дзверы ягонага дрэва. У начной цішы акуратнае пастукванне падавалася амаль злавесным. Пітэр намацаў у цемры свой кінжал і моцна сціснуў яго ў руцэ. А потым прамовіў:

— Хто там?

Доўга не было ніякага адказу, а потым зноў пачуўся стук.

— Ты хто такі?

Ніякага адказу.

Яго працялі дрыжкікі — а ён любіў, калі яго праціналі дрыжкікі. Двума скачкамі ён дабраўся да дзвярэй. У адрозненне ад дзвярэй Малога, гэтыя даходзілі даверху, і што было за імі, невядома. Той, хто быў звонку, таксама нічога не бачыў.

— Пакуль ты не адгукнешся, я не адчыню! — крыкнуў Пітэр.

Тады нарэшце госць загаварыў, быццам званочак зазвінеў:

— Пусці мяне, Пітэр.

Гэта была Дзінь. Ён адразу адчыніў дзверы. Яна ўсхвалявана заляцела ўнутр — твар заліты чырванню, сукенка выпацканая гразюкай.

— Што здарылася?

— Ты не паверыш! — завішчэла Дзінь. — Адгадай з трох разоў.

— Давай выкладвай, — гаркнуў Пітэр.

І адным даўжэзным, як стужка, што фокуснікі дастаюць з цыліндра, граматычна няправільным сказам яна расказала пра захоп Вэндзі і хлопчыкаў.

Сэрца Пітэра шалёна заскокала. Вэндзі звязаная на пірацкім караблі! Тая Вэндзі, якая любіла, каб усё было як трэба.

— Я выратую яе! — крыкнуў ён і кінуўся да зброі.

У скачку ён паспеў падумаць, як ён можа парадаваць Вэндзі. Так, выпіць лекі!

Ягоная рука пацягнулася да мікстуры.

— Не! — залямантавала Дзінь, якая чула, што Крук мармытаў пра свой учынак, пакуль нёсся па лесе.

— Чаму не?

— Там атрута!

— Атрута? Хто мог іх атруціць?

— Крук!

— Не дуры галавы. Як ён мог сюды пралезці?

На жаль, у Дзінь не ставала ўцямнага тлумачэння, бо яна нават не ведала таямніцы дрэва Малога. Але словы самога Крука не пакідалі месца для сумневу. Кубак быў атручаны.

— Да таго ж, — сказаў Пітэр, поўнасьцю ўпэўнены ў сабе, — я ні на хвіліну не заснуў.

Ён узняў кубак. Няма часу для слоў — час для ўчынкаў. Дзінь маланкай кінулася да яго і, апынуўшыся між смяротным напоем і вуснамі Пітэра, выпіла ўсё да кроплі.

— Дзінь, ты здурнела, гэта мае лекі!

Але яна не адказала. Яна проста неяк нязвыкла кружляла ў паветры, быццам ліст, што спадае долу.

— Што з табой? — спалохаўся Пітэр.

— Там была атрута, Пітэр, — ціха сказала яна, — я паміраю.

— Дзінь, ты што, выпіла, каб мяне ўратаваць?

— Так.

— Але чаму, Дзінь?

Цяпер крылы ледзь трымалі яе, але ў адказ яна села яму на плячо, з любоўю ўшчыкнула за нос і шагнула на вуха: “Ну ты і ёлупень”, — а потым, кульгаючы, даляцела да сваіх пакояў і легла на ложка.

Пітэр у адчаі ўпаў на калені, і ягоная галава амаль закрыла ўваход у паглыбленне ў сцяне. Феіна святло з кожнай хвілінай слабела, і Пітэр ведаў, што калі яно зусім згасне, Дзінь не стане. А ёй было вельмі прыемна, што ён плача, яна падставіла пальчык і глядзела, як слёзы капаюць на яго, а потым сцякаюць долу.

Ейны голас зрабіўся такім ціхім, што спачатку яе словы было не разабраць, што яна кажа. Але ўрэшце ён разабраў. Дзінь гаварыла, што ёй можа стаць лепш, калі дзеці будуць верыць у фей.

Пітэр узмахнуў рукамі. Дзеці былі далёка, а вакол панавала ноч, але ён звярнуўся да ўсіх, каму цяпер снілася Неверляндзя, і хто, значыць, насамрэч быў нашмат бліжэй, чым ты думаеш. Ён звярнуўся да хлопчыкаў і дзяўчатак у піжамах ды голых індзейскіх дзяцей, што спяць у гамаках паміж дрэў.

— Вы верыце ў фей? — крыкнуў ім Пітэр.

Дзінь нават прыўзнялася на ложку, так ёй карцела дазнацца, як вырашыцца ейны лёс.

142

Удалечыні гучалі галасы. Ёй падалося, што яны кажуць: “Верым”. Але раптам яна памылілася?

— І што яны казалі? — удакладніла яна ў Пітэра.

— Калі вы верыце, — закрычаў ён усім, — то плясніце ў далоні, не дайце Дзінь памерці.

Пачуліся воплескі.

Праўда, некаторыя не пляскалі.

Нейкія паскуднікі нават шыкнулі...

Воплескі рэзка сціхлі — гэта спалоханыя мамы кінуліся да дзіцячых ложкаў, каб праверыць, ці ўсё добра. Але Дзінь была ўратаваная. Спачатку яе голас памацнеў, потым яна паднялася з пасцелі — і вось ужо мітусіцца па пакоі, вясёлая і дзёрзкая, як і раней. Яна нават не здагадалася падзякаваць тым, хто ў яе верыў, затое ёй вельмі хацелася дабрацца да тых, хто там шыкаў.

— А цяпер гайда ратаваць Вэндзі!

Пітэр скінуў лішню вопратку, каб не замінала, абвешаўся зброяй і вылез са свайго дрэва, каб ляцець на пошукі сяброў. Акурат у гэты момант з-за хмараў выплыў яркі месяц. Была б воля Пітэра, ён бы выбраў для выправы цёмную ноч. Тады б ён мог ляцець, трымаючыся бліжэй да зямлі, і пільнаваць, каб нічога незвычайнага не схавалася ад ягоных вачэй. Але калі нізка ляцець у гэткім міготкім святле, то цень будзе прадзірацца праз дрэвы і ўстрывожаныя птушкі папярэдзяць хітрага ворага пра яго набліжэнне.

Пітэр пашкадаваў, што некалі даваў птушкам Неверляндый розныя дзіўныя імёны: ад гэтага яны зусім здзічэлі, і цяпер з імі амаль немагчыма знайсці агульную мову.

Яму заставалася па-індзейску паўзці па зямлі — у гэтым ён, на шчасце, быў мастак. Але куды паўзці — бо ж няма пэўнасці, што дзяцей павялі менавіта на карабель. Лёгкі сняжок замёў усе сляды, і мёртвая цішыня запоўніла востраў, быццам сама прырода моўчкі замёрла ў жаху ад нядаўняй бойні. Пітэр некалі быў навучыў дзяцей некаторым хітрасцям жыцця ў лесе, якія ён пераняў ад Тыгровай Лілеі і Дзінь-Бом. Ён ведаў, што, апынуўшыся ў небяспецы, яны ўспомняць пра іх. Малы, калі ўдасца, будзе рабіць засечкі на дрэвах, Кучар раскідае па дарозе насенне, а Вэндзі акуратна пакіне навідавоку хустачку. Але каб убачыць гэтыя знакі, патрэбна раніца, а ён не мог чакаць.

Ані гуку, ані руху, нічога жывога, толькі Кракадзіліха прапаўзла побач. Пітэр добра ведаў, што раптоўная смерць можа заціцца за наступным дрэвам або падпільнаваць адзаду.

І ён рашуча прамовіў клятву:

— Гэтым разам або Крук, або я!

У наступнае імгненне Пітэр поўз наперад як змяя, а па асветленых месяцам мясцінах рухаўся перабежкамі. Ён прыціскаў палец да вуснаў і трымаў кінжал напаягове. Ён быў страшэнна шчаслівы.

Пірацкі карабель

Па-над бухтай капітана Кіда, што месціцца ля вусця Пірацкай ракі, пабліскваў зялёны агеньчык, які паказваў, дзе стаў на якар брыг “Вясёлы Роджэр”. Гэта быў быстраходны карабель, увесь зарослы брудам ад носа да кармы і агідны да кончыка мачты, чорны і брыдкі, як зямля, пакрытая выдраным жгўцом пер’ем. Сапраўдны марскі драпежнік, ён амаль заўжды заставаўся без аховы, бо адзін толькі гук ягонага імені наводзіў на ўсіх страх.

Карабель агарнула покрыва ночы, і праз яго да берага не даятала ні зыку. Праўда, ніякіх зыкаў на палубе і так не было, хіба што чуўся стукат швейнай машынкi, за якой сядзеў кранальны Смі, як заўжды, працавіты і пачцівы, само ўвасабленне нягегласці. Не ведаю, як яму ўдавалася быць настолькі невымоўна кранальным, магчыма, гэта таму, што ён сам так кранальна аб гэтым не здагадаўся. Нават людзі моцныя паспешліва адварочваліся, каб не глядзець на яго, і неаднойчы летнім вечарком ён выклікаў у Крука слёзы замілавання. І пра гэта, як і пра многае іншае, Смі таксама не падазраваў.

Некалькі піратаў удыхалі смярдзючыя начныя пахі, абапершыся на фальшборт, іншыя няўклюдна разлегліся каля бочкі ды гулялі ў косці, а чацвёрэ самых стомленых, якія цягнулі хатку праз увесь востраў, ляжалі ніцма прама на палубе. Але нават у сне яны спрактыкавана адкочваліся то ў адзін, то ў другі бок, каб Крук, праходзячы побач, выпадкова не чапануў іх сваім жалезным гакам.

Крук задуменна пахаджаў туды-сюды. Неспасцігальны чалавек! Гэта быў ягоны зорны час. Пітэр назаўсёды прыбраны з дарогі, а астатнія мальцы сядзяць на караблі і неўзабаве выправяцца па дошцы насустрач смерці. З таго часу, як ён спра-

вадзіў Сільвера за борт, гэта быў самы люты ягоны ўчынак. Хі-ба здзівіўся б мы, ведаючы, якой бывае капітанавы пыха, калі б цяпер ён стаяў на палубе як парус, надзьмуты ветрам свайго поспеху?

Аднак у ягонай хадзе не было трыумфу, ён крочыў стрыманна, адпаведна ходу ўласных змрочных думак. Джэймс Крук быў глыбока прыгнечаны.

Гэта нярэдка здаралася з ім у начной цішы, калі ён заставаўся сам-насам з сабой на палубе карабля. Проста ён быў наймаверна адзінокі. Гэты выключны чалавек найбольш самотна пачуваўся акурат сярод марскіх ваўкоў са сваёй каманды. Бо між імі была непераадольная прова.

Крук — гэта ягоны псеўданім. Калі раскрыць сапраўднае імя гэтага пірата, то нават сёння ва ўсёй Англіі адняло б мову. Але той, хто ўмее чытаць між радкоў, ужо мусіў быў здагадацца, што Крук колісь наведваў знакамітую прыватную школу, і яе традыцыі і звычкі не пакінулі яго, як не пакідае нас прыдбанае аднойчы ўменне трымаць сябе і густоўна апранацца. Зрэшты, збольшага гэтыя традыцыі сапраўды былі звязаныя з уменнем густоўна апранацца. Нават цяпер для яго было абсалютна непрымальным падняцца на борт карабля ў тым самым убранны, у якім ён гэты карабель толькі што захапіў. Апрача таго, ён усё яшчэ заставаўся верны сутулай паходцы, якая назаўжды прыстае да навучэнцаў такіх школ. Але найбольш ён цаніў добрыя манеры.

Добрыя манеры! Як бы нізка ён ні паў, ён ніколі не забываў, што гэта — самае галоўнае. Дзесьці ўдалечыні яму чулася скрыгаценне іржавых дзвярэй, яно працінала яго — цюк-цюк-цюк, — быццам стук малатка ў бяссонную ноч.

“Ты сёння годна паводзіўся?” — гучала неадступнае пытанне.

“Слава, слава... Гэтая бліскучая цацка сёння мая”, — выгукнуў ён.

“А як гэта стасуецца з добрымі манерамі — праславіцца?” — цюк-цюк, далятала пытанне са школьных часоў.

“Я адзіны, каго баяўся Сільвер, — настойваў ён. — А Сільвера баяўся нават сам Флінт...”

“Сільвер, Флінт... ніяк не згадаю, дзе яны вучыліся?” — абарвалі Крука.

Найжахлівейшай была думка пра тое, ці не дрэнныя гэта манеры — думаць пра добрыя манеры?

Гэтае пытанне раздзірала яго знутры кіпцем, вастрэйшым за ўласны жалезны крук. Кіпець драў яго, а пот сцякаў кроплямі па васковым твары і далей — на камзол. Капітан пастаянна абціраўся рукавом, але гэта не дапамагала.

Не варта зайздросціць Круку.

Раптам да яго падступіла прадчуванне хуткай смерці. Быццам бы ў гэтае імгненне жудасная клятва Пітэра даляцела да карабля. Крука апанавала жаданне зрабіць перадсмяротную прамову, бо магчыма, потым на гэта не застанецца часу.

— Было б лепей для Крука, — закрычаў ён у нікуды, — каб у ім было паменей пыхі!

Толькі ў самыя чорныя часы Крук звяртаўся да самога сябе ў трэцяй асобе.

— Ніхто з дзяцей мяне не любіць!

Дзіўна, але раней гэта яго ніколі не турбавала, мабыць, швейная машынка навеяла яму такія думкі. І ён доўга бурчэў нешта сабе пад нос, утаропіўшыся ў Смі, які спакайнюсенька падшываў нейкую адзежыну, упэўнены, што ўсе дзеці яго баяцца.

Баяцца яго? Баяцца Смі?! На караблі сёначы не засталася дзіцяці, якое б яшчэ не паспела яго палюбіць. Чаго ён толькі ні рабіў — казаў ім брыдкія, нават страшныя рэчы, пляскаў іх даланёю (кулаком біць не мог), але яны штораду толькі больш да яго прывязваліся. Майкл нават прымерыў ягоныя акулеры.

Абвесціць беднаму Смі, што дзеці ад яго ў захапленні і лічаць мілым? Круку не раз карцела так і зрабіць, але гэта падавалася яму надта бесчалавечным. Замест таго ён пачаў круціць у мазгах гэтую галаваломку: чаму яны лічаць Смі мілым? Ён учапіўся за задачку і следаваў за ёю на нюх, як сабака. Калі Смі робіць уражанне мілага, то дзякуючы чаму? Жудасны адказ нечакана прыйшоў сам — добрыя манеры!

Няўжо ў боцмана добрыя манеры, а сам ён пра іх нават не падазрае? Дык гэта ж увогуле найлепшыя манеры!

Тут Крук успомніў, што ў элітны клуб Ітанскага каледжа прымалі толькі тады, калі дакажаш, што пра свае добрыя манеры ты і не здагадваешся.

З лютам крыкам ён занёс жалезную руку над галавой Смі, але стрымаўся. Яго спыніла думка: “Закалоць чалавека за добрыя манеры — гэта як называецца?” — “Дрэнныя манеры!”

Няшчасны Крук быў знясілены і пануры, ён упаў долу, як зрэзаны бутон. Піраты вырашылі, што капітан некуды адышоўся, і дысцыпліны як не бывала. Яны зладзілі гулянку ды п’яныя танцы, што досыць хутка вярнула Крука на ногі. Усе сляды чалавечай слабасці зніклі, быццам яго абдалі вядром вады.

— Ціха, вы, свалата, — загарлаў капітан, — а то насаджу на якар! Вэрхал супыніўся.

— Усе дзеці надзейна закаваныя, каб не зляцелі?

— Так ёсць, капітан.

— Тады вядзіце іх на палубу.

Бедных палонных, усіх, апроч Вэндзі, выцягнулі з трума і пашыхтавалі ў шарэнгу перад капітанам. Спачатку падавалася, што ён не заўважае іх прысутнасці. Ён зручна расцеўся на палубе і, не зусім трапляючы ў ноты, мармытаў урывак нейкай непрыстойнай песні ды тасаваў калоду карт. Час ад часу святло ад цыгараў кідала водбліскі на ягоны твар.

— Шасцёра з вас, падшыванцы, — урэшце ажывіўся ён, — пройдуцца па дошцы сёння ноччу, а дваіх я вазьму юнгамі. Хто гатовы далучыцца да нашай каманды?

Яшчэ ў труме Вэндзі іх павучала: “Не пярэчце яму без прычыны”. Таму Балабол ветліва выступіў наперад. Яго цягнула на ваніты ад самой ідэі наймацца да такога чалавека, але інстынкт падказваў, што больш абачліва будзе скінуць адказнасць на адсутную тут Вэндзі. І хаця ён па жыцці быў трохі недапечаны, але выдатна ведаў: толькі мамы гатовы ўзяць адказнасць на сябе. Усе дзеці ведаюць, што мамы такія і таму пагарджаюць імі і пры гэтым пастаянна карыстаюцца іх слабасцю.

Так што Балабол абачліва патлумачыў:

— Ведаеце, сэр, я не думаю, што мая мама хацела б, каб я стаў піратам. А твая, Малы?

Ён падміргнуў Малому.

— Думаю, што не, — адказаў той так сумна, нібыта хацеў, каб было наадварот. — А твая б хацела, Блізнюк?

— Не думаю, — сказаў першы блізнюк, скеміўшы, як і астатнія. — Гузак, а твая мама...

— Разгаворчыкі адставіць! — зароў Крук, і майстроў рыторыкі адцягнулі далей. — А ты, хлопча, — звярнуўся ён да Джона, — бачу, ты не баязлівец. Табе ніколі не хацелася стаць піратам, марачок?

Джон сапраўды, бывала, марыў зрабіцца піратам, калі рабіў д/з па мацемшы. Ён вельмі здзівіўся, што Крук абраў менавіта яго.

— Было неяк... Я хацеў, каб мяне звалі Крывавы Джэк, — сказаў ён сціпла.

— Імя як мае быць. Мы цябе так і назавём, падшыванец, калі далучышся да нас.

— А ты што наконт гэтага думаеш, Майкл? — спытаў Джон.

— А якое ў мяне будзе імя, калі я далучуся? — вырашыў удакладніць Майкл.

— Джо Чорная Барада, — адразу падаў ідэю Крук.

Натуральна, Майкл уразіўся.

— Што скажаш, Джон? — ён хацеў, каб Джон вырашыў за іх абаіх, а Джон хацеў, каб вырашыў Майкл.

— А ці застанемся мы вернападданымі брытанскага караля? — пацікавіўся Джон.

Капітан працадзіў скрозь зубы:

— Вы павінны будзеце прысягнуць мне, крыкнуўшы: “Далоў караля!”

Магчыма, паводзіны Джона дагэтуль не былі ўзорнымі, але тут ён выдаў ого-го што.

— Тады я адмаўляюся, — крыкнуў ён, стукнуўшы па бочцы проста перад Крукам.

— І я адмаўляюся! — крыкнуў Майкл.

— Няхай жыве Брытанія! — віскнуў Кучар.

Раз’юшаныя піраты надавалі ім плескачоў па губах, а Крук рыкнуў:

— Вы самі сабе падпісалі прысуд! Вядзіце іхнюю мамку ды рыхтуйце дошку.

Усё-ткі яны былі звычайнымі хлопчыкамі, а таму збялелі, калі пабачылі, як Джукс і Чэка нясуць дошку смерці. Але калі прывялі Вэндзі, яны стараліся выглядаць адважна.

Ніякіх слоў не хопіць, каб апісаць, як Вэндзі пагарджала гэтымі піратамі. Хлопчыкі ў пірацкай справе бачылі прынамсі нейкую рамантыку і прывабнасць, але ўсё, што бачыла Вэндзі, — брудная, гадамі нямытая пасудзіна. Люмінатары так зараслі гразюкай, што на шкле можна было накрэсліць пальцам: “Мурзы нехайныя”, — і яна, не стрымаўшыся, менавіта гэта на некаторых з іх і напісала. Але калі вакол сабраліся хлопчыкі, яна магла думаць толькі пра іх.

— Ну што, красуня, — соладка загаварыў капітан, — давядзецца табе сузіраць апошнія крокі сваіх гадаванцаў.

Як бы бездакорна ён ні трымаўся, але весці перамовы было цяжкай справай, і пот запэчкаў ягоны гафрыраваны каўнер. Раптам ён зразумеў, што Вэндзі ўзіраецца якраз у бруднае месца. Хуткім жэстам рукі ён паспрабаваў прыкрыць пляміну, але было позна.

150

— Яны памруць? — спытала Вэндзі, зірнуўшы на яго з такой непрыхаванай пагардай, што ён ледзь не страціў прытомнасць.

— Памруць, — адрэзаў ён. — Усім маўчаць! Паслухаем апошняе матчына слова да сваіх сыноў, — зларадна выгукнуў ён.

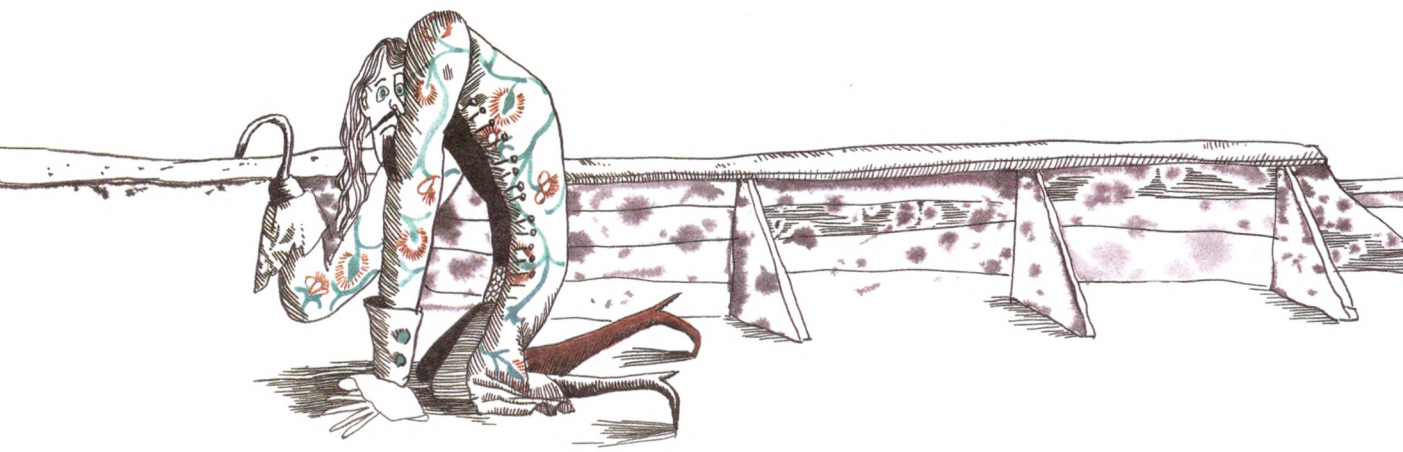
У гэты момант Вэндзі была непаўторнай.

— Вось мае апошнія словы, даражэнькія, — цвёрда загаварыла яна. — Я адчуваю, што мушу перадаць вам паведамленне ад вашых сапраўдных мам: “Мы спадзяемся, нашыя сыны памруць годна, як ангельскія джэнтльмэны”.

Нават піратаў праняло, і Балабол расхвалявана выкрыкнуў:

— Я апраўдаю надзеі сваёй мамы! А ты, Гузак?

— Апраўдаю! А ты, Блізнюк?

— І я. Джон, а ты?

Але тут да Крука вярнуўся голас.

— Прывяжыце яе! — загадаў ён.

Прывязаць Вэндзі да мачты пайшоў Смі.

— Слухай сюды, дарагуля, — шапнуў ён, — я выратую цябе, калі паабяцаеш стаць маёй мамай.

Але нават міламу Смі яна не магла гэтага паабяцаць.

— Лепш увогуле не мець ніякіх дзяцей, чым кагосьці з вас, — адказала яна з нязменнай пагардай.

Сумна прызнацца, але пакуль Смі прывязаў яе да мачты, ніхто з хлопчыкаў не зірнуў у ейны бок. Іх погляды былі прыкаваныя да дошкі: іх чакала апошняя дарога. Яны перасталі спадзявацца, што сустрэнуць канец мужа, бо іх думкі блыталіся. Неадрыўна глядзець на дошку і дрыжаць ад страху — усё, на што яны цяпер былі здольныя.

Крук ашчэрыўся і накіраваўся да Вэндзі. Ён сабраўся павярнуць яе тварам так, каб яна бачыла, як хлопчыкі адзін за адным ідуць па жардзіне і падаюць за борт. Але яму не было наканавана дайсці да яе і пачуць пакутны плач ды лямант. Замест гэтага ён пачуў нешта зусім іншае.

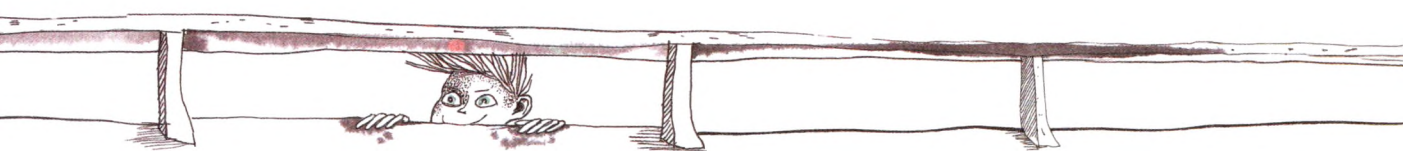
Жудаснае ціканне Кракадзіліхі.

151

Яго пачулі ўсе: піраты, хлопчыкі, Вэндзі. Яны тут жа павярнулі галовы ў адным кірунку. І зусім не ў бок вады, адкуль чуўся гук, а ў бок капітана. Было зразумела, што гаротная доля напаткае толькі яго аднаго, а яны з галоўных дзейных асобаў ператворацца ў глядачоў.

Гэта была карціна не для слабых духам: Крук перамяніўся проста на вачах, яго быццам падкасіла, і ён апаў камяком прама на тым месцы, дзе стаяў.

Ціканне неадступна набліжалася, і паперадзе яго мільгала страшная думка: Кракадзіліха вось-вось узлезе на борт карабля!

Нават жалезны крук бяздзейна павіс, нібыта ведаючы, што ўжо нічым не дапаможаш. Сустрэўшыся сам-насам з гэтакім страхам, любы іншы чалавек застаўся б нерухома ляжаць з заплюшчанымі вачыма там, дзе ўпаў, але выключны розум капітана ўсё яшчэ працаваў, і Крук папоўз на каленках па палубе як мага далей ад цікання. Піраты паважліва расступаліся перад ім, і толькі дабраўшыся да фальшборта, ён прахрыпеў:

— Схавайце мяне.

Піраты захілілі капітана і адвялі вочы, каб не бачыць наканаванага. Яны нават не думалі супраціўляцца. Такі быў Лёс.

Толькі калі Крук схаваўся за спінамі піратаў, хлопчыкі ажывіліся і кінуліся да краю карабля паглядзець, як Кракадзіліха караскаецца сюды. Але тут Ноч Начэй выдала ім найцудоўнейшы з сюрпрызаў. За бортам не было ніякіх кракадзіліх-ратавальніц. Гэта быў Пітэр.

Ён паказаў на мігах, каб яны стрымаліся і выпадкова не выдалі яго, а сам працягваў цікаць.

Або Крук, або я!

Неверагодныя рэчы дзеяцца з намі ў жыцці, хоць часта мы гэтага і не заўважаем. Напрыклад, бывае, раптам выяўляецца, што ты не чуеш на адно вуха і не можаш сказаць, колькі часу гэта доўжыцца, а аказваецца, дапусцім, што цэлыя паўгадзіны. Гэтай ноччу нешта падобнае перажыў Пітэр. Калі мы апошні раз бачылі яго, той нёсся праз востраў, трымаючы палец каля вуснаў і кінжал напачатку. Ён абмінуў Кракадзіліху, не прыкмеціўшы нічога незвычайнага, але крыху пазней злавіў сябе на думцы, што не чуў ейнага звыкллага цікання. Спачатку гэта яго вельмі здзівіла, але потым ён зразумеў — гадзіннік проста спыніўся.

Пітэра зусім не хвалявала, як пачуваецца бедная Кракадзіліха, якая раптоўна страціла свайго найбліжэйшага таварыша, — ён пачаў разважаць, як павярнуць трагедыю сабе на карысць. І ён вырашыў цікаць сам, каб усе драпежнікі прымалі яго за Кракадзіліху і не чапалі па дарозе. Ціканне ў яго выходзіла выдатнае, але тут выплыла адна незапланаваная акалічнасць. Кракадзіліха, як і ўсе навокал, таксама чула гэтае “цік-так” і таму пераследавала Пітэра, спадзеючыся вярнуць страчанае або проста думаючы, што ейны сябра цікае сам па сабе. Праўды мы ніколі не дазнаемся, бо, як усе рабы навязлівых ідэй, Кракадзіліха была проста дурной жывёлінай.

Пітэр без праблем дабраўся да ўзбярэжжа і папраставаў далей. Ягоняя ногі ўвайшлі ў вадзі і быццам не заўважылі, што трапілі ў новую стыхію. Многія звяры аднолькава пачуваюцца ў вадзе і на зямлі, але іншага такога чалавека я не ведаю. Пакуль ён плыве, у яго была толькі адна думка: “Гэтым разам або Крук, або я”. Пітэр так доўга цікаў, што цяпер гук выходзіў сам сабою. Калі б ён гэта заўважыў, то замоўк бы, бо ідэя прабрацца на карабель пад прыкрыццём цікання яму да галавы не прыйшла.

Наадварот, ён быў перакананы, што залазіў на борт бясшумна, як мыш, і таму быў уражаны, пабачыўшы піратаў, якія скурчыліся і абступілі Крука, што пакорліва стаў сярод іх, быццам пачуўшы Кракадзіліху.

Кракадзіліха! Як толькі Пітэр успомніў пра яе, то адразу пачуў ціканне. Спачатку ён нават падумаў, што гэта і ёсць гук Кракадзіліхі і рэзка азірнуўся. Потым ён даўмеўся, што цікае сам, і ў яго галаве вымалявалася поўная карціна. “Я ўсё-ткі непаўторны цуд!” — падумаў ён адразу і даў хлопчыкам знак, каб яны не сарваліся на воплескі.

Якраз у гэты момант рулявы Эд з’явіўся на насавым кубрыку і пайшоў па палубе. Цяпер, чытач, сачы па гадзінніку за падзеямі. Пітэр нанёс пірату трапны і глыбокі ўдар. Джон прыкрыў нябогу рот, каб заглушыць перадсмяротны стогн. Той пачаў асядаць. Чатыры хлопчыкі падхапілі цела, каб ніхто не пачуў глухога гуку падзення. Пітэр даў чарговы знак, і труп выкінулі за борт. Даляцеў усплёск, а потым — цішыня. Ну, колькі часу гэта заняло?

— Першы пайшоў, — пачаў лічыць Малы.

Крыху счакаўшы, Пітэр цішком, на дыбачках, дабраўся да каюты, бо некаторыя піраты пачалі збірацца з духам і азірацца вакол. Цяпер яны чулі няроўнае дыханне адзін аднаго, а значыць, жудаснае ціканне прапала.

— Яна сышла, капітан, — сказаў Смі, праціраючы акуляры. — Усё чыста.

Крук дазволіў сабе павольна ўзняць галаву па-над накрухмаленым каўняром і ўважліва прыслухаўся, ці пачуе ён хоць бы водгулле ціканнця. Ніякага гуку не было, і ён адразу выпрастаўся ў поўны рост.

— Добра, вяртаемся да дошкі, да нашага люблага сябра Джоні Жардзіны, — нахабна крыкнуў ён, зненавідзеўшы хлопчыкаў яшчэ мацней, бо яны бачылі яго страх, і завёў мярзотную песеньку.

Гуляць па дошцы — смаката,
Пакуль не гайдане.

Яна кульдык, і ты кульдык —
І Дэві Джонс на дне.

Каб напусціць на зняволеных паболей жаху (трэба ж падсушыць падмочаную рэпутацыю), Крук прайшоўся па ўяўнай дошцы, прытанцоўваючы ды вагаючыся ў розныя бакі з растапыранымі рукамі. Ён крыўляўся перад імі ды спяваў, а закончыўшы, крыкнуў:

— Хто жадае паспытаць бізуна, перш як выправіцца на шпацыр?

На гэтых словах яны бухнуліся на калені.

— Не, не, — крычалі дзеці гэтак жаласліва, што ўсе піраты расплыліся ва ўсмешцы.

— Джукс, нясі бізуна, — загадаў Крук, — ён адпачывае ў каюце.

У каюце! Пітэр быў у каюце! Мальцы перазірнуліся.

— Так ёсць, — весела адказаў Джукс і вялікімі крокамі пакіраваў да каюты.

Хлопчыкі праводзілі яго вачыма і не адразу заўважылі, што Крук зноў заспяваў песню, а пірацкая зграя яму падпявала:

Пястун дзевяціхвосты кот
Як драпне й секане —
Гэй-го! — па спіне, будзеш знаць...

Што спявалася ў апошнім радку, мы ніколі не даведаемся, бо песня раптоўна перарвалася нечалавечым віскам з каюты. Гук напоўніў кожны закуток карабля і аціх. Затым пачулася кукарэканне, якое хлопчыкі выдатна зразумелі і ад якога піратаў ахапіла жудасць смяротная — больш, чым ад таго віску.

— Гэта што было? — залямантаваў Крук.

— Другі пайшоў, — урачыста абвесціў Малы.

Італьянец Чэка з хвіліну павагаўся, а пасля падаўся ў бок каюты. Ён выйшаў прыгнечаны, ногі трэсліся.

— Што там з Білам Джуксам, сабачча? — прашыпеў Крук, навіснуўшы над ім.

— З Білам Джуксам тое, што ён памёр. Заколаты, — замагільным голасам адказаў Чэка.

— Біл Джукс памёр, — паўтарылі зляканя піраты.

— У каюце цёмна, як у труне, — прамямліў Чэка, — але там ёсць нешта страшнае. І... яно кукарэкае.

Радасныя хлопчыкі, змрочныя піраты — вось што бачыў Крук на сваім караблі.

— Чэка, — сказаў ён сталёвым голасам, — вяртайся назад і цягні да мяне гэтага кукарэку.

Чэка, найадважнейшы з адважных, сагнуўся перад капітанам.

— Не, не, — прасіў ён.

Але Крук, пачэсваючы свой жалезны гак, задуменна перапытаў:

— Ты кажаш, што ўжо ідзеш, Чэка?

І Чэка пайшоў, безнадзейна махнуўшы рукой. Гэтым разам ніхто не спяваў, усе слухалі. Ізноў раздаўся смяротны ўскрык, а пасля кукарэкі. Усе маўчалі, толькі Малы сказаў:

— Трэці.

Крук жэстам падазваў сваю хеўру.

— От гнілыя трыбухі! — прагрымеў ён. — Хто прывядзе мне гэнага свістуна?

— Давайце пачакаем, пакуль выйдзе Чэка, — прагамзаў Старкі, а астатнія падтакнулі.

— Наколькі я разумею, наступным жадаеш ісці ты, Старкі? — сказаў капітан, муркаючы свайму круку і чухаючы яго “за вушкам”.

— Не, не і не, раздзяры мяне пярун! — зароў Старкі.

— А мой кручок лічыць, што жадаеш, — Крук усутык наблізіўся да яго. — Спадзюся, ты не збіраешся псаваць настрой кручку, Старкі?

— Хай лепш мяне павесяць, чым я туды сунуся, — не здаваўся Старкі і зноў атрымаў падтрымку каманды.

— Гэта што, бунт? — як ніколі мілым голасам спытаўся Крук. — Старкі ў нас завадатар, я гляджу!

— Злітуйцеся, капітан! — заскуголіў Старкі, дрыжучы.

— Ладна, паціснем адно адному рукі, — прапановаў Крук, працягваючы жалезны кіпцюр.

Старкі азірнуўся ў пошуках падтрымкі, але гэтым разам усе астатнія ад яго адварнуліся. Капітан наступаў, і ў яго вачах бліснула чырвоная іскра. З безнадзейным ёкатам пірат скокнуў на Старога Перуна і сігануў у мора.

— Чацвёрты, — сказаў Малы.

— А цяпер, — ветліва прамовіў Крук, — ці мае ахвоту нехта з джэнтльмэнаў падтрымаць мяцеж?

Капітан схапіў ліхтар і, пагрозліва размахваючы круком, заявіў: “Я сам дастану гэтага кукарэку”, — ды знік у каюце.

Малому не цярпелася сказаць “пяты”. Ён аблізнуў губы, каб быць гатовым, але Крук выйшаў, агаломшаны і без ліхтара.

— Штосьці задзьмула святло, — прамовіў ён неяк няўпэўнена.

— Штосьці! — паўтарыў Роб Малінз.

— А што з Чэка? — перапытаў Доўбень.

— Ён мёртвы, як і Джукс, — каротка адказаў капітан.

Яго нежаданне вяртацца назад у каюту непрыемна ўзрушыла рэшту каманды, і мяцежныя ноткі загучалі з новай сілай. Усе піраты дужа прымхлівыя, таму Коксан крыкнуў:

— Кажуць, што калі карабель выкляты, то на ім з’яўляецца нехта лішні, каго няма ў спісах экіпажу.

— Я чуў, — прамармытаў Малінз, — што ён заўсёды апошні падымаецца на борт. Ён з хвастом, капітан?

— Кажуць, — загаварыў нехта іншы, злосна гледзячы на Крука, — што ён падобны да самага жорсткага чалавека на караблі.

— У яго ёсць крук, капітан? — дзёрзка спытаў Коксан.

І адзін за адным яны ўсчалі крык:

— Карабель выкляты!

Тут дзеці не змаглі стрымаць радасці. Крук амаль забыўся на паланёных, але як толькі зірнуў на іх, ягоны твар пасвятлеў ізноў.

— Хлопцы, — гукнуў ён камандзе, — ёсць ідэя. Давайце адчынім дзверы каюты і запіхаем туды падшыванцаў. Хай яны б'юцца з кукарэкам за свае жыцці, калі заб'юць яго — цудоўна, калі ён іх заб'е, то горш нам ад гэтага не стане.

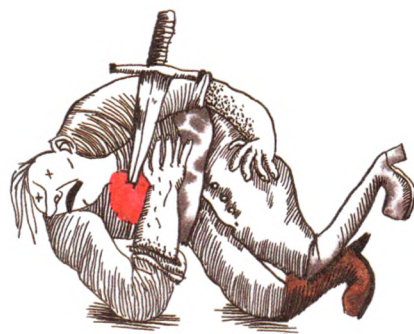
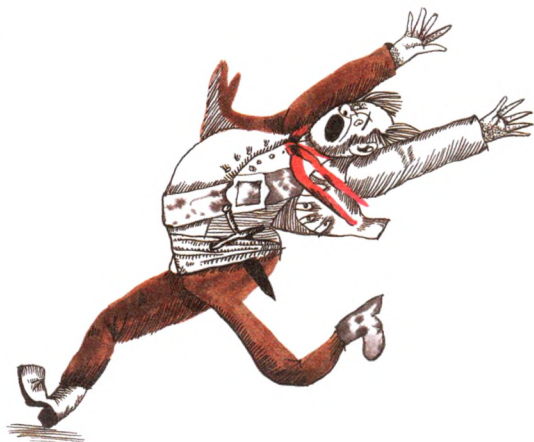
У гэты момант піраты апошні раз з захапленнем паглядзелі на Крука і аддана выканалі загад. Хлопчыкі рабілі выгляд, што вырываюцца, іх запхнулі ў каюту, і дзверы за імі зачыніліся.

— Цяпер ціха, — скамандаваў Крук і прыслухаўся.

Ніхто не насмеліўся нават глядзець на дзверы. Хаця не, Вэндзі, якая ўвесь гэты час была прывязаная да матчы, глядзела. Яна глядзела, не чакаючы стогнаў або кукарэкання, а каб пабачыць, як з'явіцца Пітэр.

І ёй не доўга давялося чакаць. У каюце Пітэр знайшоў тое, што шукаў — ключ, каб вызваліць хлопчыкаў з кайданоў, — так што цяпер яны ўсе пракраліся наверх на палубу і ўзброіліся тым, што трапілася пад руку. Спачатку, знакам паказаўшы хлопчыкам схавацца, Пітэр разрэзаў вяроўкі, якія звязвалі Вэндзі, і цяпер не было нічога прасцейшага, чым усім разам паляцець прэч. Але заставалася адна перашкода — клятва: “Або Крук, або я”. Таму, калі Пітэр вызваліў Вэндзі, ён шапнуў ёй схавацца з усімі астатнімі, а сам заняў яе месца ля матчы, накінуўшы ейны плашч, каб быць падобным да дзяўчынкі. Затым ён зрабіў глыбокі ўдых і закукарэкаў.

Піраты ўспрынялі гэты вокліч як доказ таго, што ўсе хлопчыкі загінулі ў каюце, і запанікавалі. Крук спрабаваў іх падбадзёрыць, але, як сапраўдныя сабакі, яны выскаліліся ў адказ, і ён зразумеў, што як толькі ён адвядзе вочы, яны накінуцца на яго.

— Хлопцы, — сказаў ён, гатовы іх падмасліць або біцца, гледзячы як пойдзе, але ні на міг не збаяўшыся. — Я ўсё абду-маў. Згодны, на караблі ёсць лішні, ад якога ўсе беды.

— А то, — прарычалі яны. — Чалавек з круком.

— Не, хлопцы, не — гэта дзяўчына. Жанчына на борце пры-носіць няшчасці пірацкаму караблю. Мы ўратуем карабель, паз-бавіўшыся яе.

Некаторыя з іх памяталі, што гэтаксама гаварыў Флінт.

— Мабыць, трэба паспрабаваць, — няўпэўнена сказалі яны.

— Давайце выкінем дзяўчыну за борт, — прапанаваў Крук.

І хеўра кінулася да постаці ў плашчы.

— Ніхто цяпер цябе не ўратуе, дзявуля, — кпліва прашыпеў Малінз.

— Уратуе, — адказала постаць.

— Ну і хто?

— Мсціўца Пітэр Пэн! — такім быў жудасны адказ.

І з гэтымі словамі Пітэр скінуў плашч.

Піраты ўраз скемілі, хто іх палохаў, хто забіваў іх таварышоў у каюце... Двойчы Крук спрабаваў нешта сказаць, і двойчы яго-ны голас зрываўся. Думаю, у гэты страшны, вусцішны момант ягонае жорсткае сэрца надтрэснула. Урэшце ён крыкнуў:

— Рубайце яго на кавалкі!

Але прагучала гэта няўпэўнена.

— Сюды, хлопцы, у атаку! — зазвінеў голас Пітэра, і ў на-ступнае імгненне зычны ляскат зброі разнёсся па караблі.

Бітва выглядала б зусім іначай, каб піраты трымаліся ра-зам, але хлопчыкі атакавалі, калі тья былі збітыя з панталы-ку і ўпалі духам. Піраты бегалі туды-сюды, шалёна, усляпую махаючы зброяй, і кожны думаў, што ён апошні жывы з усёй каманды. У баі сам-насам яны былі мацнейшыя, але абралі так-тыку абароны, што дазволіла хлопчыкам паляваць на іх парай і накідвацца разам на загнаную здабычу. Некаторыя злачынцы

паскокалі ў мора, іншыя хаваліся ў цёмных закутках, дзе іх знаходзіў Малы. Сам ён не біўся, але бегаў з ліхтаром і свяціў ворагам у твары, так што, напалову аслепленыя, яны станавіліся лёгкай здабычай для сталёвых хлапечых мячоў. Чулася бразганне зброі, час ад часу — віскат або ўсплёск і голас Малога, які лічыў:

— Пяты, шосты, сёмы, восьмы, дзевяты, дзясяты, адзінаццаты...

І вось нарэшце раз'ятраныя хлопчыкі гуртам абступілі Крука, які цудам заставаўся жывы. Ён трымаў усіх на адлегласці, адважна адбіваючыся, быццам у вогненным коле. Яны расправіліся з астатнімі піратамі, але гэты чалавек біўся лепей за ўсіх, разам узятых. Зноў і зноў хлопцы падступалі да яго, зноў і зноў ён адваёўваў сабе прастору. Аднаго з мальцаў ён начапіў на крук і цяпер выкарыстоўваў як шчыт. Але тут у кола ўскочыў той, хто толькі што працяў мячом Малінза.

— Апусціце мячы, — зароў “новапрыбылы”, — ён мой.

Такім чынам, Крук раптоўна апынуўся нос да носа з Пітэрам. Астатнія адышлі назад і абступілі іх, як на рынгу.

Досыць доўга супернікі глядзелі адзін на аднаго: Крук ледзь заўважна ўздрыгваў, а Пітэр загадкава ўсміхаўся.

— Дык што, Пэн, — нарэшце прамовіў капітан, — гэта ўсё твае вымудры.

— Ага, Джэймс Крук, — прагучаў суворы адказ, — гэта ўсё мае вымудры.

— Задзірлівы й ганарысты хлапчук, — сказаў Крук, — рыхтуйся да смерці.

— Злосны й смярдзючы дзядзька, — адказаў Пітэр, — іду ў атаку!

Больш не кажучы ні слова, яны сышліся ў двубоі, і пэўны час нельга было сказаць, на чым баку перавага. Пітэр цудоўна валодаў мячом і адбіваўся з маланкавай хуткасцю. Час ад часу ён рабіў рэзкія выпады, што прабівалі абарону ворага, але ён быў меншым і рука ў яго была карацейшай, таму ён ніяк не мог увагнаць меч у цэль. Крук, які не саступаў яму у майстэрстве, але быў не такі спрытны ў выпадках, адсоўваў Пітэра назад

магутнасцю атакі, спадзеючыся раптоўна закончыць бой сваім любімым скразным ударам, якому яго навучыў у Рыа Смажаны Сільвер. Але сабе на здзіў, шторазу ён працінаў наскрозь толькі паветра, зноў і зноў. Тады Крук вырашыў падысці як мага бліжэй і нанесці смяротны ўдар жалезным круком, які таксама ўвесь час безупынку сек вакол. Але Пітэр ухіліўся і, зрабіўшы дзікі выпадак, працяў капітана між рэбраў. Пабачыўшы сваю кроў, ейны дзіўны колер (вы ж памятаеце, ён не любіў выгляду ўласнай крыві), Крук выпусціў шаблю і апынуўся ў Пітэра ў руках.

— Давай! — закрычалі астатнія хлопчыкі.

Але Пітэр шляхетным жэстам запрасіў суперніка падняць зброю, што Крук тут жа і зрабіў, з жалем для сябе адзначыўшы Пітэравы добрыя манеры.

Дагэтуль Крук меркаваў, што змагаецца з нейкай нечысцю, але цяпер яго апанавалі найцямнейшыя падазрэнні .

— Пэн, хто ты такі? — прасіпеў Крук.

— Я маладзік, я радасць! — адказаў Пітэр, не задумваючыся. — Я птушаня, што толькі вылупілася з яйка.

Безумоўна, ён проста вёрз нейкую лухту. Але для няшчаснага Крука гэта было доказам, што Пітэр зусім не ўяўляе, хто ён і што ён, а гэта — вяршыня добрых манер.

— К бою! — закрычаў Крук у адчаі.

Цяпер ён малаціў як шалёны, і кожны ўзмах ягонай жудаснай шаблі мог рассячы напалам любога дарослага ці хлопчыка, які сустрэўся б на шляху, але Пітэр пералятаў з месца на месца, нібыта сам вецер уздымаў яго і бараніў ад небяспекі. Зноў і зноў капітан калоў і рэзаў паветра.

Крук цяпер змагаўся без надзеі. Ягонае гарачае сэрца больш не хацела жыць, але ў яго было апошняе перадсмяротнае жаданне — перад тым як схаладзець назаўжды, пабачыць дрэнныя Пітэравы манеры.

Кінуўшы змаганне, капітан ірвануў да парахаваго складу і падпаліў яго.

— Праз дзве хвіліны, — загарлаў ён, — карабель разляціцца на кавалкі.

Вось зараз дзёрзкі хлапчук пакажа сваю сапраўдную сутнасць!
Праз імгенне Пітэр выскачыў са складу з кнотам і выкінуў яго за борт, дзе той і згас.

А якімі ж манерамі вылучаўся сам Джэймс Крук? Хай ён быў чалавекам, які збіўся з дарогі, але можна парадавацца (хоць ён нам і не даспадобы), што ён застаўся верны традыцыям свайго пірацкага племені. Астатнія хлопчыкі лёталі цяпер над ім, кпілі і здзекаваліся, а ён ішоў, хістаючыся па палубе, бяссільна спрабуючы адмахвацца ад іх, але яму было ўжо не да гэтага. Душой ён цяпер быў далёка: вось ён згорблена ідзе па полі для гульняў, даўным-даўно, вось яго выклікаюць да дырэктара, каб пахваліць, а вось ён назірае, як гуляюць з мячом ля знакамитага муру. І ягоны абутак падабраны як трэба, і камзол у парадку, і гальштук, і шкарпэткі — усё як мае быць!

Бывай, Джэймс Крук, у нечым ты таксама герой.

Мы наблізіліся да апошніх хвілін жыцця капітана.

Пабачыўшы, як Пітэр балансуе над ім у паветры з кінжалам у руцэ, ён ускочыў на фальшборт, каб кінуцца ў мора. Крук не ведаў, што Кракадзіліха ўсё-ткі чакае яго ў вадзе. Мы знарок супынілі гадзіннік, каб капітан ні пра што не здагадваўся: гэта невялікі знак павагі на развітанне.

Але Крук паспеў перажыць апошняе шчаслівае імгенне (не будзем яго за гэта судзіць). Стоячы на фальшборце і глядзячы праз плячо на Пітэра, які лунаў у паветры, ён жэстам прапанаваў хлопчыку сапхнуць яго. Пітэр прыняў прапанову і апошні ўдар нанёс не мячом, а нагой.

Урэшце малітвы капітана былі пачутыя.

— Дрэнные манеры!.. — радасна закрычаў ён і, задаволены, трапіў проста ў пашчу да Кракадзіліхі.

Так загінуў Джэймс Крук.

— Сямнаццаты, — падсумаваў Малы, але ён трохі схібіў у падліках.

Гэтай ноччу пятнаццаць піратаў паплаціліся жыццём за свае злачынствы. Але двое дабраліся да берага. Старкі трапіў у палон да індзейцаў, і яны прымусілі яго няньчыць іхных дзяцей — нікчэмны канец для пірата. А Смі ў сваіх акулярах падаўся ў свет

жабраваць ды расказваць усім, што ён адзіны чалавек, якога ба-
яўся Джэймс Крук.

Вэндзі, канечне, не ўдзельнічала ў бітве, хаця назірала за Пі-
тэрам з бляскам у вачах, але цяпер, калі ўсё скончылася, яна
зноў была з усімі разам. Яна ўсіх аднолькава пахваліла, захопле-
на ўздрыгнула, калі Майкл паказаў ёй месца, дзе забіў пірата,
і потым павяла іх у каюту Крука і тыцнула на гадзіннік, які вісеў
на цвіку. Палова на другую ночы!

Цяпер важней за ўсё было тое, што ўжо вельмі позна, і яна
тут жа паклала хлопчыкаў спаць на пірацкія койкі. Усіх, апроча
Пітэра, які самавіта і з гонарам шпацыраваў па палубе, пакуль
не заснуў каля Старога Перуна. Гэтай ночы яму прысніўся адзін
з тых пакутлівых сноў. Ён стагнаў і плакаў, а Вэндзі моцна яго
абдымала.

Вяртанне дадошы

Па трэцім сігнале карабельнага звона, склянкі, уся нова-спечаная каманда была на нагах, бо мора ўсхадзілася. Балабол, з нядаўняга часу боцман, стаяў з канатам у руках і жаваў табаку. Яны нацягнулі пірацкую адзежу, абрэзаўшы яе па калена, добра пагаліліся, павылазілі на палубу і цяпер шпацыравалі сапраўднай марацкай паходкай уперавалачку ды час ад часу падцягвалі штаны.

Хто ў іх быў за капітана, казаць не выпадае. Гузак і Джон сталі першым і другім старпомамі. На караблі знаходзілася адна жанчына. Астатнія былі звычайнымі матросамі і жылі ў насавым кубрыку. Пітэр ужо прывязаў сябе да штурвала, але перад гэтым свістаў усіх наверх і звярнуўся да каманды з невялікай прамовай. Ён выказаў надзею, што яны выканаюць доўг, як і належыць высакародным і мужным маракам, аднак ён ведае, што ўсе яны — лушпінне ды адкіды Рыа і Залатога Берага, а таму калі яны будуць яму прэрэчыць, то ён парве іх на шматкі. Рэзкія словы трапілі проста ў грубыя сэрцы матросаў, і яны прывіталі капітана воплескамі. Потым прагучала некалькі загадаў, карабель развярнулі і скіравалі ў бок Англіі ды нашага свету.

Капітан Пэн падлічыў, зверыўшыся з марской мапай, што калі надвор'е не зменіцца, яны дасягнуць Азорскіх астравоў не дзе 21 чэрвеня. Пасля дзеля эканоміі часу лепш паляцець.

Некаторыя з каманды жадалі, каб карабель вярнуўся на бок закону, іншым падабалася быць пірацкім суднам. Капітан абыходзіўся з імі як з сабакамі, і яны не наважваліся выказаць яму свае пажаданні нават у ананімнай заяве. Выконваць загады было бяспечней. Малы, напрыклад, атрымаў тузін бізуноў за тое, што разгубіўся, калі прагучаў загад замераць глыбіню. Але наогул

падавалася, што Пітэр зрабіўся піратам не да канца, каб Вэндзі не пераймалася. Аднак ён чакаў новага касцюма, які яна супраць уласнай волі шыла яму з розных зладзейскіх адзежын Крука. З новым касцюмам усё магло змяніцца. Пазней шапталіся, што ў першую ноч, калі ён апрануўся ў новае ўбранне, ён доўга сядзеў у каюце, трымаў у роце муштук Крука, сціскаў кулакі, а ўказальны палец пагрозліва выгінаў круком.

Аднак цяпер, замест таго каб сачыць, што там на караблі, вернемся ў той адзінокі дом, з якога нашыя героі даўно і бессардэчна адляцелі. Нават мне сорамна, што я падзабыўся на дом нумар 14. І ўсё ж я ўпэўнены, што місіс Дарлінг не крыўдуе на нас. Калі б мы вярнуліся раней, каб спачувальна паглядзець на яе, яна б, магчыма, плакала і казала:

— Чаго вы тут не бачылі? За мяне не перажывайце. Лепей вяртайцеся ды пільнуйце дзяцей.

Пакуль мамы будуць такімі, дзеці будуць карыстацца іх слабасцямі, мы ўсе гэта цудоўна ведаем.

Але цяпер мы насмеліліся зазірнуць у добра нам знаёмы дзіцячы пакой, таму што яго законныя жыхары ўжо ў дарозе дадому. Мы ўсяго толькі спяшаемся паперадзе іх, каб праверыць, што ложка як след праветраны, а містар і місіс Дарлінг не пайшлі ні ў якія госці. Мы толькі пасланцы. Стойце! А з чаго гэта іх ложка мусяць быць праветраны як след, улічваючы, што яны кінулі іх і збеглі, не развітаўшыся? Ці не было б для іх добрым урокам, каб яны вярнуліся і ўбачылі, што бацькі прыемна бавяць выходныя за горадам? Я б хацеў разок іх правучыць, каб яны моцна пашкадавалі пра свае паводзіны, але місіс Дарлінг нам ніколі б гэтага не даравала.

Чаго я сапраўды жадаю, дык гэта сказаць ёй акуратненька (аўтар так умее), што дзеці ўжо вяртаюцца і прыбудуць у чацвер. Але тады я цалкам сапсую сюрпрыз, які так спадзяюцца зрабіць Вэндзі, Джон і Майкл. Яны распланавалі ўсё яшчэ на караблі: мама шчаслівая, тата галёкае ад радасці, Нэна падсковае ўверх, каб першай з імі абняцца... Хаця, як на мяне, рыхтавацца варта было б да добрага прачуханца. Як прыемна было б падгадзіць дзецям, прынёшы навіну раней: тады яны ўрачыста

ўваходзяць — і місіс Дарлінг нават не дае сябе пацалаваць, а містар Дарлінг раздражнёна крычыць:

— От халера, зноў тут гэтая поскудзь малая.

Аднак за такое нам ніхто “дзякуй” не скажа. Мы ўжо ведаем місіс Дарлінг: яна вечна будзе нас папракаць, што мы адабралі ў дзетак такі шчаслівы момант.

— Але мадам, да чацвярга ж яшчэ больш за тыдзень. Дык калі мы раскажам вам, што да чаго, то збавім вас яшчэ ад дзесяці тужлівых дзён і начэй.

— Усё так, але чаго гэта будзе каштаваць! Вы пазбавіце дзяцей дзесяці хвілін радасці.

— Ваша праўда, калі глядзець такім чынам!

— А як на гэта можна глядзець інакш?

Бачыце, гэтая лэдзі зусім не мае гонару. Я столькі добрага хацеў пра яе сказаць, але мне прыкра, і таму я проста прамаўчу. Сапраўды, не варта яе папярэджваць, а то яна пачне мітусіцца ды рыхтавацца, а ўсё і так даўно гатова. Ложкі перасланыя і праветраныя, а сама яна ніколі не выходзіць з дома і ўвесь час чакае ля расчыненага акна. Мы ёй не патрэбныя і можам вяртацца на карабель. Але, калі мы ўжо сюды заявіліся, то застанемся паназіраць. На тое мы староннія назіральнікі. І нікому да нас няма ніякай справы. Так што будзем глядзець ды кпіць — а раптам нашыя кпіны трапяць у цэль.

У дзіцячым пакоі нічога не змянілася, вось толькі між дзявчатай і шостага гадзінамі адсюль прападае сабачая будка. Калі дзеці адляцелі, містар Дарлінг вырашыў, што вінаваты ў гэтым менавіта ён, бо гэта ён навязаў Нэну на ланцуг, а яна насамрэч аказалася мудрэйшай за яго ад пачатку і да канца. Як мы ўжо ведаем, ён быў чалавекам праставатым, без вымудраў, хлопчык хлопчыкам, калі прыбраць лысіну. Але разам з тым ён меў абвостранае пачуццё справядлівасці ды льюць мужасць, бо наважыўся зрабіць тое, што лічыў правільным. Добра ўсё абдумаўшы пасля адлёту дзяцей, ён стаў на карачкі і запоўз у сабачую будку. Якімі б ласкавымі словамі місіс Дарлінг ні спрабавала яго адтуль выманіць, у адказ ён неадступна паўтараў: “Не, дарагая, маё месца тут”.

Ён са скрухай дакараў сябе і пакляўся, што не вылезе з будкі, пакуль дзеці не вернуцца. Яго, канечне, было шкада, але містар Дарлінг калі ўжо браўся за нешта, то рабіў цераз меру, у іншых жа выпадках ён наогул адмаўляўся і пальцам паварушыць. І цяпер, калісьці гэтка ганарлівы Джордж Дарлінг ператварыўся ў найсціплейшага чалавека. Ён сядзеў у будцы па вечарах ды вёў адтуль размовы з жонкай пра дзяцей ды ўсе іх непаўторнасці.

Асабліва кранальна выглядала ягоная павага да Нэны. У будку ён яе не пускаў, але ўсе астатнія жаданні выконваў беспярэчна.

Кожную раніцу містар Дарлінг, не вылазячы з будкі, сядзеў у кэб і ехаў на працу, а ў шэсць гэтак жа вяртаўся дадому. Відавочна, штосьці моцнае і грунтоўнае з’явілася ў яго характары, асабліва калі ўспомніць, як яшчэ нядаўна яго клапаціла меркаванне суседзяў — цяпер жа кожны рух гэтага чалавека ўражваў і прыцягваў увагу. У глыбіні душы ён, відаць, мучыўся, але знешне захоўваў спакой нават тады, калі нейкі дзяцюк абляяў ягоны дамок, а перад любой лэдзі, што зазірала ўнутр, ён заўсёды ветліва прыўздымаў капялюш.

Магчыма, містар Дарлінг выглядаў далёкім ад рэальнасці. Ну і цудоўна! Неўзабаве ўвесь глыбінны сэнс і прычыны такіх дзівацкіх паводзінаў сталі вядомыя за межамі сям’і, і тады чэрствае грамадскае сэрца растала. Натоп падбегам следаваў за кэбам, падбэдзёрваючы містара Дарлінга, сімпатычныя дзяўчаты прасілі ў яго аўтограф, на першай паласе газет з’яўляліся інтэрв’ю з ім, яго пачалі запрашаць на вячэры і абавязкова ўдакладнялі: “Прыходзьце ў будцы”.

У той багаты на падзеі чацвер місіс Дарлінг, лэдзі з сумнымі вачыма, сядзела ў дзіцячым пакоі і чакала мужа. Цяпер, прыглядаючыся да яе і ўспамінаючы ейную ранейшую весялосць, якой не стала пасля знікнення дзяцей, я разумею, што нічога кепскага сказаць пра яе ўсё ж не магу. Раз яна так любіць сваіх нягоднікаў, то што тут паробіш. Бачыце, вунь яна заснула ў фатэлі. Куточак рота, які адразу ж прыцягвае погляд, зусім звяў. Рука неспакойна прыціскаецца да грудзей, нібыта ёй там баліць. Камусьці больш за ўсіх падабаецца Пітэр, камусьці Вэндзі, але я найбольш люблю

місіс Дарлінг. І каб зрабіць яе шчаслівай, я шапну ёй у сне, што дзеці вяртаюцца. Ім сапраўды засталося ўсяго дзве мілі, і лятуць яны даволі хутка. Але ёй мы проста шапнем, што яны вяртаюцца.

Ну, вось як заўжды, не варта было яе трывожыць, бо яна страпянулася і пачала клікаць неслухаў, але нікога, акрамя Нэны, у пакоі не было.

— О Нэна! Я прысніла, што дзеткі дома.

У Нэны вочы заплылі слязьмі, але ўсё, што яна магла зрабіць, — гэта пяшчотна пакласці лапу на калені гаспадыні. Гэтак яны і сядзелі, калі будка прыйшла з працы. Вось містар Дарлінг высоўвае галаву і цалуе жонку, і мы бачым, што твар яго пастарэў, але разам з тым неяк падабрэў.

Ён аддаў Лізе капялюш, які тая досыць грэблівая прыняла. У яе наогул было кепска з уяўленнем, і яна проста не разумела, чаму ён так сябе паводзіць. Звонку натоўп, што бег за кэбам, усё яшчэ весела гудзеў, і, вядома, для яго гэта было важна.

— Ты толькі паслухай, — сказаў містар Дарлінг, — усё-ткі як прыемна!

— Кучка дзяцей, — скрывіла рот Ліза.

— Сёння, дарэчы, было шмат дарослых, — запэўніваў ён, злёгка чырванеючы.

Але яна ў адказ толькі пахітала галавой, а ён не знайшоўся, як яе абсекчы. Надзвычайнае прызнанне і поспех у грамадстве не сапсавалі яго — наадварот, ён зрабіўся мілейшым. Нейкі час ён сядзеў у будцы, і, высунуўшы галаву, гутарыў з місіс Дарлінг пра свае дасягненні суцяшальна сціснуў ёй руку, калі яна засмуцілася, што гэта затлуміць яму галаву.

— Калі б я быў слабым чалавекам, то, можа быць... — казаў ён. — Божа, лепш бы я быў слабым чалавекам...

— Але, Джордж, — нясмела працягвала яна, — ты ўсё яшчэ раскайваешся, так?

— Нават больш, чым раней, любая! Ты ж бачыш, як я сябе караю: я жыву ў сабачай будцы.

— Але гэта сапраўды для цябе пакаранне, Джордж? Ты ўпэўнены, што табе не падабаецца?

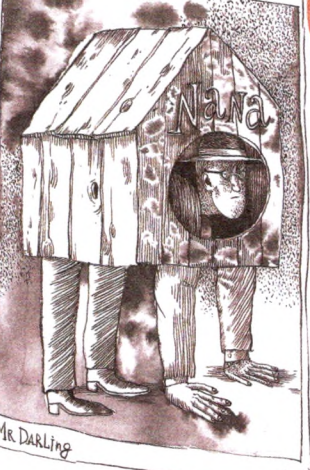
— Любая, што ты кажаш!

THE TIMES

FATHER'S REMORSE

MAN IN A DOGHOUSE

NANA (THE DOG)

Паверце, у выніку яна папрасіла ў яго прабачэння за сумневы, і тады ён, сонны, скруціўся ў будцы абаранкам.

— Пайграй, калі ласка, на піяніна, я пад яго лепей засынаю, — папрасіў ён і, не падумаўшы, дадаў. — І прычыні акно ў дзіцячым, а то скразняк цягне па падлозе.

— Джордж, калі ласка, ніколі не прасі мяне аб гэтым. Акно заўсёды павінна быць расчыненым для іх, заўсёды, заўсёды!

Цяпер настала ягоная чарга прасіць прабачэння, а потым місіс Дарлінг пайшла ў дзіцячы пакой і зайграла, і ён хутка задрамаў. Пакуль ён спаў, Вэндзі, Джон і Майкл заляцелі ў пакой.

Але ўсё было не так! Мы напісалі гэта, бо такім быў іхні першапачатковы цудоўны план, прыдуманы да таго, як мы пакінулі карабель. Але, мусіць, з таго часу нешта здарылася, бо ў пакой заляцелі не яны, а Пітэр і Дзінь-Бом.

З першых Пітэравых слоў усё стала ясна.

— Дзінь, давай хутчэй, — шапнуў ён, — зачыняй акно, на засаўку! Вось так. Мы вылецім праз дзверы, а калі Вэндзі дабярэцца сюды, то падумае, што гэта маці зачынілася ад яе, і ёй дзевяццацца вярнуцца разам са мной.

Цяпер я ўрэшце дапяў, што мне ўсё муляла і не давала спакою: з чаго гэта раптам Пітэр пасля перамогі над піратамі не адправіўся на востраў і не загадаў Дзінь адной суправаджаць дзяцей дадому? Аказваецца, ён увесь час трымаў у галаве падступны план.

Замест таго каб адчуць сорам, ён пачаў весела падтанцоўваць, а затым вызірнуў з пакоя: хто там грае? Ён шапнуў Дзінь:

— Гэта Вэндзіна мама! Бачыш, якая прыгожая, праўда, не настолькі, як мая. На яе вуснах безліч напарсткаў, але ў маёй мамы іх было ў сто разоў болей.

Безумоўна, ён нічога не ведаў пра сваю маці, але зрэчасыхваліўся ёю, як мог.

Мелодыя, што гучала з піяніна, была Пітэру незнаёмая — місіс Дарлінг грала “Трэба дома бываць часцей”, — але ён разумее, што музыка просіць: “Вяртайся, Вэндзі, вяртайся”, — і таму тут жа пераможна заляпіў: “Яна ніколі не вернецца, бо ж акно зачынена!”

Ён вызірнуў яшчэ раз, каб дазнацца, чаму музыка сціхла. Місіс Дарлінг ляжала, паклаўшы галаву на вечка піяніна, і дзве слязы блішчэлі ў куточках яе вачэй. “Яна б хацела, каб я расчыніў акно, — падумаў Пітэр, — але дулю вам, толькі не я!”

Ён зноў глянуў, і слязінкі былі там жа. А можа, гэта ўжо іншыя занялі месца дзвюх папярэдніх? “Яна страшна любіць Вэндзі”, — Пітэр размаўляў сам з сабой. Ён злаваўся: няўжо яна не разумее, чаму Вэндзі не можа быць з ёю. Прычына простая: “Я таксама яе люблю. Мы ж не можам яе падзяліць напалам”.

Але жанчына не магла справіцца з горам, і Пітэр замаркоціўся. Ён вярнуўся ў пакой і больш не глядзеў на яе, але сумная місіс Дарлінг стаяла ў ягоных вачах. Ён пачаў скакаць і крыўляцца, але калі спыніўся, то адчуў, што яна нібыта сядзіць у ім дзесьці глыбока і стукаецца знутры.

— Ну, ладна, — уздыхнуўшы, сказаў ён нарэшце.

Пітэр адчыніў акно.

— Хадзем, Дзінь, — крыкнуў ён, дражнячы законы прыроды, — абыдземся без гэных дурацкіх мам. — І паляцеў прэч.

Такім чынам Вэндзі, Джон і Майкл урэшце знайшлі акно адчыненым — як на мяне, дык абсалютна не заслужана. Яны прызямліліся ў пакоі, ні кропелькі не саромеючыся сваіх паводзін, а самыя малодшыя з іх, як выявілася, наогул забыў родны дом.

— Джон, — ён з сумневам глядзеў вакол, — здаецца, я тут некалі бываў.

— Канечне, бываў, дурылка. Во твой стары ложкак.

— І праўда, пазнаю, — сказаў Майкл, але не тое каб надта ўпэўнена.

— Я ж табе кажу! — крыкнуў Джон. — Го, а вось і будка! — і ён кінуўся да яе, каб зазірнуць унутр.

— Цікава, Нэна там ёсць? — азвалася Вэндзі.

Але Джон прысвіснуў.

— Нічога сабе! — здзівіўся ён. — Там нейкі дзядзька.

— Гэта не дзядзька, гэта бацька! — усклікнула Вэндзі.

— А дайце, дайце мне паглядзець на бацьку, — енчыў Майкл і, падбегшы, доўга прыглядаўся да яго. — Ён, аказваецца, меншы, чым пірат, якога я забіў, — у ягоным голасе чулася

такое непряхаванае расчараванне, што можна толькі парадавацца, што сам містар Дарлінг у гэты момант спаў. А то было б сумна, каб гэта былі першыя словы, што ён пачуў ад малага Майкла.

Вэндзі і Джон збянтэжыліся, калі ўбачылі, як бацька спіць у сабачай будцы.

— Слухай, — удакладніў Джон, быццам ужо не спадзеючыся на ўласную памяць, — ён жа раней, здаецца, у будцы не спаў?

— Джон, — Вэндзі запіналася, — магчыма, мы памятаем сваё жыццё горш, чым думалі.

Яны крыху спалохаліся — так ім і трэба!

— Нейкая безадказнасць, — разумнічаў нягоднік Джон, — мы вярнуліся, а мамы няма.

У гэты момант місіс Дарлінг зноў пачала граць.

— Мама! — крыкнула Вэндзі, вызіраючы з пакоя.

— Ага! — падтрымаў Джон.

— Дык што, значыць, ты не сапраўдная наша мама, Вэндзі? — сонна спытаў Майкл.

— Гэх, даражэнькі! — Вэндзі ўпершыню пашкадавала, што яны кінулі бацькоў. — Як добра, што мы вярнуліся хаця б цяпер.

— Давайце падыдзем, — прапанавалі Джон, — станем ззаду і закроем ёй вочы рукамі.

Але Вэндзі разумела, што такую радасную вестку трэба паднесці далікатна, і прапанавала:

— Давайце лепей ляжам у ложках, і калі яна зойдзе ў пакой, усё будзе так, нібыта мы нікуды не адляталі.

Так што, калі місіс Дарлінг зайшла ў дзіцячы пакой, каб праверыць, ці спіць муж, ложках не пуставалі, як дагэтуль. Дзеці чакалі, што яна закрычыць ад радасці, але ўсё было не так. Яна ўбачыла іх, ды не паверыла сваім вачам. Разумеецца, яна так часта марыла, каб яны проста спакойна спалі ў сваіх ложках, што ўжо не дзівілася гэтай мроі. І гэтым разам таксама.

Місіс Дарлінг прысела ў фатэль ля каміна, дзе раней часта чакала, пакуль яны заснуць.

А дзеці не разумелі гэтага, і халодны страх працяў іх.

— Мама! — не стрымалася Вэндзі.

— Гэта Вэндзі, — сказала сама сабе місіс Дарлінг, усё яшчэ ўпэўненая, што спіць.

— Мама!

— А гэта Джон.

— Мама! — крыкнуў Майкл. Цяпер ён зразумеў, што гэта яна.

— А гэта Майкл, — вымавіла яна і працягнула рукі да сваіх трох прымоеных неслухаў, якіх ізноў не ўдасца абняць. Ды не! Вось яны, сапраўдныя Вэндзі, Джон і Майкл — яны выскачылі з ложкаў і бягуць да яе.

— Джордж, Джордж! — закрычала яна, калі мова вярнулася да яе.

Містар Дарлінг прачнуўся, каб раздзяліць агульнае шчасце, і Нэна тут жа забегла ў пакой. Больш дзівоснае відовішча і ўявіць цяжка, але ніхто яго не бачыў, апроч аднаго маленькага хлопчыка, які неадрыўна глядзеў праз акно. Ён перажыў мноства радасцяў, невядомых іншым дзецям, але цяпер назіраў праз акно за радасцю, якой сам быў пазбаўлены назаўжды.

Каші Вэндзі выраста

Спадзяюся, вам цікава, што сталася з астатнімі хлопчыкамі. Яны чакалі ўнізе, каб у Вэндзі быў час усё патлумачыць бацькам. І вось яны далічылі да пяцісот, як і было дамоўлена, ды зайшлі ў дом. Яны падняліся па лесвіцы, бо думалі, што гэта зробіць лепшае ўражанне, чым нечаканы прылёт праз акно. Зняўшы капелюшы, хлопчыкі выстраіліся перад місіс Дарлінг (у гэты момант яны пашкадавалі, што засталіся ў сваіх пірацкіх апранахах). Яны маўчалі, але вачыма ўпрошвалі прыняць іх. Таксама яны дамовіліся, што будуць умольна глядзець і на містара Дарлінга, але забыліся на гэта.

Вядома, місіс Дарлінг адразу ж заявіла, што прыме іх, аднак містар Дарлінг неяк дзіўна пасмутнеў. Яны зразумелі, што шэсць для яго — занадта вялікая лічба.

176

— Што тут скажаш, — звярнуўся ён да Вэндзі, — ты, я гляджу, не робіш нічога напалову.

Блізняты падумалі, што гэта пра іх. Першы блізнюк быў больш ганарлівы, таму, пачырванеўшы, спытаў:

— Вы лічыце, што нас замнога, сэр? Калі так, мы можам пайсці.

— Тата! — расчаравана крыкнула Вэндзі, але ён усё яшчэ быў пахмуры.

Ён разумеў, што гэта нешляхетна, але не мог узяць сябе ў рукі.

— Мы можам спаць па двое, — прапанаваў Гузак.

— Я заўжды сама іх стрыгу, — сказала Вэндзі.

— Джордж! — не стрымалася місіс Дарлінг, бо ёй было баюча назіраць, як каханы муж выстаўляе сябе з кепскага боку.

Тады ён зарумзаў, і праўда выйшла вонкі. Ён, як і місіс Дарлінг, быў рады прыняць іх усіх, патлумачыў ён, але яму хаце-

лася, каб і ў яго спыталі згоды, а не ставіліся да яго ва ўласным доме як да пустога месца.

— Я не лічу, што ён пустое месца, — імгненна зрэагаваў Ба-лабол. — А ты як думаеш, Кучар, ён — пустое месца?

— Не, я думаю, што не. А ты, Малы, як думаеш, ён пустое месца?

— Хутчэй за ўсё, не. Блізнюк, а ты што думаеш?

Як выявілася, ніхто з іх не лічыў містара Дарлінга пустым месцам, і той быў дужа задаволены і паабяцаў, што ўладкуе хлопчыкаў у гасцёўні, калі яны туды змесцяцца.

— Мы ўлезем, сэр, — запэўнілі малыцы.

— Тады — усе за мной, — весела гукнуў ён. — Майце на ўвазе, я не ўпэўнены, што ў нас ёсць гасцёўня, але мы ўсе робім выгляд, што ёсць. Здаецца, гэта не важна! Гоп-ля!

Ён спусціўся ўніз, прытанцоўваючы, і хлопчыкі паўтаралі за ім “гоп-ля!” і скокалі следам, шукаючы “гасцёўню”. І я ўжо не памятаю, была там сапраўдная гасцёўня ці не, але ў кожным разе нейкія ўтульныя куты, якія ім пасавалі, знайшліся.

А што Пітэр? Перш чым адляцець, ён апошні раз пабачыўся з Вэндзі. Ён падляцеў да акна і злёгка дакрануўся да яго, каб яна, калі захоча, магла адчыніць і паклікаць яго да сябе. Гэтак яна і зрабіла.

— Ну што, Вэндзі, бывай, — сказаў Пітэр.

— Эх, даражэнькі, няўжо ты паляціш?

— Так, палячу.

— А табе не хочацца, Пітэр, — запінаючыся, сказала яна, — паразмаўляць з маімі бацькамі наконт адной вельмі добрай рэчы?

— Не.

— Звязанай са мной, Пітэр?

— Не.

Тут да акна падышла місіс Дарлінг, бо цяпер яна пільнавала Вэндзі як сваё вока. Яна сказала Пітэру, што яны ўсынавілі астатніх хлопчыкаў і хацелі б усынавіць яшчэ і яго.

— А пасля вы адправіце мяне ў школу? — хітра пацікавіўся ён.

— Так.

— А потым на працу?

— Думаю, так.

— І я хутка стану дарослым?

— Вельмі хутка.

— Дык вось, я не хачу ісці ў школу і вучыць усе гэтыя важныя рэчы! — горача ўсклікнуў ён. — Я не хачу станавіцца дарослым! О Вэндзіна мама, калі я аднойчы прачнуся і адчую, што ў мяне вырасла барада, гэта будзе канец!

— Пітэр, — паспрабавала суцешыць яго Вэндзі, — я буду любіць цябе нават з барадой.

І місіс Дарлінг працягнула да яго рукі, але ён адхіснуўся.

— Не чапайце, мадам, ніхто мяне не зловіць і не зробіць з мяне дзядзьку.

— Але ж дзе ты будзеш жыць?

— Разам з Дзінь у хатцы, што мы збудаваці для Вэндзі. Феі падымуць яе высока-высока, на вершаліны дрэў, і там мы будзем начаваць.

— Цудоўная ідэя, — усклікнула Вэндзі з такой скрухай, што місіс Дарлінг мацней прытуліла дачку да сябе.

— Я думала, усе феі памерлі, — сказала місіс Дарлінг.

178

— Ды не, там заўсёды шмат маладзенькіх, — патлумачыла Вэндзі, абазнаная ў такіх пытаннях, — бо, разумееш, як толькі немаўля першы раз смяецца, то нараджаецца новая фея. Так што, калі нараджаюцца новыя дзеці — нараджаюцца новыя феі. Яны жывуць у гнёздах на высокіх дрэвах. Фіялетаваыя — гэта хлопчыкі, белыя — дзяўчаткі, а блакітныя — гэта маленькія-дурненькія, якія яшчэ не вызначыліся, хто яны.

— Я буду ўвесь час з імі весяліцца, — спакусліва прамовіў Пітэр, пазіраючы на Вэндзі.

— Затое ўвечары, — сказала Вэндзі, — табе будзе зусім адзінока сядзець ля вогнішча.

— Са мной будзе Дзінь.

— Не думаю, што з Дзінь выйдзе добрая гаспадыня, — крыху з'едліва зазначыла Вэндзі.

— Гадкая паклёпніца! — аднекуль з-за рога дзінькнула фея.

— Не важна, — сказаў Пітэр.

— Гэх, Пітэр, канечне, гэта важна.

— Ну дык тады хадзем са мной у нашу хатку.

— Мам, можна?

— Ні ў якім разе. Ты толькі што вярнулася. Я цябе больш не адпушчу.

— Але ж яму сапраўды вельмі патрэбна мама.

— Яна і табе самой патрэбна, даражэнькая.

— Ой, ну вось і добра, — сказаў Пітэр абыякава, нібыта ён клікаў Вэндзі толькі з ветлівасці.

Аднак місіс Дарлінг заўважыла, як здрыгануўся ў яго куточак рота, і яна зрабіла прыгожую прапанову — няхай Вэндзі бавіць у яго адзін тыдзень штогод, каб рабіць генеральную вясновую прыборку. Вэндзі хацелася, каб яе адпускалі на даўжэй, ды і вясна яшчэ так няхутка, але гэтае абяцанне і без таго ўсцешыла Пітэра перад адлётам. Ён не адчуваў часу і быў проста нашпігаваны прыгодамі; тыя, што я паспеў апавесці, — гэта толькі кропля ў моры. Паколькі Вэндзі гэта ўсё разумела, яе апошнія словы былі поўныя надзеі і боязі:

— Пітэр, ты ж не забудзеш мяне да таго, як прыйдзе час вясновай прыборкі?

Безумоўна, Пітэр паабяцаў, што не забудзе, і, вясёлы, паляцеў прэч. На развітанне ён забраў з сабой той самы пацалунак місіс Дарлінг. Пацалунак, які нікому іншаму не даваўся, а Пітэру дастаўся зусім без цяжкасцяў. І місіс Дарлінг выглядала задаволенай такой стратай.

Зразумела, усе хлопчыкі пайшлі ў школу, і большасць з іх трапіла ў чацвёрты клас, але Малога спачатку адправілі ў трэці, а потым нават перавялі ў другі. Яшчэ і тыдня не правучыўшыся, яны вельмі пашкадавалі, што не засталіся на востраве, але было позна, і неўзабаве яны паастылі і сталі такімі ж звычайнымі, як вы і я або як сусед Джэнкінс. І самае сумнае — яны паступова развучыліся лятаць. Спачатку Нэна прывязвала ім ногі да слупкоў ложка, каб яны не ляталі ўначы, а ўдзень яны гуляліся, быццам балюча падаюць з двухпавярховага аўтобуса. Але мінуў час, і яны перасталі вырывацца з ложкаў па начах, і выявілася, што цяпер яны сапраўды могуць добра пабіцца, калі ўпадуць з аўтобуса.

Яшчэ пазней яны нават не маглі падляцець пару крокаў за капелюшом, калі яго падхопіць вецер. Яны казалі, што ім проста не хапае практыкі, але насамрэч яны проста больш не верылі.

Майкл верыў даўжэй за астатніх, хоць яны і кпілі з яго. Таму ён быў з Вэндзі, калі Пітэр завітаў да яе наступнай вясной. Яна паляцела з ім у сукенцы, якую пашыла з лісця і ягад яшчэ ў Неверляндзі, і адзінае, што не давала ёй спакою, — раптам ён заўважыць, наколькі карацейшай стала гэтая сукенка. Але ён нічога не прыкмеціў, бо яму трэба было процьму ўсяго пра сябе расказаць.

Яна з нецярплівасцю чакала, як яны будуць гаманіць пра іх чароўнае мінулае, але новыя прыгоды выцеснілі з яго памяці старыя.

— Што за капітан Крук? — цікаўна запытаў ён, калі яна згадала пра ягонага колісь заклятага ворага.

— Няўжо ты не памятаеш, — уразілася яна, — як ты забіў яго і выратаваў нам усім жыццё?

— Ат, звычайна, калі я заб'ю некага, то тут жа забываю, — бесклапотна адказаў ён.

Калі Вэндзі, сумняваючыся, вырашыла ўдакладніць, ці не будзе Дзінь-Бом супраць іх сустрэчы, ён ляснуў:

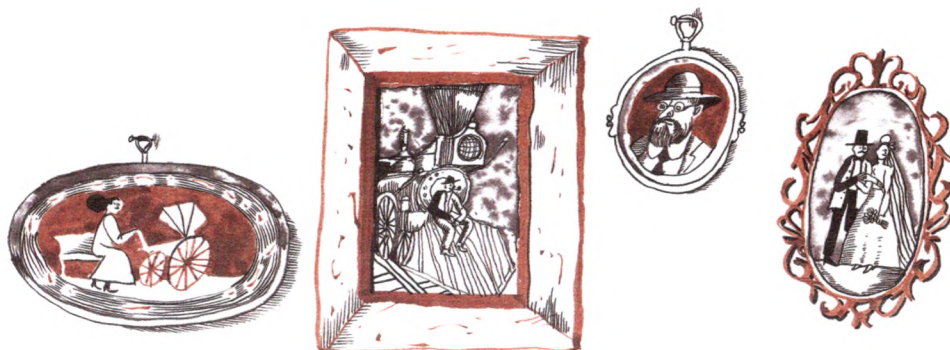
— А хто такая Дзінь-Бом?

— Ну, Пітэр, — вырвалася ў яе, і нават калі яна патлумачыла, што ды як, ён усё адно не ўспомніў.

— Гэтых фей тут заваліся, — сказаў ён, — думаю, яе больш няма.

Напэўна, ён меў рацыю, бо феі не жывуць доўга, але яны такія маленькія, што нават гэтага кароткага часу ім дастаткова.

Вэндзі таксама было балюча пачуць, што год для Пітэра праляцеў як адзін дзень — а для яе ён цягнуўся невымоўна доўга ў чаканні заповітнай сустрэчы. Але сам Пітэр быў такі ж чароўны, як заўсёды, і яны весела прыбраліся ў хатцы на вершаліне.

А праз год ён да яе не прыляцеў. Яна чакала яго ў новай сукенцы, бо старая была ўжо зусім малой, але ён не прыйшоў.

— Можа, захварэў, — разважаў Майкл.

— Ты ж ведаеш, ён ніколі не хварэе.

Майкл падышоў да яе бліжэй і прашаптаў з дрыготкай у голасе: “Вэндзі, а можа, яго ніколі і не было!” — і калі б Майкл у гэты момант не заплакаў, то заплакала б сама Вэндзі.

Затое Пітэр прыляцеў наступнай вясной. Ён — дзіва дзіўнае — і не падазраваў, што прапусціў цэлы год.

Гэта быў апошні раз, калі дзяўчынка Вэндзі бачылася з ім. Яшчэ нейкі час яна дзеля яго старалася не расці і адчула, што на праўду здрадзіла яму, калі атрымала грамату за добрую вучобу. Але гады прыходзілі ды сыходзілі, не прыносячы ніякіх вестак ад бесклапотнага хлопчыка, і калі яны зноўку сустрэліся, Вэндзі была замужняй лэдзі, а Пітэр быў для яе не больш як пылінкай у скрынцы са старымі дзіцячымі цацкамі. Вэндзі вырасла. Не варта яе шкадаваць. Ёй падабалася быць дарослай. Яна падаросла на цэлы дзень раней за астатніх дзяўчат, прычым выключна па ўласнай волі.

Хлопчыкі таксама выраслі, што з іх возьмеш. Блізнят, Гузак і Кучара можна ў любы дзень пабачыць на працы ў офісе, — у кожнага пры сабе невялікі чамадан і парасон. Майкл стаў машыністам і кіруе цягніком. Малы ажаніўся са знатнай дамай і стаў лордам. А вунь, бачыце суддзю ў парыку, таго, што выходзіць праз жалезную браму? Раней ён быў Балаболам. А барада ты дзядзька, які не можа ўспомніць аніводнай гісторыі, каб апавесці сваім дзецям, калісьці быў Джонам.

Вэндзі выйшла замуж у белай сукенцы з ружовым пасам. Дзіўна, што Пітэр не прыляцеў проста ў царкву і не склаў скаргу на шлюб.

Мінулі гады, і ў Вэндзі нарадзілася дачка. Гэтае слова лепей было б напісаць золатам, а не чарніламі.

Яе назвалі Джэйн, і ў яе заўсёды быў незвычайны дапытлівы позірк, нібыта ад самага нараджэння ёй карцела задаваць розныя пытанні. Калі яна падрасла і сапраўды змагла задаваць пытанні, большасць з іх была пра Пітэра Пэна. Яна любіла слухаць гісторыі пра яго ў тым самым дзіцячым пакоі, адкуль яны колісь адляцелі, Вэндзі расказвала дачцэ ўсё, што здолела прыгадаць. Цяпер гэта быў пакой Джэйн, бо ейны тата выкупіў яго пад тры працэнты ў Вэндзінага бацькі, якому надакучыла падымацца па сходах. А місіс Дарлінг памерла, і пра яе забылі.

Цяпер у дзіцячым пакоі стаяла ўсяго два ложка, — Джэйн і ейнай нянькі. Сабачая будка знікла, бо Нэны таксама не стала. Яна памерла старой, і ў канцы жыцця з ёй было надта цяжка дамовіцца — яна была цвёрда ўпэўненая, што ніхто, апроча яе, не разбіраецца ў доглядзе за дзецьмі.

Раз на тыдзень у нянькі Джэйн быў выходны, і тады Вэндзі сама ўклала дачку спаць. Гэта быў час гісторый. Джэйн прыдумала залазіць разам з мамай з галавой пад прасціну, быццам гэта намёт, і ў жудаснай цемры шаптаць:

— Што мы цяпер бачым?

— Здаецца, сёння я нічога не бачу, — сказала Вэндзі, упэўненая, што калі б тут была Нэна, іх перашэпты на гэтым і скончыліся б.

— Не, ты бачыш, — працягвала Джэйн, — бачыш, як ты была маленькай дзяўчынкай.

— Гэта было так даўно, даражэнькая, — казала Вэндзі. — Гэх, як жа ляціць час!

— Ён ляціць туды ж, куды ляцела ты, калі была дзяўчынкай? — спытала маленькая хітуння.

— Ляціць, туды ж, куды і я? Ведаеш, Джэйн, часам я пачынаю сумнявацца: а ці сапраўды я лятала?

— Канечне, ты лятала.

— Гэх, шчаслівыя дні, калі я ўмела лятаць!

— А чаго ты цяпер не лётаеш, мама?

— Бо я вырасла, доня. Калі людзі вырастаюць, яны забываюць, як гэта робіцца.

— А чаму яны забываюць?

— Бо толькі вясёлыя, нявінныя і бессардэчныя ўмеюць ля-таць, а дарослыя больш не такія.

— А як гэта — “вясёлы, нявінны і бессардэчны”? Я таксама хачу быць вясёлай, нявіннай і бессардэчнай.

А часам Вэндзі прызнаецца, быццам нешта бачыць.

— Здаецца, — кажа яна, — я бачу гэты дзіцячы пакой.

— Здаецца, гэта ён, — адказвае Джэйн. — А далей?

І тут пачынаецца вялікая начная прыгода: Пітэр залятае ў пакой, шукаючы свой цень.

— Дурны малец, — гаворыць Вэндзі, — ён спрабаваў прыляпіць яго мылам, а калі не выйшла — сеў і заплакаў, а потым я яму прышыла яго.

— Ты ўсё прапускаеш, — перапыняе яе Джэйн, якая ведае гэтую гісторыю лепей за маму. — Калі ты заўважыла, як ён сядзіць на падлозе і румзае, што ты сказала?

— Я села на ложку і спытала: “Хлопчык, чаму ты плачаш?”

— Ага, вось так было, — сказала Джэйн, дыхаючы з хваляваннем.

— А потым мы паляцелі за ім у Неверляндыю, да фей, і піратаў, і індзейцаў, і да русалчынай затокі, і да падземнага дома, і да маёй хаткі.

— Ага! А што табе ў Неверляндзіі падабалася больш за ўсё?

— Думаю, больш за ўсё я любіла падземны дом.

— Ага, я таксама. А якія былі апошнія словы, што табе Пітэр сказаў?

— Апошнія ягоныя словы былі: “Заўсёды мяне чакай, і тады аднойчы ты пачуеш маё «кукарэку»”.

— Правільна.

— Але, на жаль, ён забыўся пра мяне, — сказала Вэндзі з усмешкай.

Яна была дастаткова дарослай, каб усміхнуцца.

— А як гучала тое кукарэканне? — спытала аднойчы Джэйн.

— Яно гучала так, — сказала Вэндзі і паспрабавала пераняць Пітэрава “кукарэку”.

— Не, не так, — сур’ёзна запырчыла Джэйн, — вось як трэба, — і яна пракукарэкала нашмат лепей за маці.

Вэндзі была крыху ўражаная:

— Дарагая, як ты так навучылася?

— Я проста часта чую гэта ў сне, — патлумачыла Джэйн.

— Ах, праўда, многія дзяўчаткі чуюць Пітэрава “кукарэку” ў сне, але я адзіная, хто чуў яго наяве.

— Табе пашанцавала, — адказала Джэйн.

А потым аднойчы ноччу здарылася бяда. Стаяла вясна, Вэндзі акурат скончыла баяць дачцэ казку, і Джэйн цяпер спала ў пасцелі. Вэндзі сядзела на падлозе, блізютка да каміна, каб зручней было цыраваць, бо астатняе святло ў дзіцячым пакоі пагасілі. І раптам яна пачула кукарэканне. Тады акно расчынілася, як даўным-даўно, і Пітэр зваліўся на падлогу.

Ён быў такі ж самы, як і заўсёды, і Вэндзі адразу заўважыла, што зубы ў яго ўсё яшчэ малочныя.

Пітэр заставаўся маленькім хлопчыкам, а яна вырасла. Яна застыла ля агню, баючыся паварушыцца, бездапаможная і вінаватая дарослая жанчына.

— Здарова, Вэндзі, — павітаўся ён, не заўважыўшы ніякіх пераменаў, бо думаў толькі пра сябе, да таго ж, у цьмяным святле белая сукенка магла яму падацца начнушкай, у якой ён упершыню яе сустрэў.

— Прывітанне, Пітэр, — слабым голасам адказала яна, спрабуючы сціснуцца, каб здавацца меншай.

Штосьці ўнутры яе крычала: “Цётка, выпусці мяне, выпусці!”

— А дзе Джон? — спытаў ён, заўважыўшы, што трэцяга ложка няма.

— Джон тут болей не жыве, — выдыхнула яна.

— А Майкл спіць? — спытаў ён, бесклапотна пазіраючы на Джэйн.

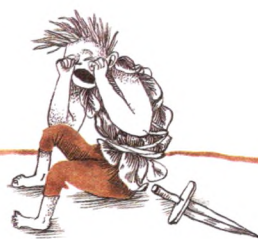
— Спіць, — сказала Вэндзі і адразу зразумела, што здраджвае і Джэйн, і Пітэру. — Гэта не Майкл, — яна хутка паправілася, каб яе не паспелі папракнуць.

Пітэр глянуў:

— Ого, нехта новы?

— Так.

— Хлопчык ці дзяўчынка?

— Дзяўчынка.

Канец, цяпер ён усё зразумее. Але дзе там!

— Пітэр, — яна памірала ад хвалявання, — ты думаеш, што я палячу разам з табой?

— Ну, канечне, я таму і прыйшоў. — А потым крыху сувора дадаў: — Ты што, забылася пра вяснову прыборку?

Вэндзі разумела: няма сэнсу тлумачыць, што ён прапусціў за-надта шмат гэтых прыборак.

— Я не магу пайсці, — вінавата адказала яна. — Я развучы-лася лятаць.

— Тады давай я зноў па-хуткаму цябе навучу.

— О Пітэр, не пераводзь на мяне чароўны пыл.

Яна ўзнялася, і цяпер ужо ён спалохаўся.

— Гэта што такое? — ускрыкнуў Пітэр і адступіў назад.

— Я запалю святло, і тады ты сам убачыш.

Ці не ўпершыню ў жыцці Пітэру было сапраўды страшна.

— Не трэба святла! — выкрыкнуў ён.

Вэндзі пагладзіла па валасах няшчаснага хлопчыка. Яна больш не была той маленькай дзяўчынкай з разбітым сэрцам — яна стала дарослай жанчынай, якая ўсміхалася, прыгадваючы маленства, але ўсміхалася са слязьмі на вачах.

Яна запаліла святло, і Пітэр пабачыў. Ён застагнаў ад болю, і калі высокая дзівосная істота нахілілася, каб падняць яго на рукі, ён рэзка хіснуўся назад.

— Што гэта? — крыкнуў ён ізноўку.

Яна павінна была патлумачыць яму.

— Я дарослая, Пітэр. Мне намнога больш за дваццаць. Я даўно-даўно вырасла.

— Але ж ты абяцала не расці!

— Я нічога не магла зрабіць. Цяпер я замужняя жанчына, Пітэр.

— Не, няпраўда.

— Праўда. І маленькая дзяўчынка ў ложку — гэта мая дачка.

— Не, няпраўда.

Але ўсё ж такі ён, здаецца, паверыў. Ён падышоў да дзіцяці ў ложку і дастаў кінжал. Канечне, ён не ўдарыў. Замест гэтага ён сеў на падлогу і зароў, а Вэндзі не ведала, як яго суцешыць, — хаця раней бы яна справілася з гэтым без праблем. Цяпер жа яна была звычайнай жанчынай, а таму выбегла з пакоя, каб сабрацца з думкамі.

Пітэр працягваў плакаць, і неўзабаве румзанне абудзіла Джэйн. Яна села на ложку і зацікаўлена залыпала вачыма.

— Хлопчык, — спытала яна, — чаму ты плачаш?

Пітэр устаў і пакланіўся ёй, і яна пакланілася яму з ложка.

— Здароў, — сказаў ён.

— Прывітанне, — адказала Джэйн.

— Мяне завуць Пітэр Пэн, — прадставіўся ён.

— Я ведаю.

— Я вярнуўся па сваю маму, — патлумачыў Пітэр, — каб забраць яе ў Неверляндыю.

— Так, я ведаю, — сказала Джэйн і дадала: — Я цябе чакала.

Калі прысаромленая Вэндзі вярнулася, то пабачыла, як Пітэр сядзіць на спінцы ложка і весела кукарэкае, а Джэйн у піжаме лягае па пакоі з непрыхаваным захапленнем.

— Вось мая мама, — абвесціў Пітэр.

Тады Джэйн апусцілася і стала побач, гледзячы на яго тым самым позіркам, які ён любіў бачыць у вачах усіх лэдзі.

— Яму вельмі патрэбна мама, — сказала Джэйн.

— Я ведаю, — сумна прызналася Вэндзі, — я ведаю гэта як ніхто іншы.

— Бывай, — сказаў ён Вэндзі і падняўся ў паветра, а бессаромная Джэйн узляцела следам — цяпер ёй здавалася, што лятаць прасцей, чым хадзіць.

Вэндзі кінулася да акна, каб яны не выскачылі.

— Не, не, — плакала яна.

— Гэта толькі на час прыборкі, — упрошвала Джэйн, — ён хоча, каб я заўжды прыбіралася ў яго вясной.

— Як бы я хацела паляцець з вамі, — уздыхнула Вэндзі.

— Але ж ты не ўмееш лятаць, — сказала Джэйн.

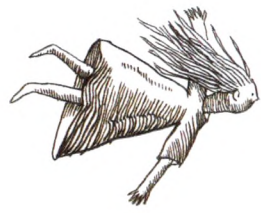
Вядома, урэшце Вэндзі дазволіла ім паляцець разам. Апошняе, што мы бачым, — яна стаіць ля акна і назірае, як двое нягоднікаў адлятаюць у глыб нябёсаў, пакуль не становяцца маленькімі, як зоркі.

Калі прыгледзецца да Вэндзі, то адразу бачна, як ейныя валасы робяцца ўсё бялейшымі і бялейшымі, а постаць зноў памяншаецца, бо ўсё гэта здарылася вельмі даўно. Джэйн сама цяпер дарослая, у яе ёсць дачка Маргарэт. Кожны раз, калі вясной трэба прыбірацца ў хатцы (апроч гадоў, калі ён забываецца), Пітэр прылятае па Маргарэт ды забірае яе ў Неверляндыю, дзе тая апавядае яму гісторыі пра яго самога — ён слухае іх з асаблівым задавальненнем. Калі Маргарэт вырасце, у яе будзе дачка, якая таксама стане Пітэраваймай, і гэтак будзе доўжыцца давеку, пакуль дзеці будуць вясёлымі, нявіннымі і бессардэчнымі.

Зшест

Пітэр Пэн уварваўся	7
Цень.....	18
Паляцелі! Паляцелі!.....	29
Палёт	46
Востраў насамрэч	57
Хатка для Вэндзі	70
Падземны дом.....	80
Русалчына затока	89
Нявер-птушка	103
Шчаслівая сям'я.....	109
Вэндзіна гісторыя.....	117
Дзеці ў палоне	128
Вы верыце ў фей?	134
Пірацкі карабель	144
“Або Крук, або я!”	153
Вяртанне дадому	166
Калі Вэндзі вырасла	176

Літаратурна-мастацкае выданне

Бары Джэймс Мэцью

Пітэр Пэн

Пераклад з англійскай
Уладзя Лянкевіча

12+

Адказы за выпуск *Генадзь Вінярскі*
Рэдактары *Ганна Янкута, Паліна Грынчанка*
Мастак *Кацярына Дубовік*
Вёрстка *Валерыя Шкляр*
Карэктар *Алена Пятровіч*

Падпісана да друку 20.11.2017. Фармат 84×108/16.
Друк афсетны. Папера афсетная.
Ум. друк. арк. 20,16. Ул.-выд. арк. 13,98.
Наклад 1000 ас. (1 з-д — 1–800). Замова 1426.

ПУП “Кнігазбор”.

Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі выдаўца, вытворцы,
распаўсюдніка друкаваных выданняў № 1/377 ад 27.06.2014.
Вул. Я. Лучыны, 38-93, 220112, Мінск.
Тэл./факс (017) 207-62-33, тэл. (029) 772-19-14, 682-83-86.
E-mail: bkniha@tut.by

Надрукавана ў друкарні ПУП “Джы энд Дзі”.
Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі выдаўца, вытворцы,
распаўсюдніка друкаваных выданняў № 2/36 ад 13.01.2014.
Вул. Бурдзейнага, 37-191, 220136, Мінск.

prajdzivot
Post
Scriptum

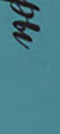
ISBN 978-985-7180-55-4

9 789857 180554

PLATE III
PIPER
GINGER

Durk. & Co. Boston